

www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

Housing Interiors in Turkey during the 1980s and 1990s: An Analysis Based on Periodicals

*1980'li ve 1990'lı Yıllar Türkiye'sinde Konut İç Mekanı: Süreli Yayınlar Üzerinden Bir İnceleme**

Zeynep Canan Karagöz** - Salih Salbacak***

Abstract: The 1980s and 1990s stand out as a period in Turkey marked by multi-layered transformation extending from the economy to everyday life practices, culture, and spatial representations. These transformations directly influenced the disciplines of architecture and interior architecture. During this period, the housing interior gained increasing significance and became a representational space where broader social changes became visible. Within this framework, the study aims to examine how housing interiors in Turkey evolved during the 1980s and 1990s in terms of design approaches, representation forms, and the changing dynamics of the period. The research was designed within a qualitative framework, and document analysis was employed as the primary data collection technique. Stratified purposeful sampling was used in order to construct a sample aligned with the research questions. In this structure, the 1980s and 1990s constituted the first stratum, while the spatial subunits of the housing interior (living room, kitchen, bedroom, children's room, and bathroom) formed the second stratum. As primary data sources, visuals, narratives, and advertisements related to housing projects published in period magazines were examined. For the 1980s, *Ev Dekorasyon* and *Ev & Ofis* were analyzed; for the 1990s, *Vizyon Dekorasyon*, *Home Art*, *Mutfak & Banyo Dekorasyon*, and *Maison Française* were included, reflecting the quantitative and qualitative expansion of design publications during this decade. The selected housing interior units were systematically analyzed according to the categories

* This study is derived from the author's ongoing doctoral dissertation entitled "Interior Spatial Formation in the 1980s and 1990s: A Spatial and Semantic Analysis through TRT Productions," currently being prepared by Zeynep Canan Karagöz at the Department of Interior Architecture, Institute of Graduate Studies, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, under the supervision of Assoc. Prof. Dr. Salih Salbacak.

Bu çalışma, Zeynep Canan Karagöz tarafından Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı'nda, Doç. Dr. Salih Salbacak danışmanlığında hazırlanmakta olan '1980 ve 1990'lı Yılların İç Mekan Biçimleniş: TRT Yapımları Üzerinden Mekansal ve Anlamsal Bir Analiz' başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

** Corresponding Author: PhD Candidate, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, Institute of Graduate Studies, Department of Interior Architecture

Sorumlu Yazar: Doktora Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6913-9153>

zckaragoz@gmail.com

*** Assoc. Prof. Dr. Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, Faculty of Art, Design and Architecture, Department of Interior Architecture

Doç. Dr. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8965-3857>

ssalbacak@fsm.edu.tr

Cite as/ Atıf: Karagöz, Z.C., & Salbacak, S. (2026). Housing interiors in Turkey during the 1980s and 1990s: An analysis based on periodicals / 1980'li ve 1990'lı yıllar Türkiye'sinde konut iç mekânı: Süreli yayınlar üzerinden bir inceleme. *Turkish Studies*, 21(Ö1), 2047-2106. [Special Issue Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer]. Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.89431>

Received/Geliş: 20 January/Ocak 2026

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

of spatial organization, furniture, and materials. Based on this analysis, similarities and differences between the two decades were comparatively evaluated. The findings indicate that the configuration of housing interiors and related design preferences were reproduced through media in relation to the socio-economic and cultural transformations of the period. While the 1980s were characterized by a postmodern and eclectic style shaped around representation, status, and identity, the 1990s witnessed a gradual decline of postmodern tendencies and the emergence of a more flexible, simplified, and pluralistic structure influenced by individualization, technological developments, and mass production.

Keywords: Interior Architecture, Housing Interiors, Furniture and Materials, Interior Design Magazines, 1980s and 1990s in Turkey

Öz: 1980’li ve 1990’lı yıllar, Türkiye’de ekonomiden gündelik yaşam pratiklerine, kültüre ve mekansal temsillere kadar uzanan çok katmanlı değişim ve dönüşüm yaşandığı bir dönem olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu değişim ve dönüşüm, mimarlık ve iç mimarlık disiplinlerini de doğrudan etkilemiştir. Konut iç mekanı bu süreçte önem kazanarak, değişimlerin görünür hale geldiği bir temsil mekanına dönüşmüştür. Bu doğrultuda çalışma, 1980’li ve 1990’lı yıllar Türkiye’inde konut iç mekanının tasarım yaklaşımlarının, temsil biçimlerinin ve çağın değişen dinamiklerinin nasıl bir dönüşüm geçirdiğini incelemeyi hedeflemiştir. Bu hedef doğrultusunda çalışma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde kurgulanmıştır. Veri toplama sürecinde doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Örneklem seçiminde ise araştırma sorularıyla uyumlu örnekler oluşturmak için tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu çerçevede 1980’li ve 1990’lı yıllar birinci tabakayı, konutun mekansal alt birimleri (salon, mutfak, yatak odası, çocuk odası ve banyo) ise ikinci tabakayı oluşturmuştur. Birincil veri kaynağı olarak dönemin süreli yayınlarında yer alan konut projelerine ait görseller, anlatılar ve dergilerde yer alan reklamlar incelenmiştir. 1980’li yıllar için *Ev Dekorasyon* ile *Ev & Ofis* dergilerinden; 1990’lı yıllarda ise yayınların nicelik ve içerik bakımından varsıllaşmasıyla birlikte ortaya çıkan *Vizyon Dekorasyon*, *Home Art*, *Mutfak & Banyo Dekorasyon* ve *Maison Française* dergilerinden yararlanılmıştır. Araştırmada salon, mutfak, yatak odası, çocuk odası ve banyo gibi konut iç mekanını oluşturan birimler; mekansal organizasyon, mobilya ve malzeme kategorileri esas alınarak sistematik biçimde incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda dönemler arası benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde konut iç mekan biçimlenişi ve tasarım tercihlerinin dönemin toplumsal, ekonomik ve kültürel dönüşümleri ile ilişkili bir biçimde medya aracılığıyla yeniden üretildiği görülmektedir. Bu bağlamda 1980’li yılların temsiline statü ve kimlik ekseninde postmodern ve eklektik bir çerçevede biçimlendiği, 1990’lı yıllara gelindiğinde ise postmodern eğilimlerin giderek etkisini yitirdiği, bireyselleşme ve teknolojinin etkisiyle seri üretime dayalı, daha esnek, yalın ve çeşitlenen çoğulcu bir yapıya evrildiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İç Mimarlık, Konut İç Mekanı, Mobilya ve Malzeme, 1980’ler ve 1990’lar Türkiye’si, Süreli Yayınlar

Structured Abstract:

The 1980s and 1990s stand out as a period of multi-layered political, social, economic, and cultural transformations both in Turkey and globally, profoundly reshaping society. During this period, marked by the transition to neoliberal economic policies and the acceleration of globalisation, technological advancements and the diversification of mass media significantly influenced everyday life practices, consumption patterns, and spatial production processes. Consumption became central to social life and was widely accepted as a confirmation of privilege and progress. In this context, branded, imported, and luxury products, along with the spaces furnished with such commodities, were perceived as physical indicators of status and modernity (Üstün & Tural, 2008, pp. 263–264). This transformation demonstrates that space was no longer understood merely as a physical setting but increasingly as a representational field structured through media-generated signs and images. The proliferation of media channels, the entry of television into domestic life, and the expansion of the magazine industry played a decisive role in disseminating this desired lifestyle. Through written and visual materials circulated by media, housing interiors were repositioned as spaces of representation. As Aedo Jury (2020, p. 5) argues, media-generated images contributed to the mediatisation of interior space by extending it beyond its physical and private boundaries into a publicly circulated visual domain. Within this framework, the present study seeks to examine how the socio-economic and cultural transformations of the 1980s and 1990s were reflected in representations of housing interiors in Turkey and which spatial tendencies were constructed through furniture, fixtures, materials, colour, and stylistic preferences in decoration and lifestyle magazines of the period. The study aims to analyse the formation of housing interiors in Turkey during these two decades through the representations and discourses presented in periodicals. The research was designed within a qualitative research framework. Document analysis was employed as the primary data collection technique. In order to establish a sample aligned with the research questions, a stratified purposeful sampling strategy was adopted. In this structure, the 1980s and 1990s constituted the first stratum, while the spatial subunits of the housing interior—namely the living room, kitchen, bedroom, children’s room, and bathroom—formed the second stratum. This configuration enabled a comparative analysis of interior formations across the two decades. As primary data sources, visual materials, textual narratives, and advertisements related to housing projects published in period magazines were examined. At this point, magazines were not approached merely as publications offering decorative suggestions; rather, they were evaluated as cultural mediators that constructed the symbolic order of consumption and circulated the discourse of the “Ideal Home” (Öncü, 2010, pp. 90–92). For the 1980s, *Ev Dekorasyon* and *Ev & Ofis* magazines were analysed; for the 1990s, *Vizyon Dekorasyon*, *Home Art*, *Mutfak & Banyo Dekorasyon*, and *Maison Française* were included, reflecting the quantitative and qualitative expansion of design-orientated publications during this decade. The selected housing interior units were systematically examined according to the categories of spatial organisation, furniture, and materials. Through this analytical framework, similarities and differences between the two decades were comparatively evaluated. The findings indicate that both continuity and transformation characterised the formation of housing interiors in the 1980s and 1990s. First, it became evident that domestic space and home life gained increasing importance in both decades. In the 1980s, housing interiors were predominantly shaped around representation, order, status, and prestige. This condition confirms Chambers’ (2020) argument that the home ceased to be merely a shelter and increasingly became a continuously renewed and updated project (Rose, 1992, as cited in Chambers, 2020, p. 10). In this period, housing interiors assumed a symbolic role within the dynamics of production, consumption, and media, transforming into image-orientated spaces of display. Spatial organisation in the 1980s generally exhibited clearly defined functional boundaries yet began to diversify through changing lifestyle practices and the incorporation of new furniture and fixtures. The widespread presence of American bar units and fireplaces in upper-income living rooms is particularly noteworthy. Furniture preferences reflected a postmodern and eclectic character, marked by carved walnut furniture sets, brass details, arched transitions, crystal chandeliers, and wall-to-wall fixed cabinetry. Material preferences included walnut and oak veneers, marble surfaces, lacquered and Formica finishes, patterned wallpaper, ceramic tiles, wall-to-wall carpeting, and Marley flooring. By contrast, the 1990s witnessed a gradual shift toward a more flexible and function-orientated spatial organisation, as inter-unit relationships became more permeable. While postmodern tendencies did not entirely disappear, they diminished in intensity. Simpler and more functional forms gained prominence, particularly through mass-produced, ready-made furniture systems and modular kitchen units. Standardisation and modularity became central design principles. In terms of material usage, diversification became more visible, with laminate, acrylic, glass, stainless steel, pastel and vibrant colour palettes, wallpaper borders, and recessed lighting elements reflecting a pluralistic design approach. In conclusion, the study demonstrates that housing interiors

in Turkey during the 1980s and 1990s were reproduced through media representations in direct relation to the socio-economic and cultural transformations of the period. By examining decoration and lifestyle magazines as primary sources, this research offers an original contribution to interior architecture literature, providing both a visual and conceptual framework for understanding the relationship between media, consumption culture, and housing interior formation. Furthermore, by establishing a comparative analytical model between the two decades, the study contributes a theoretical and methodological reference for future research addressing period interiors and the media-space relationship.

Keywords: interior architecture, housing interiors, furniture and materials, interior design magazines, and the 1980s and 1990s in Turkey

ملخص منظم:

تبرز فترتا الثمانينيات والتسعينيات باعتبارهما حقبة شهدت تحولات سياسية واجتماعية واقتصادية وثقافية متعددة الأبعاد سواء في تركيا أو على الصعيد العالمي، مما أدى إلى إعادة تشكيل المجتمع بشكل جذري. خلال هذه الفترة، التي اتسمت بالانتقال إلى السياسات الاقتصادية النيوليبرالية وتسارع العولمة، أثرت التطورات التكنولوجية وتنوع وسائل الإعلام بشكل كبير على ممارسات الحياة اليومية وأنماط الاستهلاك وعمليات الإنتاج المكاني. أصبح الاستهلاك محوراً أساسياً للحياة الاجتماعية، وقيل على نطاق واسع باعتباره تأكيداً على الامتياز والتقدم. وفي هذا السياق، كان يُنظر إلى المنتجات ذات العلامات التجارية والمنتجات المستوردة والفاخرة، إلى جانب المساحات المُجهزة بهذه السلع، على أنها مؤشرات مادية للمكانة الاجتماعية والحداثة (Üstün & Total، 2008، ص 263-264). يُظهر هذا التحول أن المساحة لم تعد تُفهم كمجرد بيئة مادية فحسب، بل أصبحت تُفهم بشكل متزايد كمجال تمثيلي يتم هيكلته من خلال الرموز والصور التي تولدها وسائل الإعلام. وقد لعب انتشار القنوات الإعلامية، ودخول التلفزيون إلى الحياة المنزلية، وتوسع صناعة المجلات دوراً حاسماً في نشر نمط الحياة المنشود هذا. ومن خلال المواد المكتوبة والمرئية التي توزعها وسائل الإعلام، أُعيد تحديد موقع التصميمات الداخلية للمساكن لتصبح مساحات تمثيلية. وكما يرى أبدو جوري (2020، ص. 5)، ساهمت الصور التي تولدها وسائل الإعلام في «إعلامية» المساحة الداخلية من خلال توسيع نطاقها إلى ما وراء حدودها المادية والخاصة لتصبح مجالاً بصرياً متداولاً علناً. في هذا الإطار، تسعى الدراسة الحالية إلى فحص كيفية انعكاس التحولات الاجتماعية والاقتصادية والثقافية في ثمانينيات وتسعينيات القرن الماضي على تمثيلات التصميمات الداخلية للمساكن في تركيا، وما هي الاتجاهات المكانية التي تشكلت من خلال الأثاث والتجهيزات والمواد والألوان والتفضيلات الأسلوبية في مجلات الديكور وأسلوب الحياة في تلك الفترة. تهدف الدراسة إلى تحليل تشكل المساحات الداخلية للمساكن في تركيا خلال هذين العقدَيْن من خلال التمثيلات والخطابات المعروضة في المجلات الدورية. وقد صُممت الدراسة ضمن إطار بحثي نوعي. واستُخدم تحليل الوثائق كأسلوب رئيسي لجمع البيانات. ومن أجل تكوين عينة تتوافق مع أسئلة البحث، تم اعتماد استراتيجية أخذ العينات الطبقية الهادفة. في هذا الإطار، شكلت ثمانينيات وتسعينيات القرن العشرين الطبقة الأولى، بينما شكلت الوحدات المكانية الفرعية للديكورات الداخلية للمساكن — وهي غرفة المعيشة والمطبخ وغرفة النوم وغرفة الأطفال والحمام — الطبقة الثانية. وقد أتاح هذا التكوين إجراء تحليل مقارن لتشكيلات الديكورات الداخلية عبر العقدَيْن. وكصادر أساسية للبيانات، تم فحص المواد المرئية والسرد النصي والإعلانات المتعلقة بمشاريع الإسكان المنشورة في المجلات الدورية. في هذه المرحلة، لم يتم التعامل مع المجلات كمجرد منشورات «تقدم اقتراحات زخرفية» بل تم تقييمها باعتبارها وسطاء ثقافيين شكّلوا النظام الرمزي للاستهلاك ونشروا خطاب «المنزل المثالي»؛ أما بالنسبة لعقدَي *Ev Dekorasyon* و *Ev & Ofis* (أونجو، 2010، ص 90-92). بالنسبة لعقد الثمانينيات، تم تحليل مجلات *Maison Française* و *Mutfak & Banyo Dekorasyon* و *Home Art* و *Vizyon Dekorasyon* للتسعينيات، فقد شمل التحليل مجلات مما يعكس التوسع الكمي والنوعي في المنشورات الموجهة نحو التصميم خلال هذا العقد. وتم فحص الوحدات *«المنزل المثالي»* الداخلية السكنية المختارة بشكل منهجي وفقاً لفئات التنظيم المكاني والأثاث والمواد. من خلال هذا الإطار التحليلي، تم تقييم أوجه التشابه والاختلاف بين العقدَيْن بشكل مقارن. تشير النتائج إلى أن الاستمرارية والتحول معاً ميزا تشكيل التصميمات الداخلية للمساكن في الثمانينيات والتسعينيات. أولاً، أصبح من الواضح أن المساحة المنزلية والحياة المنزلية اكتسبت أهمية متزايدة في كلا العقدَيْن في الثمانينيات، تشكلت التصميمات الداخلية للمساكن في الغالب حول التمثيل والنظام والمكانة والهيبة. ويؤكد هذا الوضع حجة تشامبرز (2020) بأن المنزل لم يعد مجرد مأوى، بل أصبح بشكل متزايد مشروعاً يتجدد ويتطور باستمرار (روز، 1992، كما ورد في تشامبرز، 2020، ص. 10). وفي هذه الفترة، اضطلعت التصميمات الداخلية للمساكن بدور رمزي ضمن ديناميكيات الإنتاج والاستهلاك ووسائل الإعلام، حيث تحولت إلى مساحات عرض موجهة نحو الصورة. كان التنظيم المكاني في الثمانينيات يُظهر عمومًا حدوداً وظيفية محددة بوضوح، لكنه بدأ في التنوع من خلال تغيير ممارسات أنماط الحياة وإدخال أثاث وتجهيزات جديدة. ويجدر بالذكر بشكل خاص الانتشار الواسع لوحدة البار الأمريكية والمدافئ في غرف المعيشة الخاصة بأصحاب الدخل المرتفع. عكست تفضيلات الأثاث طابعاً ما بعد حداثياً وانتقائياً، تميز بمجموعات أثاث من خشب الجوز المنحوت، وتفاصيل من النحاس الأصفر، وانتقالات مقوسة، وثريات كريستالية، وخزائن ثابتة تمتد من الحائط إلى الحائط. وشملت تفضيلات المواد قشرة خشب الجوز والبلوط، والأسطح الرخامية، والنشطبات المطلية بالورنيش والفورميكا، وورق الحائط المزخرف، والبلاط الخزفي والسجاد الممتد من الحائط إلى الحائط، وأرضيات مارلي. وعلى النقيض من ذلك، شهدت التسعينيات تحولاً تدريجياً نحو تنظيم

مكاني أكثر مرونة وتركيزاً على الوظيفة، حيث أصبحت العلاقات بين الوحدات أكثر انفتاحاً. ورغم أن الاتجاهات ما بعد الحداثية لم تختف تماماً، إلا أن شدتها تضاءلت. اكتسبت الأشكال الأبسط والأكثر وظيفية أهمية، لا سيما من خلال أنظمة الأثاث الجاهزة المنتجة بكميات كبيرة ووحدات المطابخ المعيارية. وأصبح التوحيد القياسي والنهج المعياري من المبادئ التصميمية الأساسية. أما فيما يتعلق باستخدام المواد، فقد أصبح التنوع أكثر وضوحاً، حيث عكست المواد المصفحة والأكريليك والزجاج والفولاذ المقاوم للصدأ، ومجموعات الألوان الباستيلية والزاهية، وحواف ورق الحائط، وعناصر الإضاءة المدمجة نهجاً تصميمياً متعددًا. في الختام تُظهر الدراسة أن التصميمات الداخلية للمساكن في تركيا خلال الثمانينيات والتسعينيات تم إعادة إنتاجها من خلال التمثيلات الإعلامية في علاقة مباشرة بالتحويلات الاجتماعية والاقتصادية والثقافية لتلك الفترة. ومن خلال دراسة مجلات الديكور وأسلوب الحياة كمصادر أساسية، تقدم هذه الدراسة مساهمة أصلية في أدبيات الهندسة المعمارية الداخلية، حيث توفر إطاراً بصرياً ومفاهيمياً لفهم العلاقة بين وسائل الإعلام وثقافة الاستهلاك وتشكيل التصميمات الداخلية للمساكن. علاوة على ذلك، من خلال وضع نموذج تحليلي مقارنة بين العقدين، تساهم الدراسة في توفير مرجع نظري ومنهجي للبحوث المستقبلية التي تتناول التصميمات الداخلية لتلك الفترة والعلاقة بين وسائل الإعلام والمساحة.

الكلمات المفتاحية: الهندسة المعمارية الداخلية، التصميمات الداخلية للمساكن، الأثاث والمواد، مجلات التصميم الداخلي وثمانينيات وتسعينيات القرن العشرين في تركيا

Résumé Structuré:

Les années 1980 et 1990 se distinguent comme une période de transformations politiques, sociales, économiques et culturelles à plusieurs niveaux, tant en Turquie qu'à l'échelle mondiale, qui ont profondément remodelé la société. Au cours de cette période, marquée par la transition vers des politiques économiques néolibérales et l'accélération de la mondialisation, les progrès technologiques et la diversification des médias de masse ont considérablement influencé les pratiques de la vie quotidienne, les modes de consommation et les processus de production spatiale. La consommation est devenue un élément central de la vie sociale et a été largement acceptée comme une confirmation de privilège et de progrès. Dans ce contexte, les produits de marque, importés et de luxe, ainsi que les espaces aménagés avec ces biens, étaient perçus comme des indicateurs physiques de statut social et de modernité (Üstün & Tural, 2008, pp. 263–264). Cette transformation montre que l'espace n'était plus simplement compris comme un cadre physique, mais de plus en plus comme un champ de représentation structuré par des signes et des images générés par les médias. La prolifération des canaux médiatiques, l'entrée de la télévision dans la vie domestique et l'expansion de l'industrie des magazines ont joué un rôle décisif dans la diffusion de ce mode de vie convoité. Grâce aux supports écrits et visuels diffusés par les médias, les intérieurs des logements ont été repositionnés en tant qu'espaces de représentation. Comme le souligne Aedo Jury (2020, p. 5), les images générées par les médias ont contribué à la médiatisation de l'espace intérieur en l'étendant au-delà de ses limites physiques et privées pour en faire un domaine visuel diffusé publiquement. Dans ce cadre, la présente étude vise à examiner comment les transformations socio-économiques et culturelles des années 1980 et 1990 se sont reflétées dans les représentations des intérieurs d'habitation en Turquie, et quelles tendances spatiales ont été construites à travers le mobilier, les équipements, les matériaux, les couleurs et les préférences stylistiques dans les magazines de décoration et d'art de vivre de l'époque. Cette étude vise à analyser la formation des intérieurs résidentiels en Turquie au cours de ces deux décennies à travers les représentations et les discours présentés dans les périodiques. La recherche a été conçue dans un cadre de recherche qualitative. L'analyse documentaire a été utilisée comme principale technique de collecte de données. Afin d'établir un échantillon en adéquation avec les questions de recherche, une stratégie d'échantillonnage raisonné stratifié a été adoptée. Dans cette structure, les années 1980 et 1990 constituaient la première strate, tandis que les sous-unités spatiales de l'intérieur des logements — à savoir le salon, la cuisine, la chambre à coucher, la chambre d'enfant et la salle de bains — formaient la deuxième strate. Cette configuration a permis une analyse comparative des configurations intérieures au cours des deux décennies. En tant que sources de données primaires, des supports visuels, des récits textuels et des publicités liés à des projets immobiliers publiés dans des magazines d'époque ont été examinés. À ce stade, les magazines n'ont pas été considérés simplement comme des publications proposant des suggestions décoratives ; ils ont plutôt été évalués en tant que médiateurs culturels qui construisaient l'ordre symbolique de la consommation et diffusaient le discours de la « maison idéale » (Öncü, 2010, pp. 90–92). Pour les années 1980, les magazines *Ev Dekorasyon* et *Ev & Ofis* ont été analysés ; pour les années 1990, *Vizyon Dekorasyon*, *Home Art*, *Mutfak & Banyo Dekorasyon* et *Maison Française* ont été inclus, reflétant l'expansion quantitative et qualitative des publications axées sur le design au cours de cette décennie. Les intérieurs d'habitation sélectionnés ont été systématiquement examinés selon les catégories suivantes : organisation spatiale, mobilier et matériaux. Grâce

à ce cadre analytique, les similitudes et les différences entre les deux décennies ont été évaluées de manière comparative. Les résultats indiquent que la formation des intérieurs résidentiels dans les années 1980 et 1990 s'est caractérisée à la fois par une continuité et par une transformation. Tout d'abord, il est apparu clairement que l'espace domestique et la vie familiale ont pris une importance croissante au cours de ces deux décennies. Dans les années 1980, les intérieurs résidentiels s'articulaient principalement autour de la représentation, de l'ordre, du statut et du prestige. Cette situation confirme l'argument de Chambers (2020) selon lequel le foyer a cessé d'être un simple abri pour devenir de plus en plus un projet sans cesse renouvelé et actualisé (Rose, 1992, cité dans Chambers, 2020, p. 10). Au cours de cette période, les intérieurs résidentiels ont endossé un rôle symbolique au sein des dynamiques de production, de consommation et des médias, se transformant en espaces d'exposition axés sur l'image. L'organisation spatiale des années 1980 présentait généralement des limites fonctionnelles clairement définies, mais a commencé à se diversifier sous l'effet de l'évolution des modes de vie et de l'intégration de nouveaux meubles et équipements. La présence généralisée de bars américains et de cheminées dans les salons des ménages à revenus élevés est particulièrement remarquable. Les préférences en matière de mobilier reflétaient un caractère postmoderne et éclectique, marqué par des ensembles de meubles en noyer sculpté, des détails en laiton, des transitions en arc, des lustres en cristal et des rangements fixes mur à mur. Les matériaux privilégiés comprenaient les placages de noyer et de chêne, les surfaces en marbre, les finitions laquées et en Formica, les papiers peints à motifs, les carreaux de céramique, la moquette mur à mur et les revêtements de sol Marley. En revanche, les années 1990 ont vu s'opérer une évolution progressive vers une organisation spatiale plus souple et axée sur la fonctionnalité, à mesure que les relations entre les différentes pièces devenaient plus perméables. Si les tendances postmodernes n'ont pas entièrement disparu, elles ont toutefois perdu de leur intensité. Des formes plus simples et plus fonctionnelles ont pris le dessus, notamment grâce aux systèmes de mobilier préfabriqués et aux cuisines modulaires. La standardisation et la modularité sont devenues des principes de conception centraux. En termes d'utilisation des matériaux, la diversification s'est accentuée : stratifié, acrylique, verre, acier inoxydable, palettes de couleurs pastel et vives, frises de papier peint et éléments d'éclairage encastrés reflétaient une approche pluraliste du design. En conclusion, cette étude démontre que les intérieurs résidentiels en Turquie au cours des années 1980 et 1990 ont été reproduits à travers les représentations médiatiques en lien direct avec les transformations socio-économiques et culturelles de cette période. En examinant les magazines de décoration et d'art de vivre comme sources primaires, cette recherche apporte une contribution originale à la littérature sur l'architecture d'intérieur, en fournissant un cadre à la fois visuel et conceptuel pour comprendre la relation entre les médias, la culture de consommation et la formation des intérieurs résidentiels. De plus, en établissant un modèle d'analyse comparative entre ces deux décennies, cette étude apporte une référence théorique et méthodologique pour les futures recherches portant sur les intérieurs de l'époque et la relation entre les médias et l'espace.

Mots-clés: architecture d'intérieur, intérieurs résidentiels, mobilier et matériaux, magazines de décoration d'intérieur, années 1980 et 1990 en Turquie

Resumen Estructurado:

Las décadas de los 80 y los 90 destacan como un periodo de transformaciones políticas, sociales, económicas y culturales multifacéticas, tanto en Turquía como a nivel mundial, que reconfiguraron profundamente la sociedad. Durante este periodo, marcado por la transición hacia políticas económicas neoliberales y la aceleración de la globalización, los avances tecnológicos y la diversificación de los medios de comunicación influyeron de manera significativa en las prácticas de la vida cotidiana, los patrones de consumo y los procesos de producción espacial. El consumo pasó a ocupar un lugar central en la vida social y fue ampliamente aceptado como una confirmación del privilegio y el progreso. En este contexto, los productos de marca, importados y de lujo, junto con los espacios amueblados con dichos bienes, se percibían como indicadores físicos de estatus y modernidad (Üstün y Tural, 2008, pp. 263-264). Esta transformación demuestra que el espacio ya no se entendía meramente como un entorno físico, sino, cada vez más, como un campo representativo estructurado a través de signos e imágenes generados por los medios de comunicación. La proliferación de canales mediáticos, la entrada de la televisión en la vida doméstica y la expansión de la industria editorial de revistas desempeñaron un papel decisivo en la difusión de este estilo de vida deseado. A través de los materiales escritos y visuales difundidos por los medios, los interiores de las viviendas se reposicionaron como espacios de representación. Tal y como sostiene Aedo Jury (2020, p. 5), las imágenes

generadas por los medios de comunicación contribuyeron a la mediatización del espacio interior al extenderlo más allá de sus límites físicos y privados hacia un ámbito visual de circulación pública. En este marco, el presente estudio pretende examinar cómo se reflejaron las transformaciones socioeconómicas y culturales de las décadas de los 80 y los 90 en las representaciones de los interiores de las viviendas en Turquía y qué tendencias espaciales se construyeron a través del mobiliario, los elementos fijos, los materiales, el color y las preferencias estilísticas en las revistas de decoración y estilo de vida de la época. El estudio tiene como objetivo analizar la configuración de los interiores de las viviendas en Turquía durante estas dos décadas a través de las representaciones y los discursos presentados en las publicaciones periódicas. La investigación se diseñó dentro de un marco de investigación cualitativa. Se empleó el análisis documental como técnica principal de recogida de datos. Con el fin de establecer una muestra acorde con las preguntas de investigación, se adoptó una estrategia de muestreo estratificado intencional. En esta estructura, las décadas de los 80 y los 90 constituyeron el primer estrato, mientras que las subunidades espaciales del interior de la vivienda —a saber, el salón, la cocina, el dormitorio, la habitación infantil y el cuarto de baño— formaron el segundo estrato. Esta configuración permitió realizar un análisis comparativo de las configuraciones de los interiores a lo largo de ambas décadas. Como fuentes de datos primarias, se examinaron materiales visuales, narrativas textuales y anuncios relacionados con proyectos de vivienda publicados en revistas de la época. En este contexto, las revistas no se abordaron meramente como publicaciones que ofrecían sugerencias decorativas, sino que se evaluaron como mediadoras culturales que construían el orden simbólico del consumo y difundían el discurso del «hogar ideal» (Öncü, 2010, pp. 90-92). Para la década de los 80, se analizaron las revistas *Ev Dekorasyon* y *Ev & Ofis*; para la década de los 90, se incluyeron *Vizyon Dekorasyon*, *Home Art*, *Mutfak & Banyo Dekorasyon* y *Maison Française*, lo que refleja la expansión cuantitativa y cualitativa de las publicaciones orientadas al diseño durante esta década. Las unidades de interiores de viviendas seleccionadas se examinaron sistemáticamente según las categorías de organización espacial, mobiliario y materiales. A través de este marco analítico, se evaluaron comparativamente las similitudes y diferencias entre ambas décadas. Los resultados indican que tanto la continuidad como la transformación caracterizaron la configuración de los interiores residenciales en los años 80 y 90. En primer lugar, quedó patente que el espacio doméstico y la vida en el hogar cobraron una importancia creciente en ambas décadas. En los años 80, los interiores residenciales se configuraban predominantemente en torno a la representación, el orden, el estatus y el prestigio. Esta circunstancia confirma el argumento de Chambers (2020) de que el hogar dejó de ser un mero refugio para convertirse, cada vez más, en un proyecto en continua renovación y actualización (Rose, 1992, citado en Chambers, 2020, p. 10). En este periodo, los interiores de las viviendas asumieron un papel simbólico dentro de las dinámicas de producción, consumo y medios de comunicación, transformándose en espacios de exhibición orientados a la imagen. La organización espacial en la década de los 1980 presentaba, en general, límites funcionales claramente definidos, aunque comenzó a diversificarse debido a los cambios en los estilos de vida y a la incorporación de nuevos muebles y elementos fijos. Cabe destacar especialmente la presencia generalizada de barras de bar al estilo americano y chimeneas en los salones de las familias con ingresos más altos. Las preferencias en materia de mobiliario reflejaban un carácter posmoderno y ecléctico, marcado por conjuntos de muebles de nogal tallado, detalles de latón, transiciones en arco, lámparas de araña de cristal y armarios empotrados de pared a pared. Entre los materiales preferidos se encontraban las chapas de nogal y roble, las superficies de mármol, los acabados lacados y de Formica, el papel pintado estampado, las baldosas de cerámica, la moqueta de pared a pared y los suelos de Marley. Por el contrario, la década de los noventa fue testigo de un cambio gradual hacia una organización espacial más flexible y orientada a la funcionalidad, a medida que las relaciones entre las distintas unidades se volvían más permeables. Aunque las tendencias posmodernas no desaparecieron por completo, su intensidad disminuyó. Las formas más sencillas y funcionales cobraron protagonismo, sobre todo a través de sistemas de mobiliario prefabricado y producido en serie, así como de muebles de cocina modulares. La estandarización y la modularidad se convirtieron en principios de diseño fundamentales. En cuanto al uso de materiales, la diversificación se hizo más evidente, con laminados, acrílico, cristal, acero inoxidable, paletas de colores pastel y vivos, cenefas de papel pintado y elementos de iluminación empotrados que reflejaban un enfoque de diseño pluralista. En conclusión, el estudio demuestra que los interiores de las viviendas en Turquía durante las décadas de 1980 y 1990 se reproducían a través de representaciones mediáticas en relación directa con las transformaciones socioeconómicas y culturales de la época. Al examinar las revistas de decoración y estilo de vida como fuentes primarias, esta investigación ofrece una contribución original a la literatura sobre arquitectura de interiores, proporcionando un marco tanto visual como conceptual para comprender la relación entre los medios de comunicación, la cultura de consumo y la configuración de los interiores de las viviendas. Además, al establecer un modelo analítico comparativo entre

ambas décadas, el estudio aporta una referencia teórica y metodológica para futuras investigaciones que aborden los interiores de la época y la relación entre los medios de comunicación y el espacio.

Palabras clave: arquitectura de interiores, interiores de viviendas, mobiliario y materiales, revistas de diseño de interiores, y las décadas de los 80 y los 90 en Turquía

结构化摘要:

20世纪80年代和90年代,无论是土耳其还是全球范围内,都经历了政治、社会、经济和文化等多层面的转型,深刻重塑了社会面貌。这一时期以向新自由主义经济政策的转型和全球化的加速为特征,技术进步与大众传媒的多样化显著影响了日常生活实践、消费模式以及空间生产过程。消费成为社会生活的核心,并被广泛视为特权与进步的象征。在此背景下,品牌商品、进口商品和奢侈品,以及陈列着此类商品的空间,都被视为地位与现代性的物质标志(Üstün & Tural, 2008, 第263–264页)。这一转变表明,空间不再仅仅被理解为物理环境,而是日益被视为通过媒体生成的符号和图像所构建的表征场域。媒体渠道的激增、电视进入家庭生活以及杂志行业的扩张,在传播这种理想生活方式方面发挥了决定性作用。通过媒体传播的文字和视觉材料,住宅内部空间被重新定位为表征空间。正如阿埃多·朱里(2020, 第5页)所指出的,媒体生成的图像通过将室内空间从其物理和私密边界延伸至公开传播的视觉领域,促进了室内空间的媒介化。在此框架下,本研究旨在考察20世纪80年代和90年代的社会经济与文化转型如何体现在土耳其住宅内部空间的表征中,以及当时的装饰与生活方式杂志通过家具、固定装置、材料、色彩及风格偏好构建了哪些空间趋势。本研究旨在通过期刊中的表征与话语,分析这二十年间土耳其住宅室内空间的形成过程。研究采用定性研究框架,以文献分析作为主要数据收集方法。为构建符合研究问题的样本,采用了分层目的性抽样策略。在此框架下,1980年代和1990年代构成第一层,而住宅内部的空间子单元——即客厅、厨房、卧室、儿童房和浴室——则构成第二层。这种配置使得对这两个十年间室内空间形态的形成进行比较分析成为可能。作为主要数据来源,研究考察了期刊杂志上刊载的与住宅项目相关的视觉材料、文本叙述及广告。在此研究中,杂志并非仅被视为提供装饰建议的出版物,而是被视为构建消费象征秩序并传播“理想家园”话语的文化中介(Öncü, 2010, 第90–92页)。针对1980年代,分析了《Ev Dekorasyon》和《Ev & Ofis》两本杂志;针对1990年代,则纳入了《Vizyon Dekorasyon》、《Home Art》、《Mutfak & Banyo Dekorasyon》和《Maison Française》,这反映了该十年间设计类出版物在数量和质量上的扩张。所选住宅室内单元根据空间组织、家具和材料等类别进行了系统考察。通过这一分析框架,对这两个十年间的异同进行了比较评估。研究结果表明,连续性与转型共同构成了1980年代和1990年代住宅室内空间形成的特征。首先,很明显的是,在这两个十年中,家庭空间和家庭生活的重要性日益凸显。在1980年代,住宅室内空间主要围绕表现、秩序、地位和声望来塑造。这一状况印证了钱伯斯(Chambers, 2020)的论点:家不再仅仅是庇护所,而是日益成为一个不断更新和升级的项目(Rose, 1992, 引自钱伯斯, 2020, 第10页)。在此期间,住宅室内空间在生产、消费和媒体的动态中承担起象征性角色,转变为以形象为导向的展示空间。20世纪80年代的空间布局通常具有清晰界定的功能边界,但随着生活方式的变迁以及新家具和固定装置的引入,这种布局开始呈现多样化趋势。值得注意的是,高收入家庭客厅中普遍出现了美式吧台和壁炉。家具偏好体现了后现代与折衷主义的特征,其标志包括雕花胡桃木家具套件、黄铜装饰细节、拱形过渡结构、水晶吊灯以及满墙式固定橱柜。常用的材料包括胡桃木和橡木贴面、大理石台面、漆面和福米卡饰面、印花壁纸、陶瓷地砖、满铺地毯以及马利地板。相比之下,20世纪90年代见证了空间布局向更灵活、更注重功能性的方向逐步转变,各空间单元之间的界限也变得更加模糊。尽管后现代主义倾向并未完全消失,但其强度已有所减弱。更简约、更实用的形式开始占据主导地位,这主要体现在批量生产的现成家具系统和模块化厨房单元上。标准化和模块化成为了核心设计原则。在材料应用方面,多样化趋势愈发明显:层压板、亚克力、玻璃、不锈钢、柔和色调与鲜艳色调的配色方案、壁纸边饰以及嵌入式照明元素,共同体现了多元化的设计理念。总而言之,本研究表明,20世纪80年代至90年代土耳其的住宅室内空间,是通过媒体表征再现的,这与该时期的社会经济及文化转型直接相关。通过将装饰与生活方式杂志作为主要资料进行考察,本研究为室内建筑学文献做出了原创性贡献,为理解媒体、消费文化与住宅室内空间形成之间的关系提供了视觉与概念双重框架。此

外, 通过建立这两个十年间的比较分析模型, 本研究为未来针对特定时期室内空间及媒体与空间关系的研究提供了理论和方法论参考。

关键词: 室内建筑学、住宅室内空间、家具与材料、室内设计杂志、土耳其20世纪80年代和90年代

Структурированное Резюме:

1980-е и 1990-е годы выделяются как период многогранных политических, социальных, экономических и культурных преобразований как в Турции, так и во всем мире, которые коренным образом изменили облик общества. В этот период, отмеченный переходом к неолиберальной экономической политике и ускорением глобализации, технологический прогресс и диверсификация средств массовой информации оказали значительное влияние на повседневную жизнь, модели потребления и процессы формирования пространства. Потребление стало центральным элементом общественной жизни и широко воспринималось как подтверждение привилегий и прогресса. В этом контексте брендовые, импортные и роскошные товары, а также пространства, обставленные такими предметами, воспринимались как материальные индикаторы статуса и современности (Üstün & Tural, 2008, с. 263–264). Эта трансформация свидетельствует о том, что пространство перестало восприниматься исключительно как физическая среда и все в большей степени рассматривалось как поле репрезентации, структурируемое с помощью знаков и образов, генерируемых СМИ. Распространение медиаканалов, проникновение телевидения в быт и рост журнальной индустрии сыграли решающую роль в популяризации этого желанного образа жизни. Благодаря письменным и визуальным материалам, распространяемым СМИ, интерьеры жилых помещений приобрели новый статус пространств репрезентации. Как утверждает Аэдо Джури (2020, с. 5), образы, создаваемые СМИ, способствовали медиатизации интерьера, выводя его за пределы физических и частных границ в сферу публичного визуального оборота. В этих рамках настоящее исследование направлено на изучение того, как социально-экономические и культурные преобразования 1980-х и 1990-х годов нашли отражение в представлениях о жилых интерьерах в Турции и какие пространственные тенденции формировались посредством мебели, оборудования, материалов, цветовой гаммы и стилистических предпочтений в журналах по декору и стилю жизни того периода. Цель исследования — проанализировать формирование интерьеров жилых помещений в Турции в течение этих двух десятилетий через призму изображений и дискурсов, представленных в периодических изданиях. Исследование было построено в рамках качественного подхода. В качестве основного метода сбора данных использовался анализ документов. Для формирования выборки, соответствующей исследовательским вопросам, была применена стратегия стратифицированной целенаправленной выборки. В этой структуре 1980-е и 1990-е годы составили первый слой, а пространственные подразделы жилого интерьера — а именно гостиная, кухня, спальня, детская комната и ванная комната — сформировали второй слой. Такая конфигурация позволила провести сравнительный анализ формирования интерьеров на протяжении двух десятилетий. В качестве основных источников данных были изучены визуальные материалы, текстовые описания и рекламные объявления, связанные с жилищными проектами, опубликованные в периодических журналах. На данном этапе журналы рассматривались не просто как издания, предлагающие советы по декору, а скорее как культурные посредники, которые конструировали символический порядок потребления и распространяли дискурс об «идеальном доме» (Öncü, 2010, с. 90–92). Для 1980-х годов были проанализированы журналы *Ev Dekorasyon* и *Ev & Ofis*; для 1990-х годов — *Vizyon Dekorasyon*, *Home Art*, *Mutfak & Banyo Dekorasyon* и *Maison Française*, что отражает количественное и качественное расширение изданий, ориентированных на дизайн, в течение этого десятилетия. Выбранные интерьеры жилых помещений были систематически изучены по категориям пространственной организации, мебели и материалов. С помощью этой аналитической рамки были сравнительно оценены сходства и различия между этими двумя десятилетиями. Результаты исследования показывают, что формирование интерьеров жилых помещений в 1980-х и 1990-х годах характеризовалось как преемственностью, так и трансформацией. Во-первых, стало очевидным, что домашнее пространство и домашняя жизнь приобретали все большее значение в обоих десятилетиях. В 1980-х годах интерьеры жилых помещений формировались преимущественно вокруг представления, порядка, статуса и престижа. Эта ситуация подтверждает аргумент Чемберса (2020), согласно которому дом перестал быть просто убежищем и все в большей степени превращался в постоянно обновляемый

и модернизируемый проект (Роуз, 1992, цит. по: Чемберс, 2020, с. 10). В этот период интерьеры жилых помещений приобрели символическую роль в динамике производства, потребления и средств массовой информации, превратившись в ориентированные на образ пространства демонстрации. Пространственная организация в 1980-х годах в целом демонстрировала чётко определённые функциональные границы, однако начала диверсифицироваться под влиянием меняющихся практик образа жизни и внедрения новой мебели и оборудования. Особого внимания заслуживает повсеместное присутствие американских барных стоек и каминов в гостинных домовладельцев с высоким уровнем дохода. Предпочтения в мебели отражали постмодернистский и эклектичный характер, который выражался в использовании резных мебельных гарнитуров из ореха, латунных деталей, арочных переходов, хрустальных люстр и встроенной мебели от стены до стены. Среди предпочтительных материалов были шпон ореха и дуба, мраморные поверхности, лакированные и «Формика»-покрытия, узорчатые обои, керамическая плитка, ковровое покрытие от стены до стены и напольное покрытие «Марли». Напротив, 1990-е годы стали свидетелями постепенного сдвига в сторону более гибкой и функционально ориентированной организации пространства, поскольку связи между отдельными зонами стали более проницаемыми. Хотя постмодернистские тенденции не исчезли полностью, их интенсивность снизилась. На первый план вышли более простые и функциональные формы, в частности благодаря серийно производимым готовым мебельным системам и модульным кухонным блокам. Стандартизация и модульность стали основными принципами дизайна. Что касается использования материалов, то стало более заметным их разнообразие: ламинат, акрил, стекло, нержавеющая сталь, пастельные и яркие цветовые палитры, обойные бордюры и встроенные элементы освещения отражали плюралистический подход к дизайну. В заключение, исследование демонстрирует, что интерьеры жилых помещений в Турции в 1980-х и 1990-х годах воспроизводились через медийные образы в прямой связи с социально-экономическими и культурными преобразованиями того периода. Изучая журналы по декору и стилю жизни в качестве первоисточников, данное исследование вносит оригинальный вклад в литературу по архитектуре интерьера, предоставляя как визуальную, так и концептуальную основу для понимания взаимосвязи между СМИ, культурой потребления и формированием интерьеров жилых помещений. Кроме того, создав сравнительно-аналитическую модель для этих двух десятилетий, исследование вносит теоретический и методологический вклад в будущие исследования, посвященные интерьерам того периода и взаимосвязи между СМИ и пространством.

Ключевые слова: архитектура интерьера, жилые интерьеры, мебель и материалы, журналы по дизайну интерьера, 1980-е и 1990-е годы в Турции

संरचित सारांशः

1980 और 1990 का दशक तुर्की और वैश्विक स्तर पर बहु-स्तरीय राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक और सांस्कृतिक परिवर्तनों की एक अवधि के रूप में सामने आता है, जिसने समाज को गहराई से नया आकार दिया। इस अवधि के दौरान, जो नव-उदारवादी आर्थिक नीतियों में बदलाव और वैश्वीकरण में तेजी से चिह्नित थी, तकनीकी प्रगति और जन माध्यमों के विविधीकरण ने दैनिक जीवन की प्रथाओं, उपभोग के पैटर्न और स्थानिक उत्पादन प्रक्रियाओं को महत्वपूर्ण रूप से प्रभावित किया।

उपभोग सामाजिक जीवन का केंद्र बन गया और इसे विशेषाधिकार और प्रगति की पुष्टि के रूप में व्यापक रूप से स्वीकार किया गया। इस संदर्भ में, ब्रांडेड, आयातित और विलासितापूर्ण उत्पादों को, साथ ही ऐसी वस्तुओं से सुसज्जित स्थानों को, स्थिति और आधुनिकता के भौतिक संकेतक के रूप में देखा गया (Üstün & Tural, 2008, पृ. 263–264)। यह परिवर्तन दर्शाता है कि स्थान को अब केवल एक भौतिक परिवेश के रूप में नहीं बल्कि मीडिया-निर्मित संकेतों और छवियों के माध्यम से संरचित एक प्रतिनिधि क्षेत्र के रूप में तेजी से समझा जाने लगा। मीडिया चैनलों का प्रसार, घरेलू जीवन में टेलीविजन का प्रवेश, और पत्रिका उद्योग का विस्तार इस वांछित जीवन शैली को फैलाने में एक निर्णायक भूमिका निभाई। मीडिया द्वारा प्रसारित लिखित और दृश्य सामग्रियों के माध्यम से, आवास के अंदरूनी हिस्सों को प्रतिनिधित्व के स्थानों के रूप में पुनर्स्थापित किया गया। जैसा कि एडो जूरी (2020, पृ. 5) तर्क देते हैं, मीडिया-निर्मित छवियों ने आंतरिक स्थान को उसकी भौतिक और निजी सीमाओं से परे सार्वजनिक रूप से प्रसारित होने वाले दृश्य क्षेत्र में विस्तारित करके इसके मीडियाकरण में योगदान दिया। इस रूपरेखा के भीतर, वर्तमान अध्ययन यह जांचने का प्रयास करता है कि 1980 और 1990 के दशक के सामाजिक-आर्थिक और सांस्कृतिक परिवर्तनों का तुर्की में आवासीय इंटीरियर के प्रतिनिधित्व में कैसे

प्रतिबिंबित हुआ और उस अवधि के फर्नीचर, फिक्स्चर, सामग्री, रंग और सजावट तथा जीवनशैली पत्रिकाओं में शैलीगत प्राथमिकताओं के माध्यम से कौन सी स्थानिक प्रवृत्तियाँ निर्मित हुई। इस अध्ययन का उद्देश्य इस दो दशकों के दौरान तुर्की में आवास के आंतरिक भागों के निर्माण का विश्लेषण, उस समय के पत्रिकाओं में प्रस्तुत प्रस्तुतियों और विमर्शों के माध्यम से करना है। यह शोध एक गुणात्मक शोध ढाँचे के भीतर तैयार किया गया था। दस्तावेज़ विश्लेषण को प्राथमिक डेटा संग्रह तकनीक के रूप में नियोजित किया गया था। शोध प्रश्नों के अनुरूप एक नमूना स्थापित करने के लिए, एक स्तरीकृत उद्देश्यपूर्ण नमूनाकरण रणनीति अपनाई गई। इस संरचना में, 1980 और 1990 का दशक पहला स्तर था, जबकि आवास के आंतरिक हिस्सों के स्थानिक उप-इकाइयाँ—अर्थात् बैठक कक्ष, रसोई, शयनकक्ष, बच्चों का कमरा और बाथरूम—दूसरा स्तर थीं। इस विन्यास ने दोनों दशकों में आंतरिक संरचनाओं की तुलनात्मक विश्लेषण को सक्षम बनाया। प्राथमिक डेटा स्रोतों के रूप में, समकालीन पत्रिकाओं में प्रकाशित आवास परियोजनाओं से संबंधित दृश्य सामग्री, पाठ्य कथाओं और विज्ञापनों की जांच की गई। इस बिंदु पर, पत्रिकाओं को केवल सजावटी सुझाव देने वाले प्रकाशनों के रूप में नहीं देखा गया; बल्कि, उनका मूल्यांकन सांस्कृतिक मध्यस्थों के रूप में किया गया जिन्होंने उपभोग के प्रतीकात्मक क्रम का निर्माण किया और "आदर्श घर" (Ideal Home) के विमर्श को प्रसारित किया (Öncü, 2010, पृ. 90–92)। 1980 के दशक के लिए, एव डेकोरेशन और एव & ऑफिस पत्रिकाओं का विश्लेषण किया गया; 1990 के दशक के लिए, विज़न डेकोरेशन, होम आर्ट, मुतफ़क़ & बाण्यो डेकोरेशन, और मेज़ोन फ़ेसेज़ को शामिल किया गया, जो इस दशक के दौरान डिज़ाइन-उन्मुख प्रकाशनों के मात्रात्मक और गुणात्मक विस्तार को दर्शाता है। चयनित आवासीय इंटीरियर इकाइयों की स्थानिक संगठन, फर्नीचर और सामग्रियों की श्रेणियों के अनुसार व्यवस्थित रूप से जांच की गई। इस विश्लेषणात्मक ढाँचे के माध्यम से, दोनों दशकों के बीच समानताओं और असमानताओं का तुलनात्मक मूल्यांकन किया गया। निष्कर्ष बताते हैं कि 1980 और 1990 के दशकों में आवासीय इंटीरियर के निर्माण की विशेषता निरंतरता और परिवर्तन दोनों थे। सबसे पहले, यह स्पष्ट हुआ कि दोनों दशकों में घरेलू स्थान और गृह जीवन को बढ़ती हुई महत्वपूर्णता मिली। 1980 के दशक में, आवासीय इंटीरियर मुख्य रूप से प्रतिनिधित्व, व्यवस्था, स्थिति और प्रतिष्ठा के इर्द-गिर्द आकार दिए गए थे।

यह स्थिति चैंबर्स (2020) के इस तर्क की पुष्टि करती है कि घर केवल एक आश्रय रहना बंद हो गया और लगातार नवीनीकृत और अद्यतन होने वाली परियोजना बन गया (रोज़, 1992, जैसा कि चैंबर्स, 2020, पृ. 10 में उद्धृत है)। इस अवधि में, आवासीय इंटीरियर ने उत्पादन, खपत और मीडिया की गतिशीलता के भीतर एक प्रतीकात्मक भूमिका निभाई, और प्रदर्शन के लिए छवि-उन्मुख स्थानों में बदल गए। 1980 के दशक में स्थानिक संगठन में आम तौर पर स्पष्ट रूप से परिभाषित कार्यात्मक सीमाएँ थीं, फिर भी यह बदलती जीवनशैली की प्रथाओं और नए फर्नीचर और फिक्स्चर को शामिल करने के माध्यम से विविधता लाने लगा। उच्च-आय वाले लिविंग रूम में अमेरिकी बार यूनिट्स और फायरप्लेस की व्यापक उपस्थिति विशेष रूप से उल्लेखनीय है। फर्नीचर की पसंद में एक उत्तर-आधुनिक और विविध चरित्र झलकता था, जिसकी पहचान नक्काशीदार अखरोट के फर्नीचर सेट, पीतल के विवरण, मेहराबदार संक्रमण, क्रिस्टल झूमर और दीवार से दीवार तक फैली स्थिर अलमारियाँ थीं। सामग्री की पसंद में अखरोट और ओक विनियर, संगमरमर की सतहें, लैकेड और फॉर्मिका फिनिश, पैटर्न वाले वॉलपेपर, सिरेमिक टाइलें, दीवार-से-दीवार तक कालीन, और मार्ले फ्लोरिंग शामिल थे। इसके विपरीत, 1990 के दशक में एक अधिक लचीले और कार्य-उन्मुख स्थानिक संगठन की ओर एक क्रमिक बदलाव देखा गया, क्योंकि इकाइयों के बीच के संबंध अधिक पारगम्य हो गए। हालांकि उत्तर-आधुनिक प्रवृत्तियाँ पूरी तरह से समाप्त नहीं हुईं, लेकिन उनकी तीव्रता कम हो गई। सरल और अधिक कार्यात्मक रूपों को प्रमुखता मिली, विशेष रूप से बड़े पैमाने पर उत्पादित, तैयार-निर्मित फर्नीचर प्रणालियों और मॉड्यूलर किचन यूनिट्स के माध्यम से। मानकीकरण और मॉड्यूलरिटी केंद्रीय डिज़ाइन सिद्धांत बन गए। सामग्री के उपयोग के मामले में, विविधीकरण अधिक स्पष्ट हो गया, जिसमें लैमिनेट, एक्रिलिक, कांच, स्टेनलेस स्टील, पेस्टल और जीवंत रंग पैलेट, वॉलपेपर बॉर्डर, और रीसेस्ड लाइटिंग तत्व एक बहुलवादी डिज़ाइन दृष्टिकोण को दर्शाते थे। निष्कर्षतः, यह अध्ययन दर्शाता है कि 1980 और 1990 के दशक के दौरान तुर्की में आवासीय इंटीरियर, उस अवधि के सामाजिक-आर्थिक और सांस्कृतिक परिवर्तनों के सीधे संबंध में मीडिया प्रस्तुतियों के माध्यम से पुनः प्रस्तुत किए गए थे। सजावट और जीवनशैली पत्रिकाओं को प्राथमिक स्रोतों के रूप में जांचकर, यह शोध इंटीरियर आर्किटेक्चर साहित्य में एक मौलिक योगदान देता है, जो मीडिया, उपभोग संस्कृति और आवासीय इंटीरियर निर्माण के बीच संबंध को समझने के लिए एक दृश्य और वैचारिक रूपरेखा दोनों प्रदान करता है।

इसके अलावा, दोनों दशकों के बीच एक तुलनात्मक विश्लेषणात्मक मॉडल स्थापित करके, यह अध्ययन उस भविष्य के शोध के लिए एक सैद्धांतिक और पद्धतिगत संदर्भ प्रदान करता है जो उस युग के आंतरिक हिस्सों और मीडिया-स्थान संबंध को संबोधित करता है।

कीवर्ड: इंटीरियर आर्किटेक्चर, आवासीय आंतरिक भाग, फर्नीचर और सामग्री, इंटीरियर डिज़ाइन पत्रिकाएँ, और तुर्की में 1980 और 1990 का दशक

Yapılandırılmış Özet:

1980’li ve 1990’lı yıllar, Türkiye’de ve dünyada siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel boyutlarıyla çok katmanlı değişim ve dönüşümlerin yaşandığı; toplumu yeniden şekillendiren bir dönem olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik serbestleşmenin ve küreselleşmenin hız kazandığı bu dönemde, teknolojik ilerlemeler ve kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesiyle birlikte tüketim alışkanlıklarından gündelik yaşam pratiklerine ve mekansal üretim biçimlerine kadar kapsamlı bir dönüşüm yaşanmıştır. Tüketim, toplumsal yaşamın merkezine yerleşmiş; ayrıcalıklı bir yaşamın ve ilerlemenin teyidi olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda marka, ithal ve lüks ürünler ile bu ürünlerle donatılmış mekanlar, söz konusu yaklaşımın fiziksel göstergeleri olarak görülmüş ve arzulanmıştır (Üstün & Tural, 2008, s. 263–264). Bu durum, mekanın yalnızca fiziksel bir alan değil; medya aracılığıyla üretilen göstergeler üzerinden anlam kazanan bir temsil alanına dönüştüğünü göstermektedir. Arzulanan bu yaşam tarzının yaygınlaşmasında çeşitlenen medya araçları, televizyonun ev içerisine girmesi ve dergicilik sektörünün gelişmesi etkin rol oynamıştır. Bu süreçte medya aracılığıyla dolaşıma giren yazılı ve görsel materyaller, iç mekanın temsil edilen bir alana dönüşmesine zemin hazırlamıştır. Nitekim Aedo Jury (2020, s. 5), medya araçlarıyla üretilen ve dolaşıma sokulan imgelerin iç mekanı fiziksel ve mahrem sınırlarının ötesine taşıyarak medyatikleşen bir alana dönüştürdüğünü vurgulamaktadır. Bu bağlamda araştırma, dönemin toplumsal, ekonomik ve kültürel dönüşümlerinin konut iç mekanı temsillerine nasıl yansıdığı ve 1980’ler ile 1990’larda konut iç mekanlarının dekorasyon ve yaşam tarzı dergilerinde mobilya, donatı, malzeme, renk ve üslup tercihleri üzerinden hangi mekansal eğilimlerle temsil edildiği sorularına cevap aramaktadır. Söz konusu sorular çerçevesinde bu çalışma, Türkiye’de 1980’li ve 1990’lı yıllara ait konut iç mekanı biçimlenişini, dönemin dekorasyon ve yaşam tarzı dergilerinde yer alan temsil ve söylemler üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırmada veri toplama sürecinde doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Örneklem seçiminde ise araştırma sorularıyla uyumlu örnekler oluşturmak amacıyla tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu çerçevede 1980’li ve 1990’lı yıllar birinci tabakayı; konutun mekansal alt birimleri olan salon, mutfak, yatak odası, çocuk odası ve banyo ise ikinci tabakayı oluşturmuştur. Bu yapılandırma, her iki döneme ait iç mekan biçimlenişlerinin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesini mümkün kılmıştır. Birincil veri kaynağı olarak dönemin süreli yayınlarında yer alan konut projelerine ait görseller, metinsel anlatılar ve dergilerde yer alan reklamlar incelenmiştir. Bu noktada dergiler yalnızca tasarım ve dekorasyon önerileri sunan yayınlar olarak değil; tüketim kültürünün sembolik düzenini kuran ve “ideal ev” söylemini dolaşıma sokan kültürel araçlar olarak değerlendirilmiştir (Öncü, 2010, s. 90–92). Çalışmada 1980’li yıllar için Ev Dekorasyon ve Ev & Ofis dergilerinden; 1990’lı yıllar için ise yayınların nicelik ve içerik bakımından çeşitlenmesiyle birlikte öne çıkan Vizyon Dekorasyon, Home Art, Mutfak & Banyo Dekorasyon ve Maison Française dergilerinden yararlanılmıştır. Araştırmada salon, mutfak, yatak odası, çocuk odası ve banyo gibi konut iç mekanını oluşturan birimler; mekansal organizasyon, mobilya ve donatı, malzeme ve yüzey özellikleri kategorileri doğrultusunda sistematik olarak incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda dönemler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, 1980’li ve 1990’lı yıllarda konut iç mekanının biçimlenişinde hem sürekliliklerin hem de farklılaşmaların ortaya çıktığını göstermektedir. Öncelikle her iki dönemde de konutun ve ev içi yaşamın önem kazandığı anlaşılmaktadır. 1980’li yıllarda konut iç mekanının temsil, düzen, statü ve prestij ekseninde biçimlendiği görülmektedir. Bu durum, Chambers’ın (2020) konutun yalnızca barınma mekanı olmaktan çıkarak sürekli yenilenmesi ve güncellenmesi gereken bir proje haline geldiği yönündeki değerlendirmesini desteklemektedir (Rose, 1992’den aktaran Chambers, 2020, s. 10). Bu dönemde mekansal organizasyon, işlevsel sınırları belirgin olmakla birlikte, değişen yaşam pratikleri ve konuta eklenilen mobilya ile donatıların etkisiyle çeşitlenmeye başlamıştır. Bu durumla ilişkili olarak özellikle üst gelir grubuna ait konut salonlarında Amerikan bar köşesinin ve şöminenin yaygın kullanımı dikkat çekmektedir. Mobilya tercihlerinde ise postmodern ve eklektik bir eğilim öne çıkmaktadır. Bu çerçevede cevizen üretilmiş klasik oymalı takım tipi mobilyalar, pirinç detaylar, kemerli geçişler, kristal avizeler ve duvarı boydan boya kaplayan sabit üniteler bu dönemin öne çıkan iç mekan öğeleri arasında yer almaktadır. Malzeme tercihlerinde ise ceviz ve meşe ahşap kaplama, mermer gibi doğal malzemeler ile birlikte lake ve formika yüzeyler, desenli duvar kağıtları, seramikler, renkli karolar, duvardan duvara halıfleks ve Marley zemin kaplamalarının yaygın olduğu anlaşılmaktadır. 1990’lı yıllara gelindiğinde, mekansal birimler arasındaki ilişkilerin değişmesi ve daha geçirgen bir yapı kazanmasıyla birlikte mekansal organizasyonun işlev odaklı ve esnek bir yapıya evrildiği görülmektedir. Mobilya tercihlerinde postmodern eğilimlerin azalmaya başladığı, ancak tümüyle ortadan kalkmadığı dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra yalın, işlevsel ve seri üretime

dayalı hazır mobilya sistemleri ile modüler mutfak çözümlerinin öne çıktığı; modülerlik ve standartlaşma kavramlarının önem kazandığı çeşitlenmiş bir tasarım anlayışının hâkim olduğu görülmektedir. Malzeme kullanımında da benzer bir çeşitlilik söz konusudur. Laminat, akrilik, cam ve paslanmaz çelik yüzeyler; duvar kağıdı ve bordür uygulamaları; canlı ve pastel renkler ile sıva altı/gömme aydınlatma elemanları, bu dönemde çoğulcu bir iç mekan yaklaşımının göstergeleri olarak öne çıkmaktadır. Kısacası bu çalışma, 1980’li ve 1990’lı yıllarda Türkiye’de konut iç mekanının, dönemin sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümleriyle doğrudan ilişkili olarak medya temsilleri aracılığıyla yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda çalışma, dekorasyon ve yaşam tarzı dergilerini birincil veri kaynağı olarak ele alması bakımından, 1980’li ve 1990’lı yıllar Türkiye’inde konut iç mekanının dönemsel dönüşümünü anlamaya yönelik özgün bir katkı sunmaktadır. Dergiler üzerinden gerçekleştirilen bu medya temelli okuma, iç mekan çalışmalarına görsel ve kavramsal bir değerlendirme çerçevesi sunmakta; konut iç mekanının medya, tüketim kültürü ve kültürel üretim süreçleriyle ilişkisini görünür kılmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma, 1980’li ve 1990’lı yıllar arasında karşılaştırmalı bir analiz modeli geliştirerek dönemsel iç mekan incelemeleri ile medya-mekan ilişkisini ele alan gelecek araştırmalar için kuramsal ve yöntemsel bir referans oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İç Mimarlık, Konut İç Mekanı, Mobilya ve Malzeme, 1980’ler ve 1990’lar Türkiye’si, Süreli Yayınlar

www.turkishstudies.net/turkishstudies**Turkish Studies**

eISSN: 1308-2140

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

Housing Interiors in Turkey during the 1980s and 1990s: An Analysis Based on Periodicals

Introduction

The 1980s and 1990s stand out as a period marked by multilayered political, social, economic, and cultural transformations both in Turkey and across the world. The intertwined effects of these transformations reshaped social structures in profound ways. During this period, in which neoliberal economic policies began to be implemented and globalization gained momentum, developments shaped by advances in communication technologies and the diversification of mass media played a decisive role across a wide range of domains, from everyday life practices and private life to media representations and modes of spatial production. Within this multilayered process of change and transformation, consumption systematically moved to the centre of social life, while individuals' integration into society through consumer identities was increasingly encouraged. Consumption became not merely a need-based activity, but an indicator of prestige, privilege, social status, distinction, identity, and image. It was also regarded as an affirmation of modernization, progress in the level of civilization, and the desire for Western culture and lifestyles. In this context, imported and luxury products, furniture, and interiors were considered physical indicators of this discourse and became objects of desire (Üstün & Tural, 2008, pp. 263–264). Within the context of this emerging consumer culture, the dwelling ceased to be merely a place of shelter and became a project that had to be continuously renewed and updated in accordance with changing codes of taste (Rose, 1992, as cited in Chambers, 2020, p. 10). Thus, the home was transformed not only into a living space but also into a dynamic field of representation in which identity, social status, and desire were staged. The media played an active role in establishing and disseminating this lifestyle, accelerating the process. Beyond being a means of transmitting news and information, media became an apparatus that reinforced consumer consciousness, directed individual preferences, produced new desires and values, and presented and popularized idealized forms of life (Bali, 2009, pp. 57–58). Aedo Jury (2020, p. v) emphasizes that the relationship between space and media was redefined in this process and argues that space became mediatized. In this context, the interior became a field represented through written and visual materials circulated across diverse media channels, thereby exceeding its physical boundaries and becoming publicly visible (Aedo Jury, 2020, p. 5). However, this transformation did not occur solely at the physical level; it also led to the reconstruction of the processes through which space produces meaning. Lefebvre's (2023, p. 68) distinction between "representations of space" (conceived space) and "representational spaces" (lived space) provides a conceptual framework for understanding how media, in this period, both produced the codes of housing interiors and shaped the ways in which interiors were perceived and experienced. With the diversification of media tools that reformed social change and lifestyles, the entry of television into the home, the increase in advertisements, and the development of the magazine publishing sector, housing interiors increasingly became spaces that gained meaning through representation. In this process, such magazines ceased to function merely as media offering decorative suggestions; rather, they became instruments that rendered visible lifestyles and ideals concerning housing interiors. The

ideals circulated through media produced what Öncü (2010) conceptualizes as an “Ideal Home Mythology,” detached from its historical context and presented as a universal and desirable lifestyle with no specific attachment to a particular time or place. As Öncü (2010) notes with reference to Barthes’s (1972) approach to “contemporary mythologies,” abstract concepts such as aesthetics, comfort, and status were associated, through the influence of magazines, advertisements, and various media tools, with concrete objects such as dwellings and furniture. Thus, dwellings and furniture were no longer merely objects continuously consumed and recirculated; they became associated with the meanings attributed to them by the media (Öncü, 2010, pp. 90–92). Indeed, from the 1980s onwards, the number of decoration and lifestyle magazines increased, while in the 1990s these publications became richer in terms of both content and visual representation. These developments enabled the dissemination of idealized lifestyle narratives to wider audiences. As a result, such representations began to occupy a central position within the cultural production and consumption practices of the period.

Within this framework, the research problems of the study are shaped around the following questions:

- “How were the socio-economic and cultural transformations of the period reflected in representations of housing interiors?”
- “How were housing interiors in Turkey during the 1980s and 1990s represented in periodicals, particularly decoration and lifestyle magazines? What spatial tendencies did these representations reflect through furniture, interior fittings, materials, colour, and stylistic preferences?”

In line with these questions, the main aim of the study is to examine the formation of housing interiors in Turkey during the 1980s and 1990s through examples presented in the decoration and lifestyle magazines of the period. Accordingly, the interior examples presented in these publications are analysed in terms of spatial organization, furniture, materials, and interior fittings, and the 1980s and 1990s are comparatively evaluated.

Research Method

This study, which aims to examine the formation of housing interiors in Turkey during the 1980s and 1990s through the decoration and lifestyle magazines of the period, was designed within the framework of qualitative research. Document analysis was employed in the data collection process. Document analysis is a qualitative research approach that enables the systematic examination and evaluation of written, visual, or digital materials (Corbin & Strauss, 2015, pp. 28–51). This method was considered an appropriate research technique for analysing housing interiors represented through periodicals and media, as well as for revealing the design approaches of the period. In the selection of the sample, stratified purposive sampling was adopted in order to establish a sample group compatible with the research questions and objectives. In this sampling method, the research universe is divided into meaningful sub-units, or strata. From each stratum, the cases considered to provide the most relevant representation in line with the aim and problem of the research were deliberately selected (Baltacı, 2018, p. 257). Accordingly, the 1980s and the 1990s constitute the first stratum, while the spatial sub-units of housing interiors within each period—living room, kitchen, bedroom, bathroom, and children’s room—constitute the second stratum. This structure enables a comparative analysis of the interior spatial formations of both periods. However, in this study, the unit of analysis is not the dwelling as a whole, but rather the spatial sub-units of the dwelling, as stated above. Since the projects published in periodicals do not always include written and visual materials related to the entire interior, the spaces that directly constitute the source material of the research were evaluated as independent units of analysis. This approach made it possible to reveal the design approaches and taste preferences of the period more clearly. Within the scope of the study, *Ev Dekorasyon*, *Ev & Ofis*, *Vizyon Dekorasyon*, *Maison Française*, *Mutfak & Banyo*

Dekorasyon, and *Home Art*, which include representations of housing interiors and demonstrate periodical continuity, were identified as data sources. The study was conducted on the magazines and issues that could be accessed within the limitations of archival and library conditions. These publications were reviewed, and examples directly related to the aim of the research were selected and included in the analysis. The difference in the number of magazine issues examined for the 1980s and 1990s stems from accessibility conditions and from the expansion of media production, decoration, and lifestyle publishing in the 1990s. Therefore, a larger number of sources from the 1990s were accessed, and the difference in sample size resulted from the conditions specific to the period. Within this framework, the sample distribution regarding the year ranges, number of issues, and total number of visual materials analysed from the selected magazines is presented in Table 1.

Table 1. Sample distribution of the periodicals examined within the scope of the research

Period	Periodical	Year Range	Number of Issues Examined	Number of Visual Materials Analysed
1980s	Ev Dekorasyon	1981-1982	6	21
1980s	Ev & Ofis	1983-1986	7	26
1990s	Vizyon Dekorasyon	1994-1994	1	6
1990s	Home Art	1996-1998	3	15
1990s	Maison Française	1997-1998	4	12
1990s	Mobilya Banyo Dekorasyon	Issues with no year information	2	12
TOTAL			23	92

In the document analysis process, the selected magazines were first examined, and examples in which the plan scheme, furniture and material preferences, surface finishes, and spatial configuration were clearly represented were identified. Following this stage, the selected examples were treated as units of analysis and evaluated systematically. In this evaluation process, analysis categories were established under the headings of spatial organization, furniture, interior fittings, and materials. Within this scope, the analysis categories, sub-criteria, and indicators considered in the evaluation are presented in Table 2.

Table 2. Evaluation criteria used in the analysis of housing interiors

Analysis Category	Sub-Criteria	Indicators Considered
Spatial Organization	Plan layout, functional distribution and spatial configuration, spatial focal points, circulation relations	Open/closed plan, approach to space use and circulation, focal elements such as television, fireplace, etc.
Furniture	Furniture typology, layout arrangement, fixed/mobile interior fittings, modularity, standardization, use of technology, form and style	Furniture sets/individual furniture pieces, locally produced/imported furniture and interior fittings, wall units, modular systems, built-in fittings, lighting and accessories
Materials	Material character, surface quality, type of finish, production/application, colour, texture, and pattern preferences	Floor, wall, and ceiling finishes, cabinet and fitting surfaces, natural and synthetic materials, matte/glossy surfaces, textiles, locally produced/imported materials

The findings obtained were classified according to period, and the 1980s and 1990s were examined comparatively in line with the defined analytical criteria.

Interiors and Furniture in the 1980s

The 1980s correspond to a period in which contradictions intensified, economic growth accelerated, and major processes of change and transformation took place on a global scale. This period was marked by the rise of consumer culture under the influence of neoliberal economic policies, globalization, and technological developments. When evaluated within the framework of Lefebvre's theory, this period points to a phase in which space became increasingly defined not merely by its physical boundaries, but as a product "produced" through social relations and ideological codes (Lefebvre, 2023, pp. 23–24). In parallel with this process, postmodern approaches also came to the fore in the field of design. Emerging with the loss of faith in modernism's singular understanding of style, this movement foregrounded pluralism, eclecticism, historical references, ornamentation, and the use of colour. It particularly encouraged the combined use of different materials and forms in furniture and interior design (Miller, 2005, p. 504). Turkey was also affected by these global tendencies. Especially with the policies adopted after 1980 and the process of opening up to the outside world, transformations occurred in consumer culture, lifestyles, media, space, and furniture use. Another phenomenon that emerged in the 1980s is defined as polarization. In this period, when urbanization gained momentum, class-based distinctions became more visible through space, and the spaces in which different social groups could coexist gradually disappeared and became segregated (Gürbilek, 2023, p. 70). In addition, political and social pressures, together with the weakening of the public sphere, led individuals to turn towards the interior. In this sense, the period has also been interpreted as the discovery of the domestic interior and decoration (Akpınar & Uz, 2016). The demands and value system of the new middle class transformed dwellings into spatial indicators of modernization, comfort, and the desire for distinction. As Ayata (2005, as cited in Nasır, 2016, p. 24) notes, with the weakening of privacy, the living room went beyond being merely a space for hosting guests and turned into an area in which status and identity were displayed, almost assuming the character of a showcase. At the same time, with the introduction of new devices into the home, spatial configurations changed, functional arrangements were differentiated, and new furniture types were incorporated into interiors. The diversity introduced by the free-market economy made the 1980s a period of significant developments in the furniture sector. Technological developments, together with innovations in materials and production methods, increased the variety of furniture and products, and decoration tendencies diversified accordingly (Can, 2016). However, as Çalışkan (2005, pp. 34–35) emphasizes, alongside innovations in modes of production, changes in material and product diversity also led to a certain ambiguity in terms of general trends. This situation gave the furniture of the period a distinctly eclectic character.

Living Room in the 1980s

With their furniture, layout, and decoration, living rooms reflect the lifestyle of the household. As the front-stage and most public area of the home, they are spaces in which culture, status, identity, and taste become visible. In the 1980s, in line with the demands of the rising upper-middle class, the ideal of a "good and comfortable life" became visible in interiors through the pursuit of a Western-oriented lifestyle. This situation was directly reflected, particularly in the living rooms of dwellings. These qualities of the living room, together with the cultural practices performed within the space, influenced its materials, furniture, accessories, modes of arrangement, and spatial organization (Nasır, 2016, p. 27). In this context, the living room examples from decoration magazines of the 1980s examined in this study indicate that upper-middle-income living rooms were configured as compact living spaces that integrated seating, dining, and bar functions within a single volume. During this period, interior elements such as the television and fireplace became the main components defining the focal points of spatial organization. Alongside postmodern tendencies, an

eclectic interior approach in which classical and modern furniture were used together came to the fore. Similarly, it is possible to observe the coexistence of furniture sets and independent furniture pieces composed of different elements. Ayata (1988, p. 13) states that living rooms of the period were generally shaped by sofa sets, dining room sets, coffee table groups, and interior elements such as carpets, curtains, and chandeliers. In upper-middle-income households belonging to self-employed professional groups, economically valuable carved furniture and crystal chandeliers were preferred. As an example of this approach, the living room of an apartment in Akaretler presents a configuration that integrates seating, dining, bar, and reading functions within a single volume. The fireplace, which constitutes the focal point of the spatial organization, reinforces the elaborate character of the interior through its integration with carved furniture, arched openings, walnut wall panelling, copper-clad surfaces, and gilded cornice mouldings.

Figure 1. Living room of an apartment in Akaretler (*Ev Dekorasyon* (Vol.13, Issue 75 (1982), pp. 46-48).

The diversity observed in furniture and stylistic preferences was also reflected in material choices. Natural materials such as solid wood, veneer, stone, and copper were used together with glossy surfaces such as brass, lacquer, and mirror. The living room shown below is an important example reflecting this tendency. The seating area was organized around the television and full-length built-in storage units, while the dining area was configured so as to ensure visual and functional continuity. Positioned in one corner of the interior, the American bar was articulated through wooden wall panelling and mirrored surfaces, and was incorporated into the space as an interior element associated with domestic sociability and entertainment practices, particularly in the living rooms of upper-income dwellings in the 1980s (Gürel, 2013, p. 133). Soft-lined sofas, a dining set enriched with glass, mirror, and caned details, and wall units accentuated with metal elements together formed a cohesive spatial composition. Through the coexistence of different materials and forms, this composition evolved into a fragmented aesthetic language. In this way, the eclectic taste culture of the 1980s, together with the search for status and identity, was made visible in the interior.

Figure 2. Living room in a 1980s housing interior (*Ev Dekorasyon* (Cilt 13, Issue 76 (1982), pp.22-23).

Similarly, in another example where the relationships between interior units are established in a balanced manner, the living room is configured through a linear continuity extending from the door frame to the fireplace, from the window to the bar, and from there to the balcony door. This continuity is supported by plaster niches and built-in cabinets, thereby defining the boundaries of the space. In terms of furniture selection, the large corner sofa, the floral-patterned wooden seating group, and the carpet with traditional motifs give the interior an eclectic character. While this diversity reflects the different aesthetic tendencies of the period, the dining set, formed through the

combination of glass, metal, and makore veneer, is balanced by the white lacquered surfaces used in the fixed units, thus creating visual coherence within the interior.

Figure 3. A living room in Erenköy (*Ev & Ofis*, Vol. 20 1986, Issue 116 (1986), pp.12-15).

In the living room example where massing details come to the fore, different functions are organized through an open-plan layout without the use of any limiting or dividing elements. In the seating area, two focal points that shape the spatial organization stand out: the copper-clad fireplace and the pinewood display unit into which the television is integrated. Around these focal points, a seating group is formed through the combination of angular, low-seated seating elements and pinewood coffee tables. In addition, the round table with wrought copper legs and a solid pinewood top, together with the chairs, the mahogany and travertine wall claddings, and the wooden parquet flooring draw attention to the intensive use of natural materials such as wood, stone, and copper within the interior.

Figure 4. A living room in Nişantaşı (*Ev & Ofis*, Vol. 20, Issue 119(1986), pp.8-11).

The examples examined reflect the interior spatial organization of living rooms associated with the rising middle- and upper-middle classes of the 1980s, and concretely reveal the relationship between sociocultural transformation and spatial formation. In this context, the living room ceased to be merely a component of the dwelling's sheltering function and became a reflection of domestic sociability, comfort, status display, and a Western-oriented lifestyle.

Kitchens in the 1980s

The kitchen is defined as a multifunctional space where the need for nutrition, one of the most fundamental requirements for the continuity of life, is met and where cooking takes place. It also encompasses the functions of food preparation and serving, storage, and consumption. In order for all these functions to be performed, various interior fittings and equipment are used; depending on different factors, the spatial organization of the kitchen continuously changes together with the form and function of these elements (Dönmez Karagözler, 2022, p. 64). In Turkey, migration and urbanization, the process of Westernization, women's participation in working life, changes in family structure, the influence of media, and technological developments have been decisive in the formation of the kitchen space. These dynamics, particularly from the 1980s onwards, transformed the kitchen from a merely functional area into a designed product that reflected modern life, changing cultural values, taste, and personality. The kitchen maintained its location as a space easily accessible from the entrance hall, while becoming a space directly related to the other units of the dwelling and expanding volumetrically compared to earlier periods. In the 1980s, with the inclusion of new equipment in kitchens and the physical transformation of existing fittings, spatial organization was reconfigured in relation to this expansion. During this period, the permeability of boundaries between

the dining room, living room, and kitchen gave rise to the concept of the open-plan kitchen. The integration of the kitchen, traditionally associated with women and regarded as a private area, with the living room led the kitchen to acquire a public and representational character. In parallel with women's more active participation in social life, the increased visibility of the kitchen within the dwelling indicates that this space was redefined not only as an area for eating and drinking, but also as a space where practices of sociability and representation took place (İnce, 2014, pp. 148–149). Within this framework, the open-plan kitchen made the kitchen visible to guests and, from the 1980s onwards, transformed it into a space in which consumer culture and lifestyle were directly reflected (Bech-Danielsen, 2012, p. 466). Referring to Ayata's (1988) findings that define the living room in middle-class dwellings as a "space of display," İnce (2014, p. 150) states that, during this period, this representational function was shared with the kitchen and that the kitchen also acquired a showcase-like identity. In addition, with technological developments and the liberalization of imports, simple solutions such as wire cabinets began to be replaced by kitchen cabinets offering different material and colour options, as well as appliances with diverse functions. In this context, the kitchen went beyond its use value and turned into an investment space where status, identity, and lifestyle were displayed. The example below demonstrates how this transformation was reflected in housing interiors through the open-plan kitchen approach. In the U-shaped kitchen layout, one section is allocated to storage, preparation, and cooking functions, while the other is reserved for serving and daily dining. Equipped with imported fittings, a dishwasher, and built-in appliances, the kitchen features solid oak furniture, classical forms, brass handles, a marble countertop, and patterned tiles. These elements indicate that the kitchen had transformed into a public interior space open to practices of sociability and display.

Figure 5. Open Kitchen Example (*Ev & Ofis*, Vol. 15, Issue 89 (1984), p.46).

Similarly, the U-shaped open-plan kitchen was designed to integrate preparation, storage, cooking, and serving functions within an ergonomic whole. While the continuity of the kitchen cabinets defines the boundaries of the space, it also supports spatial coherence. The section of the countertop facing the dining area was lowered from the standard counter height, making it suitable for daily use. The organization of this area as a dining and serving niche renders the functional boundaries more permeable and gives the kitchen a public character. During this period, the visible incorporation of small countertop appliances into the kitchen space, alongside the cooker with oven and the extractor hood, demonstrates that these fittings had gone beyond being merely functional tools and had become concrete indicators of modern lifestyle ideals and consumer culture. The white lacquered and marble surfaces observed in this example, together with the use of ceramic countertops encountered in kitchens of the period, and the patterned tiles can be interpreted as indicators of the search for variety characteristic of the 1980s.

Figure 6. Example of a lacquered open-plan kitchen (*Ev & Ofis*, Vol. 17, Issue 98 (1984), p.16).

Consequently, although new materials, fittings, and technological appliances were incorporated into the kitchen during this period and open-plan examples became more widespread, some studies indicate that there was no radical transformation in the typology and spatial organization of the kitchen (Bech-Danielsen, 2012, p. 466). However, the examples examined in this study reveal that, with the weakening of the public sphere and individuals' increasing orientation towards domestic interiors, the kitchen, like the living room, was transformed into an interior space charged with representational value. They also demonstrate that style- and form-oriented design approaches became increasingly prominent.

Bedrooms in the 1980s

The act of sleeping, which constitutes a fundamental requirement for the continuity of life, gradually led to the emergence of the bed as a furniture type specifically shaped for this function, as well as to the development of interior fittings such as chests of drawers, dressing tables, and wardrobes. In this process, the spatial formation of the bedroom developed in mutual interaction with the evolution of these fittings and with sociocultural, economic, and technological changes. Thus, the bedroom, one of the most private areas of the dwelling, became more than merely a space for rest; it was transformed into an interior space reflecting the lifestyle and social values of the period (Demirarslan, 2020, p. 860). The literature and periodicals examined indicate that, in the early 1980s, bedrooms were designed with an approach reminiscent of palace rooms, functioning as indicators of luxury living and social status. Bedroom sets with high representational value, characterized by the intensive use of walnut, together with bedsteads with headboards, carved bedside tables, wardrobes, dressing tables, and pouffes, were among the characteristic interior fittings of this period (Bülbül Bahtiyar & Yıldız, 2021, p. 161). In addition to furniture with gilded surfaces and classical details, brass-plated products were also widely preferred. This approach demonstrates that furniture was marketed not only through its use value, but also through its representational and prestige-related values. Therefore, this situation should be read in relation to the social transformations of the period. In the 1980s, alongside the increasing public visibility of housing interiors and the living room's acquisition of a showcase-like character, the fact that homeowners began to show their guests bedrooms, which had previously been regarded as closed and private spaces, indicates that this space was also incorporated into the field of representation (Gürbilek, 2023, p. 61). Within this framework, it is observed that the bedroom also became a public-facing interior unit in which status and cultural capital were displayed, particularly for users belonging to middle- and upper-middle-income groups. Indeed, the bedroom set featured in a Çisa Mobilya advertisement and the bedroom example belonging to an apartment in Etiler support this observation. Another example from the same period presents an eclectic design approach formed through the combination of different furniture pieces with classical details. In the magazine, this design was described as being arranged "without breaking away from the past, in a way that presents the most beautiful image of the past," and as placing "the modern and the classical ... at the service of comfort" (Ev Dekorasyon, 1982, p. 10).

Figure 7. a) Çisa Mobilya bedroom set (*Ev & Ofis*, Vol. 15, Issue 89 (1984), p.5), **b)** Bedroom example designed with walnut furniture (*Ev Dekorasyon*, Vol. 13, Issue 67(1982), pp.48-49), **c)** Bedroom example from an apartment in Etiler (*Ev Dekorasyon*, Vol. 13, Issue 67(1982), p. 15).

Similarly, in the bedroom example dating to the early 1980s, the bedstead is positioned as the focal point of the spatial organization. In terms of furniture and interior fittings, the brass

bedstead, solid walnut side table, wardrobe, chairs, and patterned textile products stand out as common preferences of the period. In addition, visual continuity is achieved through the patterned wallpaper frequently seen in the 1980s, the curtains repeating the same pattern, and the wall-to-wall carpet flooring. These preferences reflect an interior design approach in which comfort, representation, and display were foregrounded during the period.

Figure 8. Classical bedroom with a brass bedstead (*Ev Dekorasyon*, Vol. 10, Issue 58 (1981), p. 16).

In addition to bedrooms dominated by classical brass and walnut furniture, it is observed that furniture with lacquered and Formica surfaces also began to be used in the 1980s. Moreover, particularly in some dwellings belonging to upper-income groups, bedrooms were designed together with additional spaces such as dressing rooms and bathrooms, indicating that the bedroom had transformed into a multilayered private living area. This situation suggests that bedrooms became functionally diversified and gained increasing importance within the dwelling by expanding volumetrically. Within this framework, in the example below, which consists of two sections organized for dressing and resting, nostalgic carved details, arched transitions, white lacquered surfaces, mirrors, stained glass, and brass details stand out in interior fittings such as the headboard, wardrobe, and dressing table. This example reveals an interior configuration with high representational value, in which indicators of comfort, aesthetics, and status are displayed.

Figure 9. Example of a lacquered bedroom (*Ev Dekorasyon*, Vol. 13, Issue 75 (1982), pp.32-33).

In the 1980s, alongside the preference for bedrooms furnished with carved and ornamented furniture, more functional and comfort-oriented bedroom designs began to emerge towards the middle of the decade, as the modernization process and tendencies towards a Western-oriented lifestyle became more prominent on the national agenda (Bülbül Bahtiyar & Yıldız, 2021, p. 161). In the examples below, the bedroom is similarly designed as a multifunctional space that accommodates sleeping, working, and storage functions together. Spatial continuity is achieved through the use of shelving and storage systems integrated along the wall. Massive and simple forms were preferred, while a restrained and coherent design approach was adopted through the use of materials such as pine and oak. This approach enables limited spaces to be used more efficiently and functionally.

Figure 10. Examples of master bedrooms organized with sleeping and sitting zones, **a)** (*Ev & Ofis*, Vol. 16, Issue 95 (1984), p. 17), **b)** (*Ev & Ofis*, Vol. 20, Issue 119 (1986), p.11).

Children's Rooms in the 1980s

The multilayered social, economic, and cultural transformation process experienced in Turkey during the 1980s led to the widespread adoption not only of a Western-oriented and modern lifestyle configuration, but also of a modern understanding of housing. This transformation enabled children's and youth rooms to be defined as functional areas within housing interiors, while also allowing them to acquire a distinct spatial identity. During this period, the evolution of the family structure towards the nuclear family, the strengthening of individualization tendencies, the changing position of children within the social structure and the family, their recognition as individual subjects, and the spread of child-centred pedagogical approaches were influential in making the private spaces allocated to children more distinct and visible. In this context, within the framework of the changing everyday life practices of the period, children's rooms were configured as multifunctional spaces that also accommodated study and play functions (Ceyhan, 2002, pp. 71–73). In this period, when the concept of children's and youth rooms came to the fore, the furniture types that became prominent and widespread generally consisted of basic elements such as bunk beds, bedsteads, wardrobes, desks, and bedside tables (Demirarslan, 2020, p. 876). However, it is observed that these components diversified depending on the functional configuration of the space and its level of integration with technological equipment. As seen in the example below, the bedroom, consisting of elements such as a bedstead, dressing table, open shelves, and seating set, was designed not merely as a sleeping area, but as a multifunctional living space accommodating functions such as resting and play. In this interior, dominated by white lacquered surfaces and pastel tones, the use of the same pattern on the wallpaper and upholstery fabric creates visual continuity. In addition, when the preference for classical furniture forms, the brass bedstead, the positioning of the television within the space, and the wall-to-wall carpet flooring are considered together, the interior can be seen as reflecting the postmodern interior design approach of the 1980s. Similarly, in other examples from the same period, functional solutions developed for the efficient use of limited volumes are noteworthy. In these examples, where the bunk bed, desk, and wardrobe are designed as a single integrated unit, a multilayered living area is created through the combined organization of different functions. In the furniture, natural materials such as pine were preferred alongside light-coloured lacquered and Formica surfaces and patterned textile products. On the floor, wood or carpet coverings are observed.

Figure 11. Examples of children's rooms from the 1980s, **a-b)** (*Ev Dekorasyon*, Vol.11, Issue 61(1981), pp.16-17), **c)** (*Ev Dekorasyon*, Vol. 11, Issue 62(1981), p.44), **d)** (*Ev & Ofis*, Vol. 15, Issue 86 (1983), p.53), **e)** (*Ev Dekorasyon*, Vol.11, Issue 61(1981), p.48).

Consequently, in the 1980s, when the concept of children's and youth rooms emerged and became more visible, these rooms became one of the significant interior typologies that reflected the lifestyles of the period not only in physical terms but also at a symbolic level, under the influence of modernization, individualization, and consumer culture.

Bathrooms in the 1980s

The modern bathroom, as an integral part of everyday life, has continuously evolved in line with technological developments, economic progress, and changing cultural practices. In Turkey during the 1980s, with the increasing prominence of modern lifestyles and ideals of hygiene and comfort, the bathroom became a concrete indicator of this transformation. Indeed, according to Kandemir (2025, p. 1793), the transformation of bathroom and toilet spaces can be evaluated along three main axes: the development of technical infrastructure, discursive transformation, and the pursuit of status. This framework reveals that the change was not merely a physical innovation, but also involved an underlying shift in social and cultural meanings. The situation described by the author for the 1970s accelerated and gained continuity in the 1980s under the influence of neoliberal policies and the expanding culture of consumption. This process was also supported through print media and advertising discourse, in which bathroom spaces were defined as indicators of civilized living and representations of family welfare (Bülbül Bahtiyar & Yıldız, 2021, p. 159). The liberal economic policies implemented in the 1980s, together with the subsequent process of opening up to the global market, the entry of imported brands into the market, and the diversification of domestic production, led to a significant increase in product variety in bathroom sanitaryware, fixtures, and accessories. During this period, the continued use of colour and the frequent preference for coloured ceramic tiles and fixtures became particularly prominent (Aytaç & Ögüt, 2015, p. 6455). This situation can be clearly observed in the examples taken from decoration magazines below. Imported fixtures, coloured sanitaryware examples, and wall coverings reflect the bathrooms of the period; the use of these products was encouraged through media and presented as an indicator of a Western-oriented lifestyle and distinction.

Figure 12. Imported bathroom fixtures **a-b-c)** (*Ev & Ofis*, Vol. 20, Issue 116 (1986), pp.5-8-38-39), **d-e)** Vitra Bathroom fixtures (*Ev Dekorasyon*, Vol. 11, Issue 61(1981), p.37).

Moreover, within this diversity, opposing design tendencies are observed to coexist. On the one hand, modern bathroom designs characterized by a functional and restrained spatial formation came to the fore; on the other hand, postmodern approaches defined by elaborate forms, ornamental elements, and patterned ceramics became prominent.

Figure 13. **a)** Modern bathroom (*Ev & Ofis*, Vol. 14, Issue 79 (1983), p.16), **b-e)** Coloured bathroom fixtures and patterned ceramics (*Ev Dekorasyon*, Vol. 11, Issue 61 (1981), pp. 28 – 29 - 31- 33).

In addition, bathroom dimensions were also associated with class-based differences. While standard bathroom types with minimum dimensions were applied in middle-class dwellings, bathrooms in upper-class dwellings were designed as larger spaces equipped with various objects and cabinets, and were associated with luxury (Aytaç & Ögüt, 2015, p. 6452). The examples below support this observation. The contrast between the diagonally striped ceramic tiles used on the wall surfaces and the dark-coloured floor tiles creates visual dynamism and balance within the space. The built-in bathtub, which constitutes the focal point of the space, is positioned within a raised floor platform and is frequently encountered in bathroom designs of the period. In this bathroom, which features imported ceramics and fixtures and offers a spacious area of use, the presence of a bathroom cabinet is particularly noteworthy. In the 1980s, bathroom cabinets were rarely encountered in standard dwellings and were more commonly found in upper-income housing interiors. These spatial configurations can be evaluated as reflections of the consumer culture and Western-oriented lifestyle that developed in parallel with the modernization process in Turkey during the 1980s.

Figure 14. Bathroom designed with imported fixtures and ceramic tiles (*Ev & Ofis*, Vol. 20, Issue 116 (1986), p.33).

Interiors and Furniture in the 1990s

The social change and transformation that began with the economic policies implemented in the 1980s and the process of opening up to the outside world became more strongly felt in the 1990s and went far beyond the transformations of the previous decade. The main dynamics shaping this transformation included technological development, the expansion of communication networks, the acceleration of global integration, the increase in various forms of publishing, the commodification of culture, and Turkey's articulation with the global system (İğit, 2021, p. 225). Therefore, it can be argued that the process of change and transformation that gained momentum from the 1980s onwards created a broad field of influence in the 1990s, extending from everyday life practices to architecture, interior architecture, and furniture design. The urbanization process, which accelerated with increasing migration movements in the 1980s, continued in the 1990s through a growing orientation towards the urban periphery and a preference for residential compound living, in a period when globality was regarded as synonymous with modernity and contemporaneity. This preference gained momentum as the "ideal home mythology" was adopted by wider social groups as a result of the desire to escape the chaos of the city and to achieve class-based spatial separation (Öncü & Weyland, 2010, p. 33). Presented as a "dream" in advertisements and promotional materials, these residential compounds were constructed, in the words of Pérouse and Danış (2005, p. 92), as "security islands" separated from their surroundings by high walls and guards on duty throughout the day. During this period, technological devices entering the home had a significant impact on the formation of housing interiors. According to Ödekan (1999), colour television became one of the main elements directing the spatial organization of the living room in the 1990s. In addition, the telephone placed on the coffee table, the computer that began to be used on work desks, ready-made kitchens equipped with the latest technological products, the widespread use of built-in bathtubs and shower cabins, and recessed ceiling lighting elements were among the innovations that influenced the interior organization of the period. It is also observed that imported products and antiques were preferred in domestic furniture and fittings, leading to a pronounced diversity within the interior (Ödekan, 1999, pp. 243–244). In this respect, criteria such as function, comfort, and modularity came to the fore in

interior and furniture design, while modular furniture systems gained considerable momentum through developing technologies and production opportunities. With the transition to rapid production, domestic manufacturers also turned towards standardized factory production. Another notable characteristic of this period was the diversity observed in colour, form, and material.

Living Rooms in the 1990s

The living room of the 1990s became the focal point of domestic life and was shaped as an interior space in which everyday practices, technological fittings, and individual preferences became determinant. During this period, under the influence of neoliberal policies and increasing imports, the living room came to the fore as a living space in which domestic objects and fittings were transformed, offering new possibilities of use for everyday life through design. Ödekan (1999) emphasizes that, in this process, household objects began to become similar under the influence of fashion and consumer culture, while contemporary design acquired a pluralistic structure. With the 1990s, the influence of postmodern approaches appears to have declined, although it did not disappear completely. These tendencies continued to exist within this pluralistic structure, and the living room interior was shaped through an approach in which new technological fittings could coexist with furniture and interior elements that referred to the past and represented different design attitudes. Within this pluralistic structure, while European-origin furniture became an indicator of status and a fashionable element, nostalgic tendencies also became more visible in interiors. Furniture and accessories obtained from antique dealers and second-hand shops were displayed within the living room (Ödekan, 1999, p. 244). Within this framework, the examples below reveal the concrete reflections of this approach. The coexistence of carved furniture with classical details and massive forms, together with the combination of pastel colours, patterned textiles, glass coffee tables, and nostalgic elements, makes the pluralistic design approach of the period visible.

Figure 15. Comfort and representation-oriented living room of the 1990s (Maison Française, 1998, Issue 35, pp.136-140).

Figure 16. Living room reflecting the transition from postmodernism to simplicity (Home Art, 1996, Issue 10, pp.154-155).

During the same period, restrained and function-oriented designs also became widespread in living room interiors. With the increasing prevalence of television, specialized units and furniture designed for television use were incorporated into the interior, and spatial organization was arranged around this focal point. According to Ödekan (1999), during this period, “leather- or fabric-covered armchairs in which one could stretch out and sink into,” glass coffee tables, and recessed ceiling spotlights became preferred elements, as they enabled comfortable television viewing (Ödekan, 1999, p. 244). Based on these observations, the examples below present living rooms characterized by a restrained and comfort-oriented design approach. In these examples, vivid and pastel colours,

laminate surfaces, stainless steel details, and spot lighting define both the character of the interiors and the general design language of the period.

Figure 17. Simple living room design in the 1990s (Home Art, 1998, Issue 30, pp.86-87-93-94).

Kitchens in the 1990s

Throughout history, the kitchen, shaped by practices of food preparation, eating, and production, has appeared in different forms across various living environments. It has continued to exist as a space that constantly changes and develops in accordance with the conditions of the time and changing lifestyles. Underlying this transformation are women's more active participation in working life, the acceleration of urban life, changes in eating habits, and the innovations introduced into living spaces through technological developments (Kavut, 2019, p. 61). These dynamics paved the way for the kitchen to move beyond being merely a place for cooking and serving food, transforming it into a functional space configured around discourses of comfort, lifestyle, time, and order. In parallel with this transformation, the increasing diversity of fittings and the use of technology directly affected the planning and functional configuration of kitchens. During this period, modular systems and serial production approaches became widespread in kitchen design. Developing production technologies enabled modular elements to be easily adapted to different plan types, allowing both domestic and foreign brands to reach a broader user base in the market. In this context, German-based companies are observed to have held a determining position in kitchen furniture production worldwide. In Turkey's imported kitchen market, in addition to German companies such as Bulthaup, Poggenpohl, Alno, and Miele, Italian and Scandinavian firms also played an active role. These companies operated through representatives in Turkey with a modular and made-to-order production approach. This production model transformed the use of kitchens by offering ergonomic, orderly, and functional solutions within the space (Pak, 1993, p. 33). This process indicates the emergence in the 1990s of a new understanding of kitchen design in which global design trends and consumer culture could be directly observed. Similarly, not only imported brands but also domestic companies such as Tepe, Kelebek, Bulut Mutfak, and Süper Dolap turned towards ready-made and modular kitchen production, contributing to the development of the kitchen furniture sector and offering alternative solutions in response to user demands. This production approach also enabled an increase in the diversity of materials and fittings. In cabinet doors, lacquered and wood veneer surfaces were used alongside melamine and laminate finishes, which became widespread during this period. Together with these surfaces produced in different colours and textures, the diversification of cabinet door and accessory options offered users flexibility and the possibility of personal preference. This material diversity was also reflected in countertop surfaces. The use of laminate, acrylic, granite, and marble countertops increased, while durability and hygiene became determining factors in material selection. Alongside these transformations in production, materials, and consumption practices, growing interest in different culinary cultures, the desire to possess the equipment required to prepare such cuisines, and the increasing concentration of technological fittings brought about a process in which the budget and labour allocated to the kitchen were legitimized. Thus, the kitchen became part of mass consumption as well as an indicator of individual taste and identity (İnce, 2014, p. 150). In the examples below, kitchens published in periodicals and produced by domestic and foreign brands are presented. These examples, manufactured with melamine and laminate surfaces, enriched with built-in fittings, and interpreting

the design approach of the period in different ways, construct narratives of the ideal kitchen and the ideal consumer.

Figure 18. Magazine advertisements of domestic and imported ready-made kitchen brands, **a-b-c-d**) (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Issue 20 (1997), pp. 8-12-22-23-42), **e**) (*Vizyon Dekorasyon*, Issue 10 (1994), pp.170-172).

Similarly, the kitchen example belonging to a dwelling in Göztepe was designed with a functional layout that integrates food preparation and dining functions. The use of walnut and white laminate surfaces together with stainless steel accessories and built-in fittings, the continuation of laminate material on the backsplash, and the preference for a patterned border on the floor reflect the function- and comfort-oriented design approach of the 1990s.

Figure 19. A kitchen in Göztepe (*Home Art*, Issue 30 (1998), pp.88-89).

The open-plan kitchen approach that began in the 1980s continued to exert a stronger influence throughout the 1990s. In the examples below, arrangements inspired by the American kitchen style foreground cabinets with laminate doors, granite, stainless steel, and acrylic countertops, as well as accessories and furniture by brands such as Philippe Starck, Thonet, and Alessi. Equipped with imported products and a variety of materials, these kitchens are observed to integrate with the living room and transform into living spaces in which individuals display their cultural capital.

Figure 20. Modern kitchens (*Vizyon Dekorasyon*, Issue 10 (1994), pp.160-162).

Consequently, the kitchen approach of the 1980s, which was based on classical details and natural materials, evolved in the 1990s towards a more restrained, modular, and modern design language. During this period, kitchens shaped by a practical understanding of use acquired a contemporary aesthetic style through the coexistence of open-plan layouts, bright colours and surfaces, stainless steel fittings, and technological appliances. This situation also reflects the deepening of consumer culture and the redefinition of the kitchen space as a stage of everyday life (Zivalı et al., 2023, p. 21).

Bedrooms in the 1990s

Bedrooms, defined as the most private areas of the dwelling, differentiated in the 1990s as an extension of the ongoing transformation. This differentiation became evident, on the one hand, through the strengthening of the search for functionality, modularity, and simplicity in spatial design and, on the other hand, in relation to the increasing tendencies towards individualization. While the bed continued to be the primary and defining element of the space, the storage, dressing, resting, and personal care areas organized around it transformed the bedroom into a multifunctional living space that went beyond the function of sleeping. In this context, bedrooms in the 1990s, which diversified in accordance with the sub-functions they accommodated, are observed to have evolved into multilayered private living areas. This situation was not merely a design preference, but was also related to the transformation of domestic life and culture. Indeed, the strengthening of individual life and the expansion of private space in middle-class dwellings, as cited by Nasır (2016) from Ayata (2005), provide an explanatory sociological basis for this process of change and transformation. According to the author, upper-middle-class dwellings were divided into units specialized according to individuals' personal tastes and practices; spaces such as studies, resting areas, and bedrooms became volumes in which certain personal practices were concentrated in addition to their primary functions (Nasır, 2016, p. 24). In the 1990s, the diversification of spatial perception became concrete through the incorporation of units such as en-suite bathrooms, dressing rooms, and study areas into the bedroom. This spatial diversification also points to a transformation in design language and style. Although the elaborate, eclectic, and postmodern tendencies observed in the 1980s continued to have an effect in the 1990s, they evolved towards a more restrained spatial understanding, while standardized fittings and massive forms constituted the character of the period. In this context, the examples below support the spatial and formal tendencies observed in bedrooms of the 1990s. In the bedroom, which accommodates sleeping, resting, and working functions, a fragmented aesthetic language is created through the coexistence of different forms. The dressing room, defined by full-height wardrobes with laminate surfaces, is connected to the bathroom through a mirrored sliding door. An eclectic style is formed in the space through the use of imported accessories, classical furniture forms, patterned textile products, rustic curtains, bordered wall surfaces, and warm colours.

Figure 21. 1990s bedroom and dressing area example (Maison Française, 1997, Issue 26, pp.158-159).

In the 1990s, together with the search for restraint and simplicity, modular furniture systems became widespread in bedroom designs, particularly from the second half of the decade onwards. The production and combined use of fittings such as wardrobes, bedside tables, and dressing tables in standard dimensions reflect the tendency towards standardization in design and production. In parallel, the inclusion of technological devices such as televisions, video players, and sound systems in the bedroom supports the idea that this space had transformed into a multifunctional private living area (Demirarslan, 2020, p. 876). In period magazines, this tendency is emphasized as being directly related to advances in production technologies. While various limitations had previously been experienced in production, assembly, and technological integration processes, it is stated that significant progress was achieved in adapting to contemporary standards through technological developments (Maison Française, 1998, no. 35, pp. 182–183). Within this context, the examples below can be evaluated as significant spatial configurations reflecting the bedroom approach of the

period. Massive forms, a restrained and simple design language, and dressing rooms with open storage systems reveal the function- and comfort-oriented spatial character of this period.

Figure 22. 1990s bedroom and open dressing area examples **a-b-c)** (Maison Française, 1998, Issue 26, p.143), **d-e)** (Maison Française, 1997, Issue 31, p.113).

Similarly, in the two examples below, functionality and simplicity are foregrounded, and restrained spatial configurations are created through the combination of basic furniture elements such as bedside tables, wardrobes, and beds. In the first example, these fittings define the space, while in the second example, the wardrobe extending along the wall, the headboard, and the bed stand out as the main volumes defining the bedroom area. In addition, the use of glossy surfaces in the design gives depth to the interior, and this effect is supported by spot lighting elements. Spatial continuity is also achieved through the carpet flooring used on the floor.

Figure 23. Bedrooms with fixed and movable interior fittings (Home Art, 1998, Issue 30, pp. 90-96).

In parallel with these developments and the increase in imported products, material, surface, and product diversity in bedrooms expanded significantly in the 1990s. The examination of period magazines indicates that diversity in form and material increased particularly in bed furniture and storage units. Spatial configurations in which fabric-covered, canopied, and soft-formed surfaces were used together with pine and laminate fittings, and supported by spot lighting elements, reflect the function-, comfort-, and user-oriented bedroom approach of the period.

Children's Rooms in the 1990s

As an extension of the transformation that began in the 1980s, tendencies towards individualization became more visible in the 1990s. In parallel with this process, the tendency for children to acquire an independent identity and to have private spaces through which they could express themselves gained momentum. With this approach, the function of children's rooms was no longer limited solely to sleeping; rather, these rooms were transformed into multifunctional spaces that responded to children's developmental needs (Demirarslan, 2019, p. 73). During this period, criteria such as functionality, modularity, comfort, durability, and aesthetics, which were considered in all units of the dwelling, were combined in children's rooms with requirements such as safety and security, becoming determining factors that shaped the design approach of the period. In this context, fixed and unchanging arrangements in children's rooms were replaced by modular systems that could be transformed according to user needs. With the prominence of modular furniture systems, spatial configurations were reorganized through fittings such as beds, wardrobes, desks, and shelves produced in standard dimensions. The development of these furniture solutions, which could be adapted to children's age-related changing needs, increased functional diversity and enabled a long-

lasting and transformable design approach (Yıldırım, 1995, pp. 29–30). However, this transformation refers not only to a renewal in design, technology, and production approaches, but also to a sociological process intertwined with the transformation of family structure and tendencies towards individualization. Within this scope, the examples of children's rooms presented in period magazines reveal the concrete reflections of this approach. The use of the space beneath beds as storage areas, desks designed to accommodate the technological equipment of the period, mobile study units, the integration of study and play areas within a single volume, and the diversification of colour use within the space indicate that children's rooms were configured as functional and dynamic private living areas supporting children's individual experiences and everyday practices.

Figure 24. 1990s children's and youth room examples **a)** (*Vizyon Dekorasyon*, 1994, Issue 10, p.64), **b)** (*Home Art*, 1998, Issue 30, p. 90), **c-d)** Modular furniture for children's and youth Rooms (*Maison Française*, 1997, Issue 26, pp. 59-57).

In addition to qualities such as functionality, durability, and comfort, diversity in colour, pattern, and material was among the main factors defining the spatial character of children's rooms during this period. In children's rooms of the period, hornbeam, ash, lacquered, and laminate surfaces, together with wallpapers, border applications, and patterned textile products, were used; this diversity contributed to the creation of a dynamic atmosphere within the interior.

Bathrooms in the 1990s

In Turkey during the 1990s, the bathroom was redefined as a "living space" in which the need for comfort was met and practices of relaxation and personal care were performed. In this transformation, the development of production technologies and the liberalization of imports, together with the increasing prevalence of sanitaryware brands, played a decisive role. In relation to these developments, new technologies and materials were introduced by both domestic and foreign manufacturers; with the influence of imported products, the diversity of fixtures increased, resulting in a marked richness in bathroom interiors. Brass-plated details, coloured surfaces, and material diversity, which had been widely used in the 1980s, continued to have an influence during this period. In the following process, however, this approach gradually gave way to one in which chrome details became more prominent. In addition to innovations in shape, form, and colour, technological developments also influenced material choices, leading to the widespread use of acrylic and plastic. Acrylic bathtubs, which stood out for their hygienic and durable qualities, as well as shower cabins with water jets and multifunctional shower systems, became widespread during this period. Furthermore, chrome and plastic bathroom accessories became among the indispensable elements of bathroom interiors (Aytaç & Ögüt, 2015, pp. 6456–6457).

Görsel 25: a-b) Acrylic bathtub and shower cabin (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Issue 8, pp.85-89), c) Advertisement for ceramics and bathroom products (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Issue 8, pp.27-28), d) Chrome bathroom accessories (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Issue 20, p.17), e-f) bathroom cabinet advertisements (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Issue 20, pp.90-91), g-h) bathroom cabinet and ceramic advertisements (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Issue 20, pp.56-59).

As in the 1980s, patterned tiles and borders were used alongside plain surfaces to introduce visual dynamism into bathroom interiors. In addition, Hilton-type washbasins came to the fore as elements of prestige in the 1990s. The use of washbasins with vanity counters also became noteworthy during this period. Bathroom cabinets, which had been encountered only in upper-income dwellings in the 1980s, became more widespread in this period, while large mirrors and under-counter cabinets became standard fixtures (Aytaç & Ögüt, 2015, p. 6457). In addition to wood and lacquered surfaces, laminate materials became more frequently visible. Thus, the bathroom was no longer limited solely to functions of hygiene and cleaning; supported by wooden cabinets, wide countertops, flowers, accessories, and furniture, it was transformed into an interior with a room-like atmosphere. Indeed, Cengizkan (2002) emphasizes that the bathroom had become an independent room-like object within the dwelling and states that, in the 1990s, through magazines, advertisements, and other media channels, the bathroom became “a consumption object that absorbs consumption objects,” constantly directed towards renewal (Cengizkan, 2002, pp. 151–154). The examples below concretely reflect the process through which the bathroom was redefined in the 1990s. The use of laminate and mirrored cabinets, aluminium accessories, chrome details, ceramic surfaces with borders, bathtubs, and shower cabins reveals the modern design approach of the period.

Figure 26. Examples of bathrooms from the 1990s (*Home Art*, 1997, Issue 26, pp.96-101).

General Evaluation and Conclusion

This study reveals how housing interiors were represented in Turkey during the 1980s and 1990s, how they underwent transformation in relation to the changing dynamics of the period, and how they were reproduced through media. In this respect, the housing interior configurations presented in the periodicals of the time were evaluated as data sources reflecting spatial tendencies and modes of representation. The housing interiors presented in these publications were examined within the framework of spatial units such as the living room, kitchen, bedroom, children’s bedroom,

and bathroom, and were analysed in terms of spatial organization, material choices, and furniture preferences. The evaluations conducted indicate that housing interiors gained increasing importance in Turkey in the 1980s, in parallel with the transition to neoliberal policies. In this process, the dwelling was redefined through the dynamics of production, consumption, and media; it ceased to be merely a sheltering space and assumed a symbolic role. The housing interior was shaped around the concepts of representation, order, status, and prestige, and was transformed into an image-oriented object of consumption (Şahin & Şener, 2018, p. 260). During this period, spatial organization generally displayed a configuration in which functional boundaries were clearly defined. However, it also began to diversify through changing everyday life practices and the incorporation of new fittings and equipment into the interior. In terms of furniture preferences, the general tendency appears to have displayed a postmodern and eclectic character, in which classical furniture was used together with elements belonging to different periods. Within this framework, set-type furniture made of classical carved walnut, tables, chairs, and coffee tables enriched with brass details, full-height fixed wall units, arched transitions, and crystal chandeliers came to the fore. In addition, the widespread use of fireplaces and bars in the living rooms of upper-income dwellings is particularly noteworthy. These elements can be interpreted not merely as fittings, but as idealized representations, mediated through media, of the desire for Western-oriented everyday practices and status. These findings reveal that the lifestyle and consumption practices that emerged in the 1980s, together with cultural and economic capital, were transformed into a spatial configuration displayed through the housing interior, which Ayata (2005, as cited in Nasır, 2016, p. 24) defines as a “showcase.” In the same period, technological appliances began to be incorporated into kitchens, while in bathrooms, imported bathroom accessories, coloured sanitaryware elements, bathtubs, and bathroom cabinets became more widespread, producing various spatial configurations. In parallel with the increase in imports, material diversity also expanded during this period. It was found that wood veneers such as walnut and oak, as well as lacquered and Formica surfaces, were preferred in interiors. In addition, the use of brass- and copper-clad metal surfaces also became prominent. On wall surfaces, wooden wall panelling and patterned wallpapers stood out. On floors, the use of wooden parquet, Marley flooring, and wall-to-wall carpeting was also widespread. In wet areas, the use of ceramic tiles extending up to the ceiling on floor and wall surfaces, as well as marble and ceramic tile countertops in kitchens, reflected the characteristic features of the period. In the 1990s, domestic life became even more significant under the influence of increasing imports, technological developments, and tendencies towards individualization. In this respect, the relationships between spaces, as well as the use of furniture and materials, were redefined predominantly within the framework of comfort, function, and everyday life practices. First, as the relationships between spatial units began to acquire a more permeable structure during these years, spatial organization can be said to have evolved towards a more flexible and use-oriented configuration. Television, which had entered homes in the 1980s, maintained its role as a primary focal point during this period and further consolidated its central position. In addition, with the launch of private television channels, the increasing diversity of programmes placed housing interiors at the centre of media attention. In this process, television became not merely a fitting, but an actor that transformed the public character of housing interiors and blurred the boundaries of privacy (Yıldızhan, 2023, p. 107). In this period, postmodern tendencies in furniture preferences declined, while the use of furniture with more restrained and simple forms increased. This situation can be associated with the rise of industrialization and serial production. Within this framework, the concepts of standardization and modularity began to gain prevalence, and users increasingly turned towards ready-made furniture and kitchen systems that could be added to or removed according to changing needs. In material use, a clear diversification is observed in comparison with the 1980s. The use of laminate, lacquer, glass, metal, and stainless-steel surfaces increased. In addition, pastel and vivid colours were preferred together with glossy surfaces, while wallpapers and borders were also used. However, as in the 1980s, these findings cannot be explained solely through design and technical developments. As

Cengizkan (2002, pp. 151–154) emphasizes, the dwelling and its spaces, furniture, and fittings were transformed into objects of consumption and into representational fields in which physical welfare and modern lifestyles were constructed. Corrigan similarly states that, by the 1990s, the housing interior had become a centre of communication and interaction, and emphasizes that themes such as aesthetics, harmony, function, light, pleasure, selfhood, and sociability were determinant in this transformation (Corrigan, 1997, pp. 98–99, 103–108). When these findings are evaluated together, it becomes evident that the dwelling of the 1980s acquired a public character and functioned as a showcase. In this period, interiors were reshaped around representation and status through postmodern and eclectic approaches. In the 1990s, however, with globalization and technological developments, a pluralistic approach diversified around individual preferences and comfort parameters came to the fore. These evaluations are presented comparatively in the table below.

Table 3. Basic Approaches to Housing Interiors in the 1980s and 1990s

Analysis Category	1980s	1990s
Spatial Organization	A representational and status-oriented spatial configuration with clearly defined functional boundaries is dominant. In interiors, American bars, televisions, and music systems constitute focal points. In dwellings where the living room in particular assumed a showcase-like status, space use was centred on display and representation.	A more flexible spatial configuration, in which the relationships between units became relatively more permeable, is dominant. Spatial organization was shaped in accordance with everyday life practices and user needs.
Furniture	Furniture with high representational value, generally in the form of furniture sets and visually elaborate pieces, is dominant. A postmodern/eclectic style shaped by carved wooden details and gold-coloured metal fittings is observed. Although fixed elements such as American bars, fireplaces, and wall units were widely used, technological devices, particularly the television, were also incorporated into the interior. Furniture was positioned beyond its functional role as an indicator of status and cultural capital.	A pluralistic approach, in which modular furniture based on serial production and simple forms were used together with different styles, is dominant. Furniture began to be shaped through concepts of modularity, flexibility, and user needs; demands for individualization and comfort became increasingly determinant.
Materials	Walnut and oak wood veneers, white lacquer and Formica surfaces, root veneer, patterned textiles, and ceramic products were used, while marble, wallpapers, and carpets contributed to the creation of a visually elaborate atmosphere.	The use of laminate, lacquer, glass, stainless steel, marble, acrylic, and granite surfaces increased. Pastel and vivid colours were used together in spatial interiors, and a varied material language emerged. Material preferences were directly associated with durability, hygiene, ease of maintenance, and serial production.

www.turkishstudies.net/turkishstudies**Turkish Studies**

eISSN: 1308-2140

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

1980’li ve 1990’lı Yıllar Türkiye’sinde Konut İç Mekanı: Süreli Yayınlar Üzerinden Bir İnceleme

Giriş

1980’li ve 1990’lı yıllar, Türkiye’de ve dünyada siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarıyla çok katmanlı değişim ve dönüşümlerin yaşandığı; bu dönüşümlerin etkilerinin iç içe geçerek toplumsal yapıyı yeniden biçimlendirdiği bir dönem olarak öne çıkmaktadır. Neoliberal ekonomik politikaların uygulanmaya başladığı ve küreselleşmenin ivme kazandığı bu süreçte; iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesiyle de şekillenen dinamikler, gündelik yaşam pratiklerinden özel hayata, medya temsillerinden mekansal üretim biçimlerine kadar geniş bir alanda belirleyici rol oynamıştır. Çok katmanlı değişim ve dönüşüm sürecinin yaşandığı bu dönemde, tüketim sistematik biçimde toplumsal yaşamın merkezine yerleşmiş ve bireylerin topluma tüketici kimliği üzerinden eklenmesi teşvik edilmiştir. Tüketim, ihtiyaç temelli bir faaliyet olmaktan ziyade; prestij, ayrıcalık, toplumsal statü ve seçkinliğin yanı sıra kimlik ve imaj sahibi olmanın da göstergesi haline gelmiştir. Tüketim, aynı zamanda medenileşmenin, uygarlık düzeyindeki ilerlemenin, batı kültürüne ve yaşam tarzına duyulan arzunun bir teyidi olarak değerlendirilmiş; ithal ve lüks ürünler, mobilya ve mekanlar bu söylemin fiziki göstergeleri sayılmış, arzu nesnesi haline gelmiştir (Üstün & Tural, 2008, s. 263–264). Ortaya çıkan bu tüketim kültürü bağlamında konut, yalnızca barınma mekanı olmaktan çıkarak değişen beğeni kodları doğrultusunda sürekli yenilenmesi ve güncellenmesi gereken bir proje haline gelmiştir (Rose, 1992, aktaran Chambers, 2020, s.10). Böylece ev, yaşam alanı olmanın yanı sıra kimliğin, toplumsal statünün, arzunun sahnelendiği dinamik bir temsil alanına dönüşmüştür. Bu yaşam tarzının kurulmasında, topluma aktarılmasında ve sürecin hızlanmasında ise medya etkin bir rol üstlenmiştir. Medya, yalnızca haber ve bilgi aktaran bir araç olmanın ötesine geçerek, tüketici bilincini pekiştiren, bireylerin tercihlerini yönlendiren, yeni arzular ve değerler üreten, idealize edilmiş yaşam biçimlerini sunan ve yaygınlaştıran bir aygıt haline gelmiştir (Bali, 2009, s. 57-58). Aedo Jury (2020, s. v), bu süreçte mekan ile medya arasındaki ilişkinin yeniden tanımlandığını vurgulamakta; mekanın medyatikleştiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda iç mekan, çeşitlenen medya araçlarıyla dolaşıma giren yazılı ve görsel materyaller aracılığıyla temsil edilen bir alana dönüşmüş ve sınırlarını aşarak kamusal görünürlüğe açılmıştır (Aedo Jury, 2020, s. 5). Ancak bu dönüşüm sadece fiziksel düzeyde gerçekleşmemiş, aynı zamanda mekanın anlam üretim süreçlerinin de yeniden inşa edilmesine yol açmıştır. Lefebvre’in (2023, s.68) kavramsallaştırdığı “mekan temsilleri” (tasarlanan mekan) ve “temsil mekanları” (yaşanan mekan) ayrımı, bu dönemde medya aracılığıyla hem konut iç mekanının kodlarını üretmiş hem de mekanın algılanma ve deneyimlenme biçimini şekillendirmiştir. Toplumsal değişimi ve yaşam tarzını reforme eden medya araçlarının çeşitlenmesi, televizyonun konuta girmesi, reklamların artması ve dergicilik sektörünün gelişmesi ile de konut iç mekanı giderek temsil üzerinden anlam kazanan bir mekana dönüşmüştür. Bu süreçte söz konusu dergiler, yalnızca dekoratif öneriler sunan mecralar olmaktan çıkarak yaşam tarzlarını ve konut iç mekanına ilişkin idealleri görünür kılan araçlar haline gelmiştir. Medya ile dolaşıma sokulan bu idealler, Öncü’nün (2010) kavramsallaştırmasıyla tarihsel bağlamından arındırılarak belirli bir zamana ve mekana

aidiyeti olmayan bir “İdeal Ev Mitolojisi” üretmiş; evrensel ve ulaşılması gereken bir yaşam tarzı olarak sunulmuştur. Öncü’nün (2010) Barthes’ın (1972) “güncel mitolojiler” yaklaşımına atıfla belirttiği üzere; dergiler, reklamlar ve çeşitli medya araçlarının etkisiyle estetik, konfor, statü gibi soyut kavramlar; konut ve mobilya gibi somut nesnelerle ilişkilendirilmiştir. Böylece konut ve mobilya, sürekli tüketilen ve yeniden dolaşıma sokulan nesneler olmaktan çıkarak medyanın ona yüklediği anlamlarla ilişkilendirilmiştir (Öncü, 2010, s. 90-92). Nitekim 1980’li yıllardan itibaren dekorasyon ve yaşam tarzı dergilerinin sayısında artış yaşanmış ve 1990’lı yıllarda da içerik ve görsellik açısından zenginleşmiştir. Bu gelişmeler, söz konusu ideal yaşam kurgularının geniş kitlelere aktarılmasını mümkün kılmıştır. Böylece bu temsiller, dönemin kültürel üretim ve tüketim pratiklerinin merkezinde konumlanmaya başlamıştır. Bu bağlamda çalışmanın araştırma problemleri;

- “Dönemin sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümleri, konut iç mekan temsillerine nasıl yansımıştır?”
- “1980 ve 1990’lı yıllarda Türkiye’de konut iç mekanları süreli yayınlarda (dekorasyon ve yaşam tarzı dergileri) nasıl temsil edilmiştir? Bu temsiller, mobilya, donatı, malzeme, renk ve üslup tercihleri üzerinden hangi mekansal eğilimleri yansıtmaktadır?” soruları çerçevesinde şekillenmektedir.

Bu sorular çerçevesinde çalışmanın temel amacı, Türkiye’de 1980’li ve 1990’lı yıllara ait konut iç mekan biçimlenişini, dönemin dekorasyon ve yaşam tarzı dergilerinde yer alan örnekler üzerinden incelemektir. Bu doğrultuda, söz konusu yayınlarda sunulan iç mekan örnekleri; mekansal organizasyon, mobilya, malzeme ve donatı bağlamında analiz edilmekte, 1980’li ile 1990’lı yıllar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Araştırma Yöntemi

Türkiye’de 1980’li ve 1990’lı yıllardaki konut iç mekan biçimlenişini, dönemin dekorasyon ve yaşam tarzı dergileri üzerinden incelemeyi amaçlayan bu çalışma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, yazılı, görsel veya dijital materyallerin sistematik bir şekilde incelenerek değerlendirilmesini sağlayan bir nitel araştırma yaklaşımıdır (Corbin & Strauss, 2015, s. 28-51). Bu yöntem süreli yayınlarda yer alan ve medya aracılığıyla temsil edilen konut iç mekanlarının analiz edilmesi ve dönemin tasarım yaklaşımlarının ortaya konulması bakımından uygun bir araştırma tekniği olarak değerlendirilmiştir. Örneklem seçiminde ise araştırma soruları ve hedefiyle uyumlu örnekler oluşturabilmek amacıyla tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Söz konusu örnekleme yönteminde araştırma evreni, anlamlı alt birimlere (tabakalara) ayrılmaktadır. Her tabaka içerisinde araştırmanın amacı ve problemi doğrultusunda en iyi temsili sağlayacağı düşünülen örnekler bilinçli bir şekilde seçilmiştir (Baltacı, 2018, s. 257). Bu doğrultuda 1980’li yıllar ve 1990’lı yıllar birinci tabakayı; her bir dönem içerisinde yer alan konutun mekansal alt birimleri (salon, mutfak, yatak odası, banyo ve çocuk odası) ise ikinci tabakayı oluşturmaktadır. Bu yapılandırma, her iki döneme ait iç mekan biçimlenişlerinin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesini mümkün kılmaktadır. Ancak bu çalışmada analiz birimi konutun tamamı değil, yukarıda da bahsedildiği üzere konutun mekansal alt birimleridir. Süreli yayınlarda yayımlanan projelerde her zaman mekanın bütününe ilişkin yazılı ve görsel materyal bulunmadığından, araştırmaya doğrudan kaynak oluşturan mekanlar bağımsız birer analiz birimi olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu bu yaklaşım dönemsel tasarım yaklaşımlarının ve beğenilerin daha belirgin bir şekilde ortaya konulmasına olanak sağlamıştır. Çalışma kapsamında, dönemsel sürekliliği bulunan ve konut iç mekan temsillerine yer veren *Ev Dekorasyon*, *Ev & Ofis*, *Vizyon Dekorasyon*, *Maison Française*, *Mutfak & Banyo Dekorasyon* ile *Home Art*, dergileri veri kaynağı olarak belirlenmiştir. Çalışma, arşiv ve kütüphane erişim koşulları çerçevesinde ulaşılabilen dergi ve sayılar üzerinden yürütülmüş; bu yayınlar taranarak araştırmanın

amacıyla ilişkili örnekler seçilerek analiz kapsamına alınmıştır. 1980’li ve 1990’lı yıllara ilişkin incelenen dergi sayılarındaki farklılık hem erişebilirlik koşullarından, hem de 1990’lı yılların medya üretim hacmi ve dekorasyon yaşam tarzı yayıncılığindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle 90’lı yıllara ait daha fazla kaynağa ulaşılmış ve örneklem büyüklüğündeki farklılık dönem koşullarından kaynaklanmıştır. Bu çerçevede, incelenen dergilere ait yıl aralıkları, sayı adetleri ve analiz edilen toplam görsel miktarına ilişkin örneklem dökümü Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen süreli yayınlara ait örneklem dökümü

Dönem	Dergi	Yıl Aralığı	İncelenen Sayı	İncelenen Görsel
1980’ler	Ev Dekorasyon	1981-1982	6	21
1980’ler	Ev & Ofis	1983-1986	7	26
1990’lar	Vizyon Dekorasyon	1994-1994	1	6
1990’lar	Home Art	1996-1998	3	15
1990’lar	Maison Française	1997-1998	4	12
1990’lar	Mobilya Banyo Dekorasyon	Yıl bilgisi bulunmayan sayı	2	12
TOPLAM			23	92

Doküman analizi sürecinde ilk olarak seçilen dergiler incelenmiş; plan şeması, mobilya ve malzeme tercihleri, yüzey kaplamaları ve mekansal kurgusu net bir şekilde aktarılan örnekler tespit edilmiştir. Bu aşamanın ardından belirlenen örnekler analiz birimleri olarak ele alınmış ve sistematik olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sürecinde mekansal organizasyon, mobilya, donatı ve malzeme olmak üzere analiz kategorileri oluşturulmuştur. Bu kapsamda belirlenen analiz kategorileri, alt kriterler ve dikkate alınan göstergelere ilişkin ölçütler Tablo 2 ‘de sunulmuştur.

Tablo 2. İç mekan analizinde kullanılan değerlendirme ölçütleri

Analiz Kategorisi	Alt Kriterler	Dikkate Alınan Göstergeler
Mekansal Organizasyon	Plan düzeni, işlevsel dağılım ve kurgu, mekansal odaklar, dolaşım ilişkileri	Açık/kapalı plan, mekan kullanım yaklaşımı ve dolaşım, odak elemanları (TV, şömine vb.)
Mobilya	Mobilya tipolojisi, yerleşim düzeni, sabit/ hareketli donatılar, modülerlik, standardizasyon, teknoloji kullanımı, biçim ve üslup	Takım tipi / tekil mobilyalar, yerli/ithal üretim mobilya ve donatılar, duvar üniteleri, modüler mobilya sistemleri, ankastre donatılar, aydınlatma ve aksesuarlar
Malzeme	Malzeme karakteri, yüzey niteliği, kaplama türü, üretim/ uygulama, renk, doku ve desen tercihleri	Zemin, duvar ve tavan yüzey kaplamaları, dolap ve donatı yüzeyleri, doğal ve sentetik malzemeler, mat/parlak yüzeyler, tekstil, yerli/ithal malzemeler

Elde edilen bulgular dönemsel olarak sınıflandırılmış ve 1980’li ve 1990’lı yıllar belirlenen analiz ölçütleri doğrultusunda karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir.

1980’lerde İç Mekan ve Mobilya

1980’li yıllar, dünya genelinde karşıtlıkların arttığı, ekonomik büyümenin hız kazandığı, büyük değişim ve dönüşümlerin yaşandığı bir zaman dilimine karşılık gelmektedir. Neoliberal ekonomi politikaları, küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle tüketim kültürünün

yükseldiği bir dönemdir. Lefebvre'nin kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde bu dönem, mekanın yalnızca fiziksel sınırlar ile tanımlanmaktan öte toplumsal ilişkiler ve ideolojik kodlar tarafından “üretilen” bir ürün olarak belirginleştiği bir evreye işaret etmektedir (Lefebvre, 2023, s. 23-24). Bu sürece paralel olarak tasarım alanında da postmodern yaklaşımlar ön plana çıkmıştır. Modernizmin tekil üslup anlayışına duyulan inancın yitirilmesiyle gelişen bu akım; çoğulculuğu, eklektisizmi, tarihsel referansları, süslemeyi ve renk kullanımını ön plana çıkarmıştır. Özellikle mobilya ve iç mekan tasarımlarında farklı malzeme ve biçimlerin bir arada kullanımını teşvik etmiştir (Miller, 2005, s.504). Bu küresel eğilimlerden Türkiye de etkilenmiştir. Özellikle 1980 sonrası benimsenen politikalar ve dış dünyaya açılma süreciyle birlikte tüketim kültüründe, yaşam tarzında, medya, mekan ve mobilya kullanımında değişimler yaşanmıştır. 1980'li yıllarda ortaya çıkan bir diğer olgu da kutuplaşma olarak tanımlanmaktadır. Kentleşmenin hız kazandığı bu dönemde sınıfsal ayrılmalar, mekan özelinde belirginleşmiş ve farklı toplumsal grupların birliktelik kurabilecekleri mekanlar giderek ortadan kalkmış ve ayrılmıştır (Gürbilek, 2023, s.70). Ayrıca bu yıllarda siyasal ve toplumsal baskılar ile kamusal alanın zayıflaması, bireylerin iç mekana yönelmelerine neden olmuştur. Bu durum bir anlamda ev içinin ve dekorasyonun keşfi olarak da değerlendirilmektedir (Akpınar & Uz, 2016). Yeni orta sınıfın talepleri ve değerler sistemi, konutları modernleşmenin, konfor ve seçkinleşme arzusunun mekansal göstergelerine dönüştürmüştür. Nasır'ın (2016) Ayata'ya (2005) atıfla belirttiği üzere, mahremiyetin zayıflamasıyla salon, yalnızca misafir ağırlanan bir mekanın ötesine geçerek statü ve kimliğin sergilendiği alanlara dönüşmüş ve adeta vitrinleşmiştir (Nasır, 2016, s.24). Bununla birlikte yeni cihazların konut içerisine girmesiyle mekansal kurgu değişmiş, işlevsel düzenlemeler farklılaşmış ve buna paralel olarak yeni mobilya tipleri de iç mekanlara eklenmiştir. Serbest piyasa ekonomisinin sağladığı çeşitlilik, 80'li yılları mobilya sektöründe önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem haline getirmiştir. Teknolojik gelişmeler ile malzeme ve üretim yöntemlerindeki yenilikler, mobilya ve ürün çeşitliliğini artırmış; buna bağlı olarak dekorasyon eğilimleri farklılaşmıştır (Can, 2016) Ancak Çalışkan'ın (2005, s. 34 -35) da vurguladığı üzere, üretim biçimlerindeki yeniliklerin yanı sıra malzeme ve ürün çeşitliliğinde yaşanan değişim, genel trendler açısından bir karmaşaya yol açmıştır. Bu durum, dönemin mobilya anlayışına belirgin bir eklektik karakter kazandırmıştır.

1980'lerde Salon

Mobilya, düzen ve dekorasyonu ev halkının yaşam biçimini yansıtan salonlar, evin ön sahnesi ve en kamusal alanı olarak; kültür, statü, kimlik ve beğenin görünür hale geldiği mekanlardır. 1980'li yıllarda yükselen üst-orta sınıfın talepleri doğrultusunda, “iyi ve konforlu yaşam” ideali, batılı yaşam tarzı arayışlarıyla birleşerek iç mekanda görünür hale gelmiştir. Bu durum özellikle konut salonlarına doğrudan yansımıştır. Salona ilişkin bu nitelikler ve mekanda gerçekleştirilen kültürel pratikler, salonun malzeme, mobilya ve aksesuarlarını, bir araya geliş biçimlerini ve mekansal organizasyonunu etkilemiştir (Nasır, 2016, s.27). Bu bağlamda çalışmada 80'li yıllara ait dekorasyon dergilerinde yer alan salon örneklerinde, orta-üst gelir grubuna ait salonların; oturma, yemek ve bar işlevlerini tek hacimde bütünleştiren kompakt bir yaşam alanı olarak kurgulandığı görülmektedir. Bu dönemde iç mekana dahil olan televizyon ve şömine gibi donatılar, mekansal organizasyonun odak noktalarını belirleyen başlıca unsurlar haline gelmiştir. Postmodern eğilimlerin yanı sıra eklektik bir anlayış doğrultusunda klasik ve modern mobilyaların bir arada kullanıldığı iç mekan anlayışı öne çıkmıştır. Benzer biçimde hem takım tipi mobilyaların hem de farklı parçalardan oluşan bağımsız mobilyaların birlikteliğinden söz etmek mümkündür. Ayata (1988, s. 13), dönem salonlarının genellikle koltuk, yemek odası ve sehpa grupları ile halı, perde, avize gibi donatılarla biçimlendiğini; serbest meslek sahibi üst-orta gelir grubunda ise ekonomik değeri yüksek, oymalı mobilya ve kristal avizelerin tercih edildiğini belirtmektedir. Bu anlayışın bir örneği olarak Akaretler'deki bir dairenin salonu; oturma, yemek, bar ve okuma işlevlerini tek hacimde bütünleştiren bir kurguya sahiptir. Mekansal organizasyonun odak noktasını

oluşturan şömine; oyma detaylı mobilyalar, kemerli açıklıklar, ceviz lambri duvarlar, bakır kaplama yüzeyler varaklı kartonpiyerlerle bütünleşerek, mekanın gösterişli karakterini pekiştirmiştir.

Görsel 1. Akaretler 'de daire salonu, *Ev Dekorasyon* (Cilt 13, Sayı 75 (1982), s.46-48).

Mobilya ve üsluptaki çeşitlilik, malzeme tercihlerine de yansımıştır. Masif ahşap, kaplama, taş ve bakır gibi doğal malzemeler, pirinç, lake ve ayna gibi parlak yüzeylerle birlikte kullanılmıştır. Aşağıda yer alan salon da bu eğilimi yansıtan önemli bir örnektir. Oturma alanı televizyon ve boydan boya sabit depolama üniteleri etrafında biçimlenmiş, yemek bölümü ise görsel ve işlevsel sürekliliği sağlayacak biçimde kurgulanmıştır. Mekanın bir köşesinde konumlandırılan Amerikan bar, ahşap lambri ve ayna, yüzeylerle biçimlendirilmiş ve 1980'li yıllarda özellikle üst gelir grubuna ait konut salonlarında görülen ev içi sosyalleşme ve eğlence pratikleriyle ilişkilendirilen bir iç mekan ögesi olarak mekana dahil edilmiştir (Gürel, 2013, s.133). Yumuşak hatlı koltuklar; cam, ayna ve hazeran detaylı yemek takımı metal vurgularla zenginleştirilmiş duvar üniteleriyle birlikte bütüncül bir mekansal kompozisyon oluşturmuştur. Bu kompozisyon, farklı malzeme ve biçimlerin birlikteliğiyle parçalı bir estetik dile dönüşmüştür. Böylece 1980'lerin eklektik beğeni anlayışı ile statü ve kimlik arayışlarını mekanda görünür kılınmıştır.

Görsel 2. 1980'ler konutunda salon, *Ev Dekorasyon* (Cilt 13, Sayı 76 (1982), s.22-23).

Benzer biçimde üniteler arası ilişkilerin dengeli biçimde kurulduğu bir diğer örnekte de salon, kapı çerçevesinden başlayarak şömineye, pencereden bara ve oradan balkon kapısına kadar uzanan çizgisel bir süreklilik içinde kurgulanmıştır. Bu süreklilik, alçı nişler ve gömme dolaplarla desteklenerek mekanın sınırlarını tanımlamıştır. Mobilya seçiminde tercih edilen geniş formlu köşe koltuk, çiçek desenli ahşap oturma grubu ve geleneksel desenlere sahip halı, mekana eklektik bir karakter kazandırmıştır. Bu çeşitlilik, dönemin estetik beğenisindeki farklı yönelimleri yansıtırken; cam, metal ve makore kaplamanın birlikteliğiyle oluşturulan yemek grubu; sabit ünitelerde kullanılan beyaz lake yüzeylerle dengelenerek mekanda görsel bir bütünlük sağlanmıştır.

Görsel 3. Erenköy'de bir salon (*Ev & Ofis*, cilt 20 1986, Sayı 116 (1986), s.12-15).

Kütesel detayların öne çıktığı salon örneğinde, farklı işlevler herhangi bir sınırlayıcı ve bölücü eleman kullanılmadan açık plan şemasıyla kurgulanmıştır. Oturma bölümünde mekansal organizasyonu biçimlendiren iki odak noktası öne çıkmaktadır. Bunlar bakır kaplama şömine ve televizyonun da entegre edildiği çam ahşap vitrindir. Bu odaklar çevresinde, köşeli, alçak oturumlu oturma elemanları ve çam sehpa'nın bir araya gelmesiyle oturma grubu oluşturulmuştur. Ayrıca

dövme bakır ayaklı, masif çam tablalı yuvarlak masa ve sandalyeler, duvarlarda kullanılan maun ve traverten kaplamalar ile zemindeki ahşap parke, taş ve bakır gibi doğal malzemelerin yoğun kullanımı da mekanda dikkat çekmektedir.

Görsel 4. Nişantaşı’nda bir salon (*Ev & Ofis*, Cilt 20, Sayı 119(1986), s.8-11).

İncelenen örnekler, 1980’li yıllarda yükselen orta–üst sınıfın salon iç mekan organizasyonlarını yansıtmakta ve sosyokültürel dönüşüm ile mekansal biçimleşme arasındaki ilişkiyi somut biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda salon, yalnızca barınma işlevinin bir parçası olmaktan çıkarak ev içi sosyalleşmenin, konforun, statü göstergesinin ve batılı yaşam tarzının bir yansıması haline gelmiştir.

1980’lerde Mutfak

Mutfak, yaşamın devamlılığı için en temel gereksinimlerden biri olan beslenme ihtiyacının karşılandığı, yemek pişirme işlevinin gerçekleştirildiği; yemek hazırlama ve sunma, depolama ve tüketme işlevlerini de kapsayan çok yönlü bir kullanım alanı olarak tanımlanmaktadır. Bu işlevlerin tümünün gerçekleşebilmesi için çeşitli donatı elemanları kullanılmakta; çeşitli etmenlere bağlı olarak bu donatıların biçimi ve işleviyle birlikte mutfak mekansal organizasyonu da sürekli olarak değişmektedir. (Dönmez Karagözler, 2022, s.64). Türkiye’de mutfak mekanının biçimlenmesinde göç ve kentleşme olgusu, batılaşma süreci, kadının iş hayatına dahil olması, aile yapısındaki değişim, medyanın etkisi ve teknolojik gelişmeler belirleyici olmuştur. Bu dinamikler özellikle 1980’li yıllardan itibaren mutfak yalnızca fonksiyonel olarak kullanılan bir alan olmaktan çıkarmıştır. Modern yaşamın, değişen kültürel değerlerin, zevk ve kişiliğin yansıtıldığı tasarlanmış bir ürün haline getirmiştir. Mutfak, giriş holünden kolaylıkla erişilebilen konumunu koruyarak konutun diğer birimleri ile doğrudan ilişki kuran ve eskiye kıyasla hacimsel olarak büyüyen bir mekan haline gelmiştir. 1980’li yıllarda mutfaklara yeni donatıların dahil edilmesi ve mevcut donatıların fiziksel olarak dönüşüm geçirmesiyle birlikte mekansal organizasyon da bu büyümeye yeniden kurgulanmıştır. Bu dönemde yemek odası, salon ve mutfak arasındaki sınırların geçirgenleşmesi ile açık mutfak kavramı doğmuştur. Geleneksel olarak kadın ile özdeşleştirilen ve mahrem bir alan olarak kabul edilen mutfak salonla bütünleşmesi mutfak kamusal bir temsil niteliği kazanmasına yol açmıştır. Ayrıca kadınların da toplumsal yaşama daha etkin katılımıyla paralel bir şekilde mutfak mekanının konut içerisindeki görünürlüğünün artması, bu mekanın yalnızca yeme-içme alanı olmaktan çıkarak sosyalleşme ve temsil pratiklerinin gerçekleştiği bir alan olarak yeniden tanımlandığını göstermektedir (İnce, 2014, s.148-149). Bu çerçevede açık mutfak, mutfak konuklara görünür hale getirerek, 1980’lerden itibaren bu alanı tüketim kültürü ve yaşam tarzının doğrudan yansıtıldığı bir mekana dönüştürmüştür (Bech-Danielsen, 2012, s.466). Ayata’nın (1988) orta sınıf konutlarında salonu bir “gösteri mekanı” olarak tanımlayan bulgularını referans alan İnce (2014, s. 150), söz konusu dönemde bu temsil işlevinin mutfak ile paylaşıldığını ve mutfakta bir vitrin kimliği kazandığını belirtmektedir. Bunun yanı sıra teknolojik gelişmeler ve ithalatın serbestleşmesiyle birlikte, tel dolap gibi basit çözümler yerini farklı malzeme ve renk seçeneklerine sahip mutfak dolapları ve farklı işlevlere sahip cihazların almaya başladığını aktarmaktadır. Bu bağlamda mutfak, kullanım değerinin ötesinde geçerek, statü, kimlik ve yaşam tarzının sergilendiği bir yatırım mekanına dönüşmüştür. Aşağıda yer alan örnek, bu dönüşümün açık mutfak anlayışı üzerinde konut iç mekanlarına nasıl yansıdığını göstermektedir. U plan tipine sahip mutfak bir bölümü depolama, hazırlama ve pişirme işlevlerine, diğer bölümü servis ve günlük

yemek alanına ayrılmıştır. İthal donatılar, bulaşık makinesi ve ankastre cihazlarla donatılan mutfakta; masif meşe mobilyalar, klasik formlar, pirinç kulplar, mermer tezgâh ve desenli karolar, mutfağın sosyalleşme ve sergileme pratiklerine açılan kamusal bir iç mekana dönüştüğünü göstermektedir.

Görsel 5. Açık mutfak örneği (*Ev & Ofis*, Cilt 15, Sayı 89 (1984), s.46).

Benzer biçimde, U planlı açık mutfak; hazırlama, depolama, pişirme ve servis işlevlerini ergonomik bir bütünlük içinde bir araya getirecek şekilde tasarlanmıştır. Mutfak dolaplarının sürekliliği, mekanın sınırlarını belirlerken mekansal bütünlüğü de desteklemektedir. Tezgâhın yemek alanına yönelen kısmı, tezgâh kotundan düşürülerek günlük kullanıma uygun hale getirilmiştir. Bu alanın yemek ve servis nişi olarak düzenlenmesi, işlevsel sınırları geçirgenleştirmekte ve mutfağa kamusal bir nitelik kazandırmaktadır. Bu dönemde fırınlı ocak ve aspiratörün yanı sıra, tezgâh üstü küçük ev aletlerinin görünür bir şekilde mutfak mekanına eklemlenmesi, bu donatıların salt işlevsel araçlar olmaktan çıkarak modern yaşam tarzı ideallerinin ve tüketim kültürünün somut göstergelerine dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Bu örnekte de gözlenen beyaz lake ve mermer yüzeyler ile dönem mutfaklarında rastlanan seramik tezgâh kullanımı, desenli karolarda 1980'lere özgü çeşitlilik arayışının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Görsel 6. Lake açık mutfak örneği (*Ev & Ofis*, Cilt 17, Sayı 98 (1984), s.16).

Sonuç olarak, bu dönemde mutfağa yeni malzeme, donatı ve teknolojik cihazların eklemlenmesi ile açık plan örneklerinin yaygınlaşmasına karşın, bazı çalışmalar mutfağın tipolojisi ve mekansal organizasyonunda köklü bir dönüşüm yaşanmadığını aktarmaktadır (Bech-Danielsen, 2012, s.466). Ancak bu araştırmada incelenen örnekler, kamusal alanın zayıflaması, bireylerin ev içi mekana yönelmesi ile mutfağın da salon gibi temsiliyet yüklenen bir iç mekana dönüştüğünü ortaya koymakta; stil ve biçim odaklı tasarım yaklaşımların belirginleştiğini göstermektedir.

1980'lerde Yatak Odası

Yaşamın devamlılığı için temel bir gereksinim olan uyuma eylemi, zamanla bu eyleme özel olarak biçimlenen yatak mobilyasının ortaya çıkmasına, beraberinde şifonyer, tuvalet masası, gardırop gibi donatıların gelişimine zemin hazırlamıştır. Bu süreçte yatak odasının mekansal biçimlenişi, söz konusu donatıların gelişimi ile sosyo-kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimlerle karşılıklı etkileşim içerisinde gerçekleşmiştir. Böylece konutun en özel alanlarından biri olan yatak odası, yalnızca bir dinlenme alanı olmanın ötesinde dönemin yaşam biçimini ve toplumsal değerlerini yansıtan bir mekana dönüşmüştür (Demirarslan, 2020, s.860). İncelenen literatür ve süreli yayınlar 1980'li yılların başlarında yatak odalarının, lüks yaşam ve toplumsal statünün bir göstergesi olarak saray odasını çağrıştıran bir anlayışla tasarlandığını ortaya koymaktadır. Ceviz malzemenin yoğun kullanıldığı, temsil değeri yüksek yatak odası takımları, başlıklı karyolalar, oymalı komodinler, gardıroplar, makyaj masaları ve pufur bu dönemin karakteristik donatıları arasında yer almaktadır (Bülbül Bahtiyar & Yıldız, 2021, s.161). Ayrıca varaklı yüzeylere ve klasik detaylara sahip mobilyaların yanı sıra pirinç kaplama ürünlerin de yaygın biçimde tercih edildiği görülmektedir. Söz konusu bu yaklaşım mobilyaların kullanım değerinin yanı sıra temsil, prestij gibi değerleri ile de

pazarlanmakta olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu durum dönemin toplumsal dönüşümleri ile birlikte okunmalıdır. 1980'li yıllarda konut iç mekanının kamusallaşması ve salonun vitrin niteliği kazanmasının yanı sıra, ev sahiplerinin konuklarını daha önce erişime kapalı ve mahrem olarak kabul edilen yatak odalarına kadar gezdirmeleri, bu mekanın da temsil alanına dahil edildiğini göstermektedir (Gürbilek, 2023, s.61). Bu çerçevede yatak odasının da özellikle orta-üst gelir grubuna sahip kullanıcılar için statü ve kültürel sermayenin sergilendiği kamusal bir iç mekan birimine dönüştüğü gözlemlenmektedir. Nitekim, Çisa Mobilya reklamında yer alan yatak odası takımı ile Etiler'deki bir daireye ait örnek bu durumu destekler niteliktedir. Aynı döneme ait bir başka örnekte ise klasik detaylara sahip farklı mobilya parçalarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan eklektik bir tasarım anlayışı sunulmaktadır. Dergide bu tasarım, “geçmişten kopmadan, geçmişin en güzel görüntüsünü verecek şekilde”, “modern ile klasiği... rahatın emrine verip” şeklinde ifade edilmiştir (Ev Dekorasyon, 1982, s.10).

Görsel 7. a)Çisa Mobilya yatak odası takımı (*Ev & Ofis*, Cilt 15, Sayı 89 (1984), s.5), **b)** Ceviz mobilyalarla tasarlanmış yatak odası örneği (*Ev Dekorasyon*, Cilt 13, Sayı 67(1982), s.48-49), **c)** Etiler'deki bir daireye ait yatak odası örneği (*Ev Dekorasyon*, Cilt 13, Sayı 67(1982), s. 15).

Benzer biçimde, 1980'li yılların başlarına tarihlenen yatak odası örneğinde; karyolanın mekansal organizasyonun odak noktası olarak konumlandırıldığı görülmektedir. Mobilya ve donatı seçiminde dönemin yaygın tercihleri arasında yer alan pirinç karyola, masif ceviz sehpa, dolap ve sandalyeler ile desenli tekstil ürünleri öne çıkmaktadır. Ayrıca 80'lerde sıklıkla görülen desenli duvar kağıdı, aynı desenin tekrarlandığı perdeler ve zemini kaplayan halı döşeme ile mekanda görsel süreklilik sağlandığı görülmektedir. Bu tercihler dönemin konfor, temsil ve gösterişin ön planda tutulduğu bir iç mekan anlayışını yansıtmaktadır.

Görsel 8. Pirinç karyolalı klasik yatak odası (*Ev Dekorasyon*, Cilt 10, Sayı 58 (1981), s.16).

Klasik pirinç ve ceviz ağırlıklı yatak odalarının yanı sıra, 1980'li yıllarda lake ve formika yüzeylere sahip mobilyaların da kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Bununla birlikte, özellikle üst gelir grubuna ait bazı konutlarda yatak odalarının giyinme odası ve banyo gibi ek mekanlarla birlikte ele alındığı, yatak odasının çok katmanlı özel yaşam alanına dönüştüğü anlaşılmaktadır. Bu durum yatak odalarının hem işlevsel olarak çeşitlendiğine hem de hacimsel olarak büyüyerek konut içerisindeki öneminin arttığına işaret etmektedir. Bu çerçevede giyinme ve dinlenme olmak üzere iki bölümden oluşan aşağıdaki örnekte, yatak başlığı, gardırop ve tuvalet masası gibi donatılarda nostaljik oyma detaylar, kemerli geçişler, beyaz lake, ayna, vitray ve pirinç detaylar dikkat çekmektedir. Bu örnek konfor estetik, statü göstergelerinin sergilendiği temsil değeri yüksek bir iç mekan kurgusunu ortaya koymaktadır.

Görsel 9. Lake yatak odası örneği (*Ev Dekorasyon*, Cilt 13, Sayı 75 (1982), s.32-33).

1980’li yıllarda, oymalı ve süslemeli mobilyalara sahip yatak odalarının tercih edilmesinin yanı sıra, bu yılların ortalarına doğru modernleşme süreci ve batılı yaşam tarzına yönelik eğilimlerin ülke gündeminde belirginleşmesiyle birlikte, daha işlevsel ve konfor odaklı yatak odası tasarımlarının ortaya çıktığı görülmektedir (Bülbül Bahtiyar & Yıldız, 2021, s.161). Aşağıda yer alan örneklerde de yatak odası benzer biçimde uyuma, çalışma ve depolama işlevlerini bir arada barındıran çok işlevli bir mekan olarak tasarlanmıştır. Duvar boyunca bütünleşik biçimde çözümlenen raf ve depolama sistemlerinin kullanımıyla mekanda süreklilik sağlanmıştır. Kütlesel, sade formlar tercih edilmiş; çam ve meşe gibi malzemelerin kullanımıyla yalın ve bütüncül bir tasarım anlayışı benimsenmiştir. Söz konusu yaklaşım, sınırlı mekanların daha verimli ve işlevsel bir şekilde kullanılmasına olanak tanımaktadır.

Görsel 10. Yatma ve oturma bölümleriyle tasarlanmış ebeveyn yatak odası örnekleri, **a)** (*Ev & Ofis*, Cilt 16, Sayı 95 (1984), s. 17), **b)** (*Ev & Ofis*, Cilt 20, Sayı 119 (1986), s.11).

1980’lerde Çocuk Odası

1980’li yıllarda Türkiye’de yaşanan çok katmanlı toplumsal, ekonomik ve kültürel dönüşüm süreci, batılı ve modern bir yaşam yaşam kurgusunun yanı sıra modern konut anlayışının da yaygınlık kazanmasına yol açmıştır. Bu dönüşüm, çocuk ve genç odalarının konut iç mekanında işlevsel bir alan olarak tanımlanmasının yanı sıra, ayrı bir kimlik kazanmasını mümkün kılmıştır. Bu dönemde aile yapısının çekirdek biçime evrilmesi, bireyselleşme eğilimlerinin güçlenmesi, çocukların toplumsal yapı ve aile içindeki konumlarının değişerek tekil kimlikler kazanmaları ile çocuk merkezli pedagojik yaklaşımların yaygınlaşması, onlara ayrılan özel mekanların daha belirgin ve görünür hale gelmesinde etkili olmuştur. Bu bağlamda çağın değişen yaşam pratikleri çerçevesinde çocuk odaları, çalışma ve oyun işlevlerini de içerisinde barındıran çok işlevli mekanlar olarak kurgulanmıştır (Ceyhan, 2002, s.71-73). Çocuk ve genç odası kavramının gündeme geldiği bu dönemde, öne çıkan ve yaygınlaşan mobilyalar genellikle ranza, karyola, gardırop, çalışma masası ve komodin gibi temel donatılardan oluşmaktadır (Demirarslan, 2020, s.876). Ancak, mekanın işlevsel kurgusu ve teknolojik donatılarla bütünleşme düzeyine bağlı olarak bu bileşenlerin çeşitlendiği gözlemlenmektedir. Aşağıda yer alan örnekte görüldüğü üzere, karyola, makyaj masası, açık raflar ve koltuk takımı gibi öğelerden oluşan yatak odası, yalnızca bir uyuma alanı değil; dinlenme, oyun vb. işlevleri barındıran çok işlevli bir yaşam alanı olarak tasarlanmıştır. Beyaz lake yüzeylerin ve pastel tonların hâkim olduğu bu mekanda, duvar kağıdı ve döşemelik kumaşa aynı desenin tercih edilmesi görsel bir süreklilik oluşturmaktadır. Ayrıca mobilyalarda klasik formların tercih edilmesi, pirinç karyola, televizyonun mekan içerisinde konumlandırılması ve zemini boydan boya kaplayan halı birlikte değerlendirildiğinde, 80 ‘lerin postmodern iç mekan anlayışını yansıttığı görülmektedir. Benzer biçimde, aynı döneme ait diğer örneklerde de kısıtlı hacimlerin verimli kullanılmasına yönelik geliştirilen işlevsel çözümler dikkat çekmektedir. Ranza, çalışma masası ve

gardırobun tek bir bütün olarak tasarlandığı bu örneklerde farklı işlevlerin bir arada çözümlenmesiyle çok katmanlı bir yaşam alanı oluşturulmuştur. Mobilyalarda çam gibi doğal malzemelerin yanı sıra açık renkli lake ve formika yüzeyler ile desenli tekstil ürünleri tercih edilmiştir. Zeminde ise ahşap ya da halı kaplamaların kullandığı görülmektedir.

Görsel 11. 80'li yılların çocuk odası örnekleri, **a-b)** (*Ev Dekorasyon*, Cilt 11, Sayı 61(1981), s.16-17), **c)** (*Ev Dekorasyon*, Cilt 11, Sayı 62(1981), s.44), **d)** (*Ev & Ofis*, Cilt 15, Sayı 86 (1983), s.53), **e)** (*Ev Dekorasyon*, Cilt 11, Sayı 61(1981), s.48).

Sonuç olarak, çocuk ve genç odası kavramının ortaya çıktığı ve daha görünür hale geldiği 1980'li yıllarda çocuk ve genç odaları, modernleşme, bireyselleşme ve tüketim kültürünün etkisiyle yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda simgesel anlamda da dönemin yaşam biçimlerini yansıtan önemli iç mekan tipolojilerinden biri haline gelmiştir.

1980'lerde Banyo

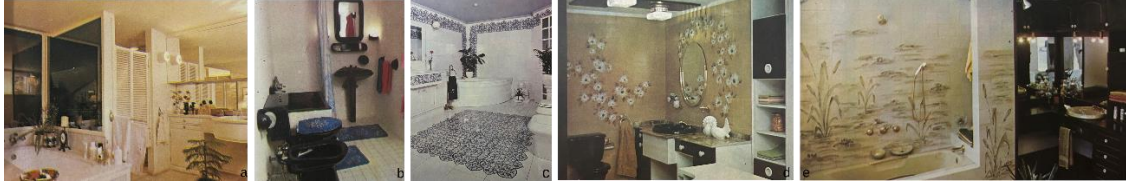
Gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası olan modern banyo; teknolojik gelişmeler, ekonomik ilerlemeler ve dönüşen kültürel pratikler doğrultusunda sürekli olarak evrilmektedir. 1980'li yıllarda Türkiye'de modern yaşam biçimlerinin, hijyen ve konfor ideallerinin ön plana çıkması ile banyo da bu dönüşümün somut bir göstergesine dönüşmüştür. Nitekim Kandemir 'e (2025, s. 1793) göre banyo ve tuvalet mekanlarının değişimi; teknik altyapının gelişimi, söylemsel dönüşüm ve statü arayışı olmak üzere 3 temel ekseninde değerlendirilmektedir. Bu çerçeve, değişimin yalnızca fiziksel bir yenilik olmadığını aynı zamanda arka planda yatan toplumsal, kültürel bir anlam değişimi içerdiğini ortaya koymaktadır. Yazarın 1970'ler için tarif etmiş olduğu bu durum, 80'li yıllarda neoliberal politikalar ve artan tüketim kültürünün etkisiyle hızlanmış ve süreklilik kazanmıştır. Basılı medya ve reklam söylemleri aracılığıyla da bu durum desteklenmiş; banyo mekanları medeni yaşamın göstergesi, aile refahının temsili olarak tanımlanmıştır (Bülbül Bahtiyar & Yıldız, 2021, s.159). 1980'li yıllarda uygulamaya konan liberal ekonomi politikaları ve bu doğrultuda gelişen dışa açılma süreci, ithal markaların piyasaya girmesi ve yerli üretimin çeşitlenmesi; banyo vitrifiye, donatı ve aksesuarlarında belirgin bir ürün çeşitliliğinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu dönemde renk kullanımının sürdüğü, renkli seramik karoların ve donatıların sıklıkla tercih edildiği öne çıkmaktadır (Aytaç & Ögüt, 2015, s.6455). Aşağıda dekorasyon dergilerinden alınan örneklerde söz konusu bu durum açıkça izlenmektedir. İthal donatılar, renkli vitrifiye örnekleri ve duvar kaplamaları dönem banyolarını yansıtmakta; bu ürünlerin kullanımı ise medya aracılığıyla teşvik edilerek batılı yaşam tarzı ve seçkinlik göstergesi olarak sunulmaktadır.

Görsel 12. İthal banyo donatıları **a-b-c)** (*Ev & Ofis*, Cilt 20, Sayı 116 (1986), s.5-8-38-39), **d-e)** Vitra banyo donatıları (*Ev Dekorasyon*, Cilt 11, Sayı 61(1981), s.37).

Ayrıca bu çeşitlilik içerisinde birbirine zıt tasarım eğilimlerinin bir arada varlık gösterdiği görülmektedir. Bir tarafta işlevsel ve yalın bir biçimlenişe sahip modern banyo tasarımları ön plana

çıkarken, diğer tarafta gösterişli form ve süsleme unsurlarının desenli seramiklerin belirleyici olduğu postmodern yaklaşımlar dikkat çekmektedir.

Görsel 13. a) Modern banyo (*Ev & Ofis*, Cilt 14, Sayı 79 (1983), s.16), **b-e)** Renkli banyo donatıları ve desenli seramikler (*Ev Dekorasyon*, Cilt 11, Sayı 61 (1981), s. 28 – 29 - 31- 33).

Bunun yanı sıra banyo boyutları da sınıfsal farklılıklarla ilişkilendirilmiştir. Orta sınıf konutlarında asgari ölçülerdeki standart banyo tipi uygulanırken, üst sınıf grubuna ait konutlarda daha geniş, çeşitli nesne ve dolaplarla donatılmış banyolar tasarlanmış ve lüksle ilişkilendirilmiştir (Aytaç & Ögüt, 2015, s.6452). Aşağıda yer alan örnekler söz konusu durumu destekler niteliktedir. Duvar yüzeylerinde kullanılan diyagonal çizgili karo seramikler ile koyu renkli zemin karoları arasındaki kontrast, mekanda görsel hareketlilik ve denge oluşturmuştur. Mekanın odak noktası olan gömme küvet, yükseltilmiş bir döşeme içerisinde yer almakta ve dönemin banyo tasarımlarında sıklıkla görülmektedir. Ayrıca ithal seramik ve donatıların kullanıldığı, geniş bir kullanım alanına sahip bu banyoda banyo dolabının varlığı dikkat çekicidir. 1980’lerde banyo dolaplarına standart konutlarda nadiren rastlanmakta, daha çok üst gelir grubuna ait konutlarda yer aldığı görülmektedir. Bu mekansal kurgular, 1980’ler Türkiye’sinde modernleşme süreciyle paralel gelişen tüketim kültürünün ve batılı yaşam biçiminin bir yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Görsel 14. İthal donatı -seramiklerle tasarlanmış banyo (*Ev & Ofis*, Cilt 20, Sayı 116 (1986), s.33).

1990’larda İç Mekan ve Mobilya

1980’li yıllarda uygulamaya konulan ekonomi politikaları ve dışa açılma süreciyle başlayan toplumsal değişim ve dönüşüm, 1990’lı yıllara gelindiğinde daha güçlü bir şekilde hissedilmiş ve 1980’lerin çok ötesinde gerçekleşmiştir. Bu dönüşümü etkileyen temel dinamikler arasında teknolojinin gelişmesi, iletişim ağlarının yaygınlaşması, dışa açılımın hız kazanması, çeşitli yayınların artışı ve kültürün metalaşması ile Türkiye’nin küresel sisteme eklenmesi yer almaktadır (İğit, 2021, s.225). Dolayısıyla 1980’lerden itibaren ivme kazanan bu değişim ve dönüşüm sürecinin 1990’lı yıllarda gündelik yaşam pratiklerinden mimarlık, iç mimarlık ve mobilya tasarımı alanlarına kadar uzanan geniş bir etki alanı yarattığı söylenebilir. 1980’li yıllarda artan göç hareketleriyle birlikte hız kazanan kentleşme süreci küreselliğin modernlik ve çağdaşlıkla eşdeğer görüldüğü 1990’lı yıllarda kent çeperlerine yönelim ve site yaşamının tercih edilmesiyle devam etmiştir. Bu tercih kentin kaosundan kaçma ve sınıfsal ayrışma arzusunun bir sonucu olarak “ideal ev mitolojisi”nin kitleler tarafından benimsenmesiyle ivme kazanmıştır (Öncü & Weyland, 2010, s.33). Reklam ve tanıtımlarda bir “düş” olarak sunulan bu siteler, Pérouse ve Danış’ın (2005, s.92) ifadesiyle yüksek duvarlar ve gün boyu nöbet tutan görevlileriyle çevresinden ayırılmış birer “güvenlik adacığı” olarak inşa edilmiştir. Bu dönemde konut iç mekanının biçimlenmesinde eve giren teknolojik cihazların önemli bir etkisi bulunmaktadır. Ödekan’a (1999) göre renkli televizyon, 1990’lı yıllarda salonun mekansal organizasyonunu yönlendiren temel unsurlardan biri haline gelmiştir. Bunun yanı sıra sehpa üzerine yerleştiren telefon, çalışma masalarında kullanılmaya

başlayan bilgisayar, son teknoloji ürünlerle donatılmış hazır mutfaklar, gömme banyo ve duş kabinlerinin yaygınlaşması ile tavana gömülü aydınlatma elemanları da dönemin iç mekan organizasyonunu etkileyen yenilikler arasında yer almaktadır. Ayrıca ev içi mobilya ve donatılarda ithal ürünlerin, antikaların tercih edildiği ve iç mekanda belirgin bir çeşitliliğin ortaya çıktığı görülmektedir (Ödekan, 1999, s.243-244). Bu doğrultuda iç mekan ve mobilya tasarımında işlev, konfor ve modülerlik gibi ölçütlerin ön plana çıktığı, gelişen teknoloji ve üretim olanaklarıyla modüler mobilya sistemlerinin önemli bir ivme kazandığı görülmektedir. Hızlı üretime geçişin etkisiyle yerli üreticilerin de standadize edilmiş fabrikasyon üretime yöneldiği belirtilmektedir. Ayrıca bu dönemin dikkat çeken bir diğer yönü ise renk, form ve malzeme çeşitliliğidir.

1990'larda Salon

1990'lar salonu, ev içi yaşamın odak noktası haline gelerek gündelik pratiklerin, teknolojik donatıların ve bireysel tercihlerin belirleyici olduğu bir iç mekan olarak biçimlenmiştir. Bu dönemde salon, neoliberal politikalar ve artan ithalatın etkisiyle ev içi eşya ve donatıların dönüştüğü; tasarım aracılığı ile insan yaşamına yeni kullanım olanakları sunan bir yaşam alanı olarak öne çıkmaktadır. Ödekan (1999), bu süreçte moda ve tüketim kültürünün etkisiyle evlerdeki eşyaların benzer hale gelmeye başladığını ve çağdaş tasarımın çoğulcu bir yapı kazandığını vurgulamaktadır. 1990'lı yıllarla birlikte, postmodern yaklaşımların etkisinin azaldığı ancak bütünüyle ortadan kalkmadığı görülmektedir. Söz konusu eğilimler, bu çoğulcu yapı içerisinde varlığını sürdürmüş, salon iç mekanı hem yeni teknolojik donatıların hem de geçmişe referans veren, farklı tasarım anlayışlarına sahip mobilya ve öğelerin bir arada kullanılabilirdiği bir iç mekan anlayışı doğrultusunda biçimlenmiştir. Bu çoğulcu yapı içerisinde, bir yandan Avrupa menşeli mobilyaların statü göstergesi ve moda ögesi haline geldiği görülmekteyken diğer taraftan nostaljik eğilimlerin iç mekanda belirginleştiği, antikacı ve eskicilerden temin edilen mobilya ve aksesuarların salon içerisinde sergilendiği dikkat çekmektedir. (Ödekan, 1999, s.244). Bu çerçevede aşağıda yer alan örnekler bu yaklaşımın somut yansımalarını ortaya koymaktadır. Oymalı, klasik detaylara sahip mobilyaların kütsel formlarla birlikteliği, pastel renkler ve desenli tekstil ürünlerinin cam sehpalar ve nostaljik öğeler ile bir araya gelmesi dönemin çoğulcu tasarım anlayışını görünür kılmaktadır.

Görsel 15. Konfor ve temsil odaklı 90'lar salonu (Maison Française, 1998, Sayı 35, s.136-140).

Görsel 16. Postmodernden yalınlığa geçiş sürecini yansıtan salon (Home Art, 1996, Sayı 10, s.154-155).

Aynı dönemde salon iç mekanında yalın ve işlev odaklı tasarımlar da yaygınlık kazanmıştır. Televizyonun yaygınlaşması ile birlikte, televizyon için özelleşmiş üniteler ve mobilyalar eklenmiştir; mekansal organizasyon bu odak etrafında düzenlenmiştir. Ödekan'a (1999) göre, bu dönemde televizyonu rahat seyretmeye imkân tanıyan, "yayıp içine gömülebilen deri ya da kumaş kaplı koltuklar", cam sehpalar, tavana gömülü spotlar tercih edilir olmuştur (Ödekan, 1999, s.244). Söz konusu söylemlerden hareketle, aşağıda yalın ve konfor odaklı salon örneklerine yer verilmektedir. Bu örneklerde canlı ve pastel renkler, laminant yüzeyler, paslanmaz detaylar ve spot aydınlatmalar, mekanların ve dönemin genel karakterini tanımlamaktadır.

Görsel 17. 90'larda yalın salon tasarımı (Home Art, 1998, Sayı 30, s.86-87-93-94).

1990'larda Mutfak

Tarihsel süreçte yemek hazırlama, yeme ve üretime dayalı eylemleriyle biçimlenen mutfak olgusu, yaşanan her mekanda farklı biçimlerde karşımıza çıkmıştır. Zamanın koşulları ve değişen yaşam biçimleri doğrultusunda sürekli değişen ve gelişen bir mekan olarak varlığını sürdürmüştür. Bu değişimin temelinde kadının çalışma hayatına daha aktif biçimde katılması, kent yaşamının hız kazanması, yemek yeme alışkanlıklarının dönüşmesi ve teknolojik gelişmelerin yaşam alanlarına getirdiği yenilikler yer almaktadır (Kavut, 2019, s.61). Bu dinamikler mutfakla yalnızca yemek pişirilen yer ve servis alanı olmaktan çıkarak konfor, yaşam tarzı, zaman, düzen söylemleri etrafında kurgulanan işlevsel bir mekana dönüşmesine zemin hazırlamıştır. Buna paralel olarak artan donatı çeşitliliği ve teknoloji kullanımı da mutfakların planlanma biçimini ve işlevsel kurgusunu doğrudan etkilemiştir. Bu dönemde mutfak tasarımında modüler sistemler ve seri üretim anlayışı yaygınlaşmıştır. Gelişen üretim teknolojileri, modüler elemanların farklı plan tiplerine kolayca uyarlanmasını sağlayarak yerli ve yabancı markaların pazarda daha geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşmasına olanak tanımıştır. Bu bağlamda, mutfak mobilyası üretiminde Almanya menşeli firmaların tüm dünyada belirleyici bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Türkiye’de ise ithal mutfak pazarında Bulthaup, Poggenpohl, Alno ve Miele gibi Alman firmalarının yanı sıra, İtalyan ve İskandinav kökenli firmaların da etkin rol oynadığı ifade edilmektedir. Bu firmalar, Türkiye’deki temsilciler aracılığıyla modüler ve siparişe dayalı bir üretim anlayışı ile çalışmış; bu üretim modeli, mekan içinde ergonomik, düzenli ve fonksiyonel çözümler sunarak mutfakların kullanım biçimini dönüştürmüştür (Pak, 1993, s.33). Bu süreç 90’lı yıllarda küresel tasarım trendlerinin ve tüketim kültürünün doğrudan izlenebildiği yeni bir mutfak tasarım anlayışının ortaya çıktığını işaret etmektedir. Benzer biçimde yalnızca ithal markalar değil, Tepe, Kelebek, Bulut Mutfak ve Süper Dolap gibi yerli firmalar da hazır-modüler mutfak üretimine yönelmiş; mutfak mobilya sektörünün gelişimine ve kullanıcı taleplerine yönelik alternatif çözümler sunmuştur. Söz konusu üretim anlayışı, aynı zamanda malzeme ve donatı çeşitliliğinin artmasına da olanak tanımıştır. Dolap kapaklarında lake ve ahşap kaplamaların yanı sıra bu dönemde yaygınlaşan melamin ve laminant kaplamalar öne çıkmıştır. Farklı renk ve dokularda üretilen bu yüzeylerle birlikte kapak ve aksesuar seçeneklerinin çeşitlenmesi kullanıcıya esneklik ve kişisel tercih imkânı sunmuştur. Bu malzeme çeşitliliği, tezgâh yüzeylerine de yansımış; laminant, akrilik, granit ve mermer tezgâh kullanımı artmış, dayanıklılık ve hijyen malzeme seçimlerinde belirleyici olmuştur. Üretim, malzeme ve tüketim pratiklerindeki bu dönüşümün yanı sıra farklı mutfak kültürleri ile ilgilenme, bu yemekleri hazırlamak için gerekli donanımına sahip olma ve teknolojik donatıların yoğunlaşması, mutfakla ayrılan bütçe ve emeğin meşrulaştırıldığı bir süreci beraberinde getirmiştir. Böylece mutfak, kitlesel tüketimin bir parçası, bireysel beğeni ve kimliğin bir göstergesi haline de gelmiştir (İnce, 2014, s. 150). Aşağıda yer alan örneklerde dergilerde yayımlanan yerli ve yabancı markalara ait melamin ve laminant yüzeylerle üretilmiş, ankastre donatılarla zenginleştirilmiş ve dönemin tasarım anlayışını farklı biçimlerde yorumlayan ideal mutfak, ideal tüketici anlatısı kuran mutfak örnekleri sunulmuştur.

Görsel 18. Yerli ve ithal hazır mutfak markalarına ait dergi reklamları, **a-b-c-d)** (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Sayı 20 (1997), s. 8-12-22-23-42), **e)** (*Vizyon Dekorasyon*, Sayı 10 (1994), s.170-172).

Benzer biçimde, Göztepe’de yer alan bir konuta ait mutfak örneği de yemek hazırlama ve yeme işlevlerini bir arada çözen fonksiyonel bir düzenle tasarlanmıştır. Ceviz ve beyaz laminant yüzeylerin, paslanmaz çelik aksesuarlar ve ankastre donatılarla birlikte kullanılması; laminant malzemenin tezgâh arasında da devam ettirilmesi ve zeminde desenli bordür tercih edilmesi, 1990’lı yılların işlev ve konfor odaklı tasarım anlayışını yansıtmaktadır.

Görsel 19. Göztepe’de bir mutfak (*Home Art*, Sayı 30 (1998), s.88-89).

1980’lerde başlayan açık mutfak anlayışı, 1990’lı yıllarda daha güçlü bir şekilde etkisini sürdürmüştür. Aşağıda yer alan örneklerde, Amerikan mutfak tarzından esinlenen düzenlemelerde laminant kapaklı dolaplar, granit, paslanmaz çelik ve akrilik tezgahlar ile Philippe Starck, Thonet ve Alessi gibi markalara ait aksesuar ve mobilyalar öne çıkmaktadır. İthal ürünler ve çeşitli malzemeler ile donatılmış bu mutfakların salonla bütünleşerek bir yaşam alanına dönüştüğü ve bireyin kültürel sermayesini sergilediği görülmektedir.

Görsel 20. Modern mutfaklar (*Vizyon Dekorasyon*, Sayı 10 (1994), s.160-162).

Sonuç olarak 1980’li yıllarda klasik detaylara ve doğal malzemelere dayanan mutfak anlayışı, 1990’larda daha sade, modüler ve modern bir çizgiye evrilmiştir. Bu dönemde pratik bir kullanım anlayışı ile biçimlendirilen mutfaklar, açık plan düzenleri, parlak renkler ve yüzeyler, paslanmaz çelik donatılar ve teknolojik cihazların bir arada bulundurulması ile çağdaş bir estetik üsluba kavuşmuşlardır. Bu durum aynı zamanda tüketim kültürünün derinleştiğini ve mutfak mekanının bir yaşam sahnesi olarak yeniden tanımlandığını yansıtmaktadır (Zıvalı vd., 2023, s.21).

1990’larda Yatak Odası

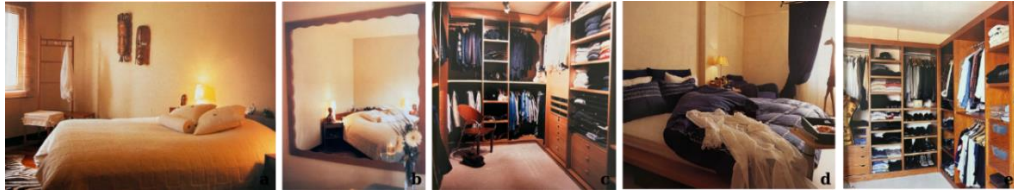
Konutun en özel alanı olarak tanımlanan yatak odaları, 1990’lı yıllarda süregelen dönüşümün bir uzantısı olarak farklılaşmıştır. Bu farklılaşma bir yandan mekan tasarımında işlevsellik, modülerlik yalınlık arayışlarının güçlenmesiyle, diğer yandan bireyselleşme eğilimlerin artışıyla ilişkili olarak belirginleşmiştir. Yatak, mekanın temel ve belirleyici ögesi olmayı sürdürürken, çevresinde kurgulanan depolama, giyinme, dinlenme ve kişisel bakım alanları, yatak odasını uyuma işlevinin ötesine taşıyan çok işlevli bir yaşam alanına dönüştürmüştür. Bu bağlamda 1990’lı yıllarda

barındırdığı alt işlevler doğrultusunda çeşitlenen yatak odalarının çok katmanlı bir özel yaşam alanlarına dönüştüğü görülmektedir. Bu durum yalnızca tasarıma ilişkin bir tercih değil, aynı zamanda ev içi yaşamın ve kültürün dönüşümü ile ilişkilidir. Nitekim Nasır'ın (2016) çalışmasında Ayata'dan (2005) aktarılan bireysel yaşamın güçlenmesi ve orta sınıf konutlarında özel alanın genişlemesi olgusu, söz konusu değişim ve dönüşümün sosyolojik temellerini açıklayıcı niteliktedir. Yazara göre orta-üst sınıf konutu, bireyin kişisel zevkleri ve pratikleri doğrultusunda özelleşen birimlere ayrılmakta; çalışma, dinlenme ve yatak odaları gibi mekanlar temel işlevlerinin yanı sıra bazı kişisel pratiklerin yoğunlaştığı hacimler haline gelmiştir (Nasır, 2016, s.24). 90'lı yıllarda, ebeveyn banyosu, giyinme odası, çalışma alanı gibi birimlerin mekana eklenmesiyle mekansal algıdaki çeşitlenme somutlaşmıştır. Bu mekansal çeşitlenme tasarım dilinde ve üslubunda da bir dönüşüme işaret etmektedir. 1980'li yıllarda görülen gösterişli, eklektik ve postmodern eğilimler, 1990'larda etkisini sürdürmekle birlikte daha yalın bir mekan anlayışına doğru evrilmiş ve standartlaşmış donatılar ile kütleli formlar dönemin karakterini oluşturmuştur. Bu bağlamda aşağıda yer alan örnekler, 90'lar yatak odasındaki söz konusu mekansal ve biçimsel eğilimleri destekler niteliktedir. Uyuma, dinlenme, çalışma işlevlerine sahip olan yatak odasında farklı biçimlerin birlikteliğiyle parçalı bir estetik dil oluşturulmuştur. Laminant yüzeyli boy dolaplar ile tanımlanan giyinme odası, aynalı sürgü kapı ile banyoya bağlanmıştır. İthal aksesuarlar, klasik mobilya formları, desenli tekstil ürünleri, rustik perdeler, bordürlü duvar yüzeyleri ve sıcak renklerin tercih edildiği mekanda eklektik bir üslup oluşturulmuştur.

Görsel 21. 90'lar yatak ve giyinme alanı örneği (Maison Française, 1997, Sayı 26, s.158-159).

1990'lı yıllarda yalnlık ve sadelik arayışlarıyla birlikte, dönemin ikinci yarısından itibaren yatak odası tasarımlarında modüler mobilya sistemleri yaygınlık kazanmıştır. Dolap, komodinin ve makyaj masası gibi donatıların standart ölçülerde üretilerek bir arada kullanılması, tasarım ve üretimdeki standartlaşma eğilimini yansıtmaktadır. Buna paralel olarak televizyon, video oynatıcı, ses sistemi gibi teknolojik cihazların yatak odasında yer almaya başlaması, mekanın çok işlevli özel bir yaşam alanına dönüştüğünü destekler niteliktedir (Demirarslan, 2020, s.876). Dönem dergilerinde bu eğilimin, üretim teknolojilerindeki ilerlemelerle doğrudan ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Yakın döneme kadar üretim, montaj ve teknolojik uyum süreçlerinde çeşitli kısıtlılıklar yaşanırken, teknolojik gelişmelerle birlikte çağdaş standartlara uyum konusunda önemli bir ilerleme kaydedildiği belirtilmektedir (Maison Française, 1998, sayı 35, s.182-183). Bu bağlamda aşağıda yer alan örnekler, söz konusu dönemin yatak odası anlayışını yansıtan önemli mekansal kurgular olarak değerlendirilebilir. Kütleli formlar, yalın ve sade bir tasarım anlayışı ile açık depolama sistemlerine sahip giyinme odaları, bu dönemin işlev ve konfor odaklı mekansal karakterini ortaya koymaktadır.

Görsel 22. 1990'lar yatak odası ve açık giyinme alanı örnekleri, **a-b-c)** (Maison Française, 1998, sayı 26, s.143), **d-e)** (Maison Française, 1997, sayı 31, s.113).

Benzer biçimde aşağıda yer alan iki örnekte de işlevsellik ve sadelik vurgusu ön plana tutulmuş: komodinin, gardırop ve yatak gibi temel mobilya elemanlarının bir araya gelişiyle yalın

mekansal kurgular oluşturulmuştur. Birinci örnekte bu donatılar mekanı tanımlarken, ikinci örnekte duvar boyunca uzanan dolap, yatak başlığı ve yatak mekanı tanımlayan ana kütleler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca tasarımı parlak yüzeylerin kullanımı, mekana derinlik kazandırmış; bu etki spot aydınlatma elemanlarıyla desteklenmiştir. Ayrıca zeminde yer alan halı kaplamaları ile mekansal süreklilik sağlanmıştır.

Görsel 23. Sabit-hareketli donatılarla tasarlanmış yatak odaları (Home Art, 1998, sayı 30, s. 90-96).

Söz konusu gelişmeler ve ithal ürünlerin artışıyla paralel olarak, 1990'lı yıllarda yatak odalarında malzeme, yüzey ve ürün çeşitliliğinin belirgin biçimde genişlediği görülmektedir. Dönem dergilerinde yapılan incelemeler, özellikle yatak mobilyaları ile depolama birimlerinde biçim ve malzeme çeşitliliğinin arttığını göstermektedir. Kumaş kaplı, cibinlikli ve yumuşak formulu yüzeylerin çam ve laminat donatılarla bir arada kullanılması ve spot aydınlatma elemanlarıyla desteklenen mekansal kurgular, dönemin işlev, konfor ve kullanıcı odaklı yatak odası anlayışını yansıtmaktadır.

1990'larda Çocuk Odası

1980'li yıllarda başlayan dönüşümün bir uzantısı olarak 1990'lı yıllarda bireyselleşme eğilimleri daha görünür hale gelmiştir. Buna paralel olarak çocukların bağımsız bir kimlik edinmesi ve kendilerini yansıtabilecekleri özel mekanlara sahip olmaları eğilimi hız kazanmıştır. Bu yaklaşım ile çocuk odalarının işlevi, yalnızca uyuma ile sınırlı kalmayarak çocukların gelişimsel gereksinimlerini kapsayacak biçimde çok işlevli mekanlara dönüşmüştür (Demirarslan, 2019, s.73). Bu dönemde konutun tüm birimlerinde gözetilen işlevsellik, modülerlik, konfor, dayanıklılık ve estetik gibi ölçütler, çocuk odalarında güvenlik ve emniyet gibi gereksinimlerle birleşerek dönemin tasarım anlayışına yön veren belirleyici unsurlar haline gelmiştir. Bu bağlamda çocuk odalarında sabit ve değişmez olan düzenlemelerin yerini, kullanıcı ihtiyaçlarına göre dönüştürülebilen modüler sistemlerin aldığı görülmektedir. Modüler mobilya sistemlerinin ön plana çıkmasıyla birlikte, standart ölçülerde üretilen yatak, dolap, masa ve raf gibi donatılar aracılığıyla mekansal kurgu yeniden oluşturulmuştur. Çocukların yaşa bağlı olarak değişen ihtiyaçlarına uyarlanabilen bu mobilya çözümlerinin geliştirilmesi, işlevsel çeşitliliği artırmış ve uzun ömürlü, dönüştürülebilir bir tasarım anlayışına olanak sağlamıştır (Yıldırım, 1995, s. 29-30). Ancak bu dönüşüm sadece tasarım, teknoloji ve üretim anlayışındaki bir yenilenmeyi değil, aynı zamanda aile yapısının dönüşümü ve bireyselleşme eğilimleri ile iç içe geçmiş sosyolojik bir süreci de ifade etmektedir. Bu kapsamda dönem dergilerinde yer alan çocuk odası örnekleri söz konusu yaklaşımın somut yansımalarını ortaya koymaktadır. Karyola altlarının depolama alanı olarak değerlendirilmesi, çağın teknolojik donatılarına uyum sağlayacak biçimde tasarlanan masalar, hareketli çalışma birimleri ile çalışma ve oyun alanlarının tek hacimde bir araya getirilmesi ve mekanda renk kullanımının çeşitlenmesi, çocuğun bireysel deneyimlerini ve gündelik pratiklerini destekleyen işlevsel ve dinamik bir özel yaşam alanı olarak kurgulandığını göstermektedir.

Görsel 24. 1990'lar çocuk-genç odası örnekleri **a)** (*Vizyon Dekorasyon*, 1994, sayı 10, s.64), **b)** (*Home Art*, 1998, sayı 30, s. 90), **c-d)** modüler çocuk odası mobilyaları (*Maison Française*, 1997, sayı 26, s. 59-57).

İşlev, dayanıklılık ve konfor gibi niteliklerin yanı sıra renk, desen ve malzeme çeşitliliği de bu dönemde çocuk odalarının mekansal karakterini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bu dönemde çocuk odalarında gürgen, dişbudak, lake ve laminant yüzeyler ile duvar kâğıtları, bordür uygulamaları ve desenli tekstil ürünlerinin kullanıldığı, bu çeşitliliğin mekanda dinamik bir atmosfer kazandırdığı görülmektedir.

1990'larda Banyo

1990'lı yıllarda Türkiye'de banyo, konfor ihtiyacının karşılandığı rahatlama ve kişisel bakım eylemlerinin gerçekleştirildiği "yaşanılacak bir mekan" olarak yeniden tanımlanmıştır. Bu dönüşümde, gelişen üretim teknolojileri ve ithalatın serbest hale gelmesiyle vitrifiye markalarının yaygınlaşması belirleyici olmuştur. Bu gelişmelere bağlı olarak yerli ve yabancı üreticiler tarafından yeni teknolojiler ve malzemeler geliştirilmiş; ithal ürünlerin de etkisiyle donatı çeşitliliği artmış ve banyolarda belirgin bir zenginlik ortaya çıkmıştır. 80'lerde yaygın olarak kullanılan pirinç kaplama, renkli yüzeyler ve malzeme çeşitliliği bu dönemde de etkisini sürdürmüştür. Takip eden süreçte yerini krom detayların öne çıktığı bir yaklaşıma bırakmıştır. Biçim, form ve renkteki yeniliklerin yanı sıra teknolojik ilerlemeler malzeme seçimlerini de etkilemiş; akrilik ve plastik kullanımı yaygınlaşmıştır. Hijyenik ve dayanıklı özellikleriyle öne çıkan akrilik küvetler, su jetli duş kabinleri ve çok fonksiyonlu duş sistemleri bu dönemde yaygınlaşmıştır. Bununla birlikte, krom ve plastik banyo aksesuarları da banyoların vazgeçilmez unsurları arasında yer almıştır. (Aytaç & Ögüt, 2015, s.6456-6457).

Görsel 25: a-b) Akrilik küvet ve duş kabini (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Sayı 8, s.85-89), **c)** seramik ve banyo reklamı (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Sayı 8, s.27-28), **d)** krom banyo aksesuarları (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Sayı 20, s.17), **e-f)** banyo dolap reklamları (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Sayı 20, s.90-91), **g-h)** banyo dolap ve seramik reklamları (*Mutfak Banyo Dekorasyon*, Sayı 20, s.56-59).

Ayrıca 1980'lerde olduğu gibi düz yüzeylerin yanı sıra desenli karolar ve bordürlerle mekanlara hareket kazandırılmıştır. Bunlara ek olarak, 1990'lı yıllarda Hilton tipi lavabolar prestij unsuru olarak öne çıkmıştır. Etajerli lavaboların kullanımı da bu dönemde dikkat çekmiştir. 1980'lerde yalnızca üst gelir grubuna ait konutlarda görülen banyo dolapları bu dönemde

yaygınlaşmış, geniş aynalar ve tezgâh altı dolaplar standart donatı haline gelmiştir (Aytaç & Ögüt, 2015, s. 6457). Ahşap ve lake yüzeylerin yanı sıra laminant malzemeler daha sık görünür hale gelmiştir. Böylece banyo, yalnızca hijyen ve temizlik işleviyle sınırlı kalmayıp, ahşap dolaplar, geniş tezgahlar, çiçek, aksesuar ve mobilyalar ile desteklenerek bir oda atmosferine dönüşmüştür. Nitekim Cengizkan (2002) da banyonun artık konut içerisinde oda olarak bağımsız bir nesne olduğunu vurgulamakta ve 1990'lı yıllarda banyonun dergi, reklam vb. medya organları aracılığıyla sürekli yenilenmeye yönlendirilen, "tüketim nesnesi yutan bir tüketim nesnesi" haline geldiğini ifade etmektedir (Cengizkan, 2002, s.151-154). Aşağıdaki örnekler, 90'lı yıllarda banyonun yeniden tanımlandığı süreci somut biçimde yansıtmaktadır. Laminant ve aynalı dolaplar, alüminyum aksesuarlar, krom detaylar, bordürlü seramik yüzeyler ile küvet ve duş kabinlerinin kullanımı dönemin modern tasarım yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Görsel 26. 1990'lı yıllara ait banyo örnekleri (Home Art, 1997, sayı 26, s.96-101).

Genel Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışma, 1980'ler ve 1990'lar Türkiye'sinde konut iç mekanının hangi biçimlerle temsil edildiğini, çağın değişen dinamikleri ile nasıl bir dönüşüm geçirdiğini ve yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda dönemin süreli yayınlarında yer alan konut iç mekan kurguları, mekansal eğilimleri ve temsil biçimlerini yansıtan bir veri kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Bu yayınlarda sunulan konut iç mekan kurguları salon, mutfak, yatak odası, çocuk yatak odası ve banyo gibi mekansal birimler çerçevesinde; mekansal organizasyon, malzeme ve mobilya tercihleri ile ele alınmıştır. Yapılan değerlendirmeler, 1980'li yıllarda Türkiye'nin neoliberal politikalara geçişiyle birlikte konut iç mekanının önem kazandığını göstermektedir. Bu süreçte konut; üretim, tüketim ve medya dinamikleri ile yeniden tanımlanarak yalnızca bir barınma alanı olmaktan çıkmış ve simgesel bir rol üstlenmiştir. Konut iç mekanı, temsil, düzen, statü ve prestij kavramları çerçevesinde biçimlenmiş; imaj odaklı bir tüketim nesnesine dönüşmüştür (Şahin & Şener, 2018, s.260). Bu dönemde mekansal organizasyon, genellikle işlevsel sınırların belirgin olduğu bir kurgu sergilemektedir. Ancak değişen yaşam pratikleri ve mekana eklenen donatılar aracılığı ile çeşitlenmeye başlamıştır. Mobilya tercihlerinde ise genel eğilimin klasik mobilyalar ile farklı döneme ait öğelerin bir arada kullanıldığı postmodern ve eklektik bir karakter sergilediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede klasik, oymalı cevizden üretilmiş takım tipi mobilyalar, pirinç detaylarla zenginleştirilmiş masa, sandalye ve sehpa, boydan boya duvarı kaplayan sabit üniteler, kemerli geçişler ve kristal avizeler öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra üst gelir grubuna ait salonlarda şömine ve barın yaygın kullanımı dikkat çekmektedir. Bu öğeler sadece bir donatı değil, batılı yaşam pratiklerine duyulan özlemin ve statü arzusunun medya aracılığı ile idealize edilmiş temsilleri olarak değerlendirilebilir. Bu bulgular 1980'li yıllarda ortaya çıkan yaşam tarzı ve tüketim pratiklerinin, kültürel ve ekonomik sermayenin, Ayata'nın (2005, aktaran Nasır, 2016, s.24) "vitrin" olarak tanımladığı konut iç mekanı üzerinden sergilendiği bir mekansal kurguya dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Aynı dönemde mutfaklara teknolojik cihazların eklenmeye başladığı, banyolarda ise ithal banyo aksesuarları ile renkli vitrifiye elemanlarının, küvet ve banyo dolaplarının yaygınlaşmasıyla çeşitli mekansal kurguların oluştuğu görülmektedir. İthalatın artışına paralel olarak malzeme çeşitliliğinin de artış gösterdiği bu dönemde iç mekanda ceviz, meşe gibi ahşap kaplamalar ile lake ve formika yüzeylerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca pirinç ve bakır kaplı

metal yüzeylerin kullanımının da öne çıktığı görülmektedir. Duvar yüzeylerinde ise ahşap lambiri kaplamalar ile desenli duvar kâğıtları öne çıkmıştır. Zeminde ahşap parke, marley ve boydan boya halıfleks kullanımının da yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Islak hacimlerde zemin ve duvar yüzeylerinde tavana kadar seramik kullanımı, mutfak tezgâhlarında mermer ve seramik karo kullanımı bu dönemin karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır. 1990'lı yıllarda, ithalatın artışı, teknolojik ilerlemeler ve bireyselleşme eğilimlerinin etkisiyle ev içi yaşamın daha da önem kazandığı görülmektedir. Bu doğrultuda mekanlar arası ilişkilerin, mobilya ve malzeme kullanımının ağırlıklı olarak konfor, işlev ve gündelik yaşam pratikleri çerçevesinde yeniden tanımlandığı dikkat çekmektedir. Öncelikle söz konusu yıllarda birimler arası ilişkilerin daha geçirgen bir yapı kazanmaya başlamasıyla birlikte, mekansal organizasyonun kullanım odaklı daha esnek bir yapıya doğru evrildiği söylenebilir. 80'lerle birlikte evlere giren televizyonun bu dönemde temel odak noktası olma durumunu koruyarak merkezi konumunu daha da sağlamlaştırdığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra özel televizyon kanallarının yayın hayatına katılmasıyla artan program çeşitliliği, konut iç mekanlarını medyanın odağına yerleştirmiştir. Bu süreçte televizyon yalnızca bir donatı değil, konut iç mekanının kamusallığını dönüştüren ve mahremiyet sınırlarını bulanıklaştıran bir aktör haline gelmiştir (Yıldızhan, 2023, s.107). Bu dönemde mobilya tercihlerinde postmodern eğilimlerin azaldığı, daha yalın ve sade formlara sahip mobilya kullanımının arttığı görülmektedir. Bu durum fabrikalaşma ve seri üretimin artması ile ilişkilendirilebilmektedir. Bu çerçevede standartizasyon ve modülerlik kavramlarının yaygınlık kazanmaya başladığı, kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde eklemlenip çıkarılabilen hazır mobilya ve mutfak sistemlerine yöneldiği dikkat çekmektedir. Malzeme kullanımında ise 80 'li yıllara kıyasla belirgin bir çeşitlenme görülmektedir. Laminant, lake, cam metal ve paslanmaz yüzeylerin kullanımının arttığı dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra parlak yüzeylerle birlikte pastel ve canlı renklerin tercih edildiği; duvar kağıdı ve bordürlerin kullanıldığı görülmektedir. Ancak 80'li yıllarda da olduğu üzere bu bulgular sadece tasarım ve teknik gelişmeler ile açıklanamaz. Cengizkan'ın (2002, s. 151–154) vurguladığı gibi konut ve ona ait mekanlar, mobilyalar ve donatılar bir tüketim nesnesine ve fiziksel refah ile modern yaşam tarzının kurulduğu temsili alanlara dönüşmektedir. Corrigan'da benzer biçimde 1990'lı yıllar ile konut iç mekanının iletişim ve etkileşimin merkezi haline geldiğini; estetik, uyum, işlev, ı ışık, keyif, benlik, sosyallik gibi temaların söz konusu değişimde belirleyici olduğunu vurgulamıştır (Corrigan, 1997, s.98-99, 103-108). Söz konusu bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, 1980'ler konutunun kamusal bir nitelik kazandığı ve bir vitrin işlevi gördüğü ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde iç mekanların postmodern ve eklektik bir biçimde, temsil ve statü ekseninde yeniden biçimlendiği görülmektedir. 1990'lı yıllarda ise küreselleşme ve teknolojik ilerlemelerle birlikte bireysel tercihler ve konfor parametreleri çerçevesinde çeşitlenen çoğulcu bir yaklaşımın öne çıktığı anlaşılmaktadır. Bu değerlendirmeler, aşağıda yer alan tabloda karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır.

Tablo 3.1980’li ve 1990’lı yıllarda konut iç mekanında temel yaklaşımlar

Analiz Kategorisi	1980’li Yıllar	1990’lı Yıllar
Mekansal Organizasyon	İşlevsel sınırlar belirgin olduğu temsil ve statü odaklı bir mekansal kurgu hakimdir. Mekanda amerikan barlar, televizyon ve müzik setleri, şömineler odak noktası oluşturmaktadır. Salon başta olmak üzere vitrin statüsü kazanan konutta mekan kullanımı sergileme ve prestij odaklıdır.	Birimler arası ilişkinin görece geçirgen olduğu, kullanım odaklı, daha esnek bir mekansal kurgu hakimdir. Mekan organizasyonu gündelik yaşam pratikleri, işlev, ihtiyaç doğrultusunda biçimlenmektedir.
Mobilya	Temsil değeri yüksek, takım tipi ve gösterişli mobilyalar baskındır. Oymalı ahşap ve pirinç detaylı donatılarla postmodern/eklektik bir üslup hakimdir. Amerikan bar, şömine gibi mekana yerleşik öğelerin yaygın kullanımıyla birlikte televizyon başta olmak üzere teknolojik cihazlar da konut iç mekanında görünür hale gelmiştir. Mobilya, işlevin ötesinde statü ve kültürel sermaye göstergesi olarak konumlanmaktadır.	Seri üretime dayalı, modüler mobilyalar , yalın formlarla birlikte farklı üslupların bir arada kullanıldığı çoğulcu bir yaklaşım hakimdir. Mobilya işlec, esneklik, kullanıcı ihtiyacı üzerinden şekillenmeye başlamış bireyselleşme ve konfor talepleri belirleyici olmuştur.
Malzeme	Ceviz ve meşe ahşap kaplama, beyaz lake ve formika yüzeyler, pirinç kaplama, desenli tekstil ve seramik ürünleri, marley, halıfleks, gösterişli bir atmosfer oluşturulmaktadır.	Laminant, lake, cam, paslanmaz, mermer, akrilik ve granit yüzeylerin artışı; parlak yüzeyler ile pastel ve canlı renklerin birlikte kullanıldığı, çeşitlenen bir malzeme diline işaret etmektedir. Malzeme tercihleri, dayanıklılık, hijyen, bakım ve seri üretim ile doğrudan ilişkilidir.

References

- Aedo Jury, S. I. (2020). *Screening domesticity* [Doktora tezi, University of Edinburgh].
- Akpınar, İ., & Uz, F. (2016). *Türkiye tasarım kronolojisi: Konut. Geç olmadan eve dön: Konutun serüveni üzerine bir sergi*. İstanbul Kültür Sanat Vakfı.
- Ayata, S. (1988). Kentsel orta sınıf ailelerde statü yarışması ve salon kullanımı. *Toplum ve Bilim*, 42(Yaz), 5–25.
- Aytaç, A., & Timur Ögüt, Ş. (2015). Türkiye’de modern banyonun değişimi: Dergi reklamları üzerinden bir değerlendirme. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 10(37), 6449–6464. <https://doi.org/10.19168/jyu.62919>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231–274. <https://izlik.org/JA98FN96XR>
- Bech-Danielsen, C. (2012). The kitchen: An architectural mirror of everyday life and societal development. *Journal of Civil Engineering and Architecture*, 6(4), 457–469.
- Bülbül Bahtiyar, T., & Yıldız, E. (2021). Ev dekorasyon dergisi (1976–1982) üzerinden konutlardaki iç mekan özelliklerinin incelenmesi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (28), 149–173. <https://doi.org/10.18603/sanatvetasarim.1048623>
- Can, A. (2016). *Türkiye tasarım kronolojisi: Mobilya. 3. İstanbul Tasarım Bienali: Biz insan mıyız? Türümüzün tasarımı*. İstanbul Kültür Sanat Vakfı.
- Cengizkan, A. (2002). Yabancılaşma nesnesi olarak banyo: Modernizm, tüketim toplumu ve banyo kültürü. *Modernin saati içinde* (ss. 143–155). Mimarlar Derneği.
- Ceyhan, G. (2002). *Türkiye’de konut iç mekanları ve donatılarında değişim ve süreklilik* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, <https://polen.itu.edu.tr/entities/publication/0fd88be6-0fa8-4621-a727-bb677d31405f>
- Chambers, D. (2020). *Cultural ideals of home: The social dynamics of domestic space*. Routledge.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2015).). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (4th ed.). SAGE Publications.
- Corrigan, P. (1997). *The sociology of consumption*. London, England: Sage.
- Çalışkan, İ. (2005). *Globalleşme sürecinde dünyada ve Türkiye’de mobilya tasarım anlayışındaki değişimler* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Endüstri Ürünleri Tasarımı Anabilim Dalı, YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Demirarslan, D. (2019). 0–6 yaş grubu çocuğun dünyasında mobilya tasarımı. *Researcher*, 7(2), 64–76. <https://izlik.org/JA55BX55NJ>
- Demirarslan, D. (2020). Tarihsel süreçte yatak odalarının gelişimi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(52), 860–884. <https://doi.org/10.26450/jshsr.1844>
- Ev Dekorasyon*. (1981). Cilt 10, Sayı 58, 16.
- Ev Dekorasyon*. (1981). Cilt 11, Sayı 61, 28–29, 31, 33.
- Ev Dekorasyon*. (1981). Cilt 11, Sayı 61, Sayı 61, 37.
- Ev Dekorasyon*. (1981). Cilt 11, Sayı 61, 16–17, 48.

- Ev Dekorasyon*. (1981). Cilt 11, Sayı 62, 44.
- Ev Dekorasyon*. (1982). Cilt 13, Sayı 67, 10.
- Ev Dekorasyon*. (1982). Cilt 13, Sayı 67, 15, 48–49.
- Ev Dekorasyon*. (1982). Cilt 13, Sayı 75, 32–33.
- Ev Dekorasyon*. (1982). Cilt 13, Sayı 75, 46–48.
- Ev Dekorasyon*. (1982). Cilt 13, Sayı 76, 22–23.
- Ev & Ofis*. (1983). Cilt 14, Sayı 79, 16.
- Ev & Ofis*. (1983). Cilt 15, Sayı 86, 53.
- Ev & Ofis*. (1984). Cilt 15, Sayı 89, 5.
- Ev & Ofis*. (1984). Cilt 15, Sayı 89, 46.
- Ev & Ofis*. (1984). Cilt 16, Sayı 95, 17.
- Ev & Ofis*. (1984). Cilt 17, Sayı 98, 16.
- Ev & Ofis*. (1986). Cilt 20, Sayı 116, 5–8, 38–39.
- Ev & Ofis*. (1986). Cilt 20, Sayı 116, 12–15.
- Ev & Ofis*. (1986). Cilt 20, Sayı 116, 33.
- Ev & Ofis*. (1986). Cilt 20, Sayı 119, 8–11.
- Ev & Ofis*. (1986). Cilt 20, Sayı 119, 11.
- Gürbilek, N. (2023). *Vitrinde yaşamak* (11. baskı). Metis Yayınları.
- Gürel, M. Ö. (2013). Bir saygınlık stratejisi olarak modern mobilyanın kullanımı. U. Şumnu (Ed.), *Erken Cumhuriyet döneminde mobilya* (ss. 121–139). TMMOB İçmimarlar Odası.
- Home Art*. (1996). Sayı 10, 154–155.
- Home Art*. (1997). Sayı 26, 96–101.
- Home Art*. (1998). Sayı 30, 86–87, 93–94.
- Home Art*. (1998). Sayı 30, 88–89.
- Home Art*. (1998). Sayı 30, 90.
- Home Art*. (1998). Sayı 30, 90–96.
- İnce, Ş. (2014). *Toplumsal ve kültürel dönüşümlerin gündelik hayata yansımaları: 2000’lerde Türkiye’nin mutfuğı* [Doktora tezi]. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- İğit, R. (2021). *Türkiye’nin modernleşme hareketleri paralelinde salon mekanı ve mobilya tasarımları üzerine dönem sineması üzerinden bir analiz* [Yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İç Mimarlık Anasanat Dalı, YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Kandemir, A. (2025). Basılı medyada modern banyonun inşası: Türkiye’de 1930–1970 arası mekansal ve kültürel dönüşüm. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 12(122), 1785–1794. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17013222>
- Karagözler, D. D. (2022). Konut mutfağının tarihsel gelişimi ve modern mutfak kavramının doğuşu. *Pearson Journal*, 7(20), 63–79. <https://doi.org/10.46872/pj.564>
- Kavut, İ. E. (2019). Günümüz mutfacı: Bir sistemin doğurduğu mobilyalar. *Doğu Fen Bilimleri Dergisi*, 3(1), 60–72. <https://izlik.org/JA76RF32GU>
- Lefebvre, H. (2023). *Mekanın Üretimi* (7. bs.). İstanbul: Sel Yayıncılık
- Maison Française*. (1997). Sayı 26, 57–59.
- Maison Française*. (1997). Sayı 26, 158–159.
- Maison Française*. (1997). Sayı 31, 113.
- Maison Française*. (1998). Sayı 26, 143.
- Maison Française*. (1998). Sayı 35, 136–140.
- Maison Française*. (1998). Sayı 35, 182–183.
- Miller, J. (2005). *Furniture: World styles from classical to contemporary*. Dorling Kindersley
- Mutfak Banyo Dekorasyon*. (n.d.). Sayı 8, 27–28, 85–89.
- Mutfak Banyo Dekorasyon*. (n.d.). Sayı 20, 8–12, 22–23, 42.
- Mutfak Banyo Dekorasyon*. (n.d.). Sayı 20, 17, 90–91.
- Mutfak Banyo Dekorasyon*. (n.d.). Sayı 20, 56–59.
- Nasır, E.B. (2016). *Salon Mobilyalarının Dönüşümlerinin İncelenmesi: Gündelik Yaşamda Salon Fikri, Mobilya Edinme Dinamikleri ve Kullanım Pratikleri*. (Doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Ödekan, A. (1999). Üç kuşağın eşyaları. O. Baydar (Ed.), *75 yılda değişen yaşam, değişen insan: Cumhuriyet modaları* (ss. 237–244). Tarih Vakfı Yayınları.
- Öncü, A. (2010). İdealinizdeki “ev” mitolojisi kültürel sınırları aşarak İstanbul’a ulaştı. İçinde A. Öncü & P. Weyland (Ed.), *Mekan, kültür, iktidar: Küreselleşen kentlerde yeni kimlikler* (ss. 85–108). İletişim Yayınları.
- Öncü, A., & Weyland, P. (Ed.). (2010). *Mekan, kültür, iktidar: Küreselleşen kentlerde yeni kimlikler* (3. bs.). İletişim Yayınları.
- Pak, Z. (1993). *Konut mutfaklarının analizi ve minimum mutfak tasarımı* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. <https://polen.itu.edu.tr/entities/publication/bd3c87ca-c35e-4a7a-b13a-b289d3414d61>
- Pérouse, J. F., & Danış, A. D. (2005). Zenginliğin mekanda yeni yansımaları: İstanbul’da güvenli siteler. *Toplum ve Bilim*, 104, 92–123.
- Şahin, P., & Şener, S. M. (2018). Türkiye’de konut söylemlerinde yaşanan değişimin reklamlar üzerinden analizi: İstanbul örneği. *İDEALKENT – Kent Araştırmaları Dergisi*, 9(23), 258–291.
- Üstün, B., & Tural, O. (2008). Tüketim alışkanlıklarındaki değişimler ve bu değişimlerin alışveriş mekanlarına etkisinin Eskişehir örneğinde irdelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 259–282.

Vizyon Dekorasyon. (1994). Sayı 10, 64.

Vizyon Dekorasyon. (1994). Sayı 10, 170–172.

Yıldırım, K. (1995). *Orta nitelikli konutlarda ebeveyn yatak odası planlaması için optimum çözümler, eylemlere yönelik kullanıcı gereksinimleri ve iç donatım elemanları* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalı, YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Yıldızhan, M. D. (2023). Doksanlı yılların konut iç mekanının televizyon programları aracılığıyla okunması: Gerçek kesit. *Tasarım Mimarlık ve Mühendislik Dergisi*, 3(2), 107–119. <https://doi.org/10.59732/dae.1294532>

Zıvalı, E., Yüncü, H. R., & Akdağ, M. (2023). Profesyonel mutfakların tanımı ve tarihi. A. Arman & Ü. Sormaz (Eds.), *Oğlak/Gastronomi: Profesyonel mutfaklar* (ss. 9–24). Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

We declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. We declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

We designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. We have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

We declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by us. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with us.

Copyright and Permissions

We confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

We confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederiz. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederiz.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını birlikte yürüttük. Makalenin son hâlini okuyup onayladık ve yayımlanmasını kabul ettik.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederiz.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımızdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bize aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederiz.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okuduk, onayladık ve yayımlanmasını kabul ettiğimizi beyan ederiz.

Authors' Contribution Statement / Yazarların Katkı Oranı Beyanı

The researchers' contribution statement is as follows / Araştırmacıların katkı oranı beyanı şu şekildedir:

First author / 1. Yazar %50,

Second author / 2. Yazar %50